

Sammelband

Obj 100.

**BERNARDI
MORLANENSIS,**

MONACHI ORDINIS CLV.

niacensis, ad Petrum Cluniacensem

Abbatem, qui claruit Anno

1140.

DE CONTEMPTV

MVNDI,

LIBRI TRES.

CARMINE RHYTHMICO

*Dactylico ante 450 annos artificiosè & acs
curatè admodum compositi, ex veteribus
membranis recens descripti, & nuns
quam antehac integrè excusi.*

IN QVIBVS PRÆTER ALIA EIVS

*etatis scelera, aucupia quoq; Simoniaca, & cetera in
quinamenta cleri & curiæ Romanæ jam tum gra
phicè depicta sunt & exagitata. editi
jam studio.*

NATHANIS CHYTRÆI.

Erme apud heredes Arnoldi Weselij

ANNO 1597.

Th 4822

BERNARDI
MORICANENSIS

MONACHUS ORDINIS
CIST.

DE CONTINENTIA
LIBER PRIMUS

CARMINA RHYTHMICA
CANTICUM DE S. MARTINO

Nathan Chytraeus

IN QVIBVS PRÆTER ALIA
CANTICA

NATHANIS CHYTRÆI
ANNO 1522

ΣΥΝ ΟΡΘΗ

Mag. ^{co} & verè Nobili

DN. IOACHIMO
A BERGEN, IN HERN-
DORF ET KLADEN
DOMINO:

S. CÆS. MAIEST. AVLÆ
AVGVSTÆ NESTORI EMERITO:
Litteratæ nobilitatis Ornamento:

PIO, SAPIENTI, ET MVNIFICO
OPT. STVDIORVM MÆCENATI:
Inprimisq; veræ pietatis alumnorum als
tori benignis. ° & indefess. °

OPVSCVLVM HOC
DE CONTEMPTV MVNDI
*Origine quidem pervetustum, sed editio
one novum*

SUBMISSA COMPELLATIONE,
In veræ observantiæ Pignus

D. C. Q.

NATHAN CHYTRÆVS.

R. S. B.

LECTORI CANDIDO S.

NON sine causa à Philone dictum est, *Morte ipsa majus malum esse exilium: cum illa omnium malorum finis; hoc verò novorum malorum sit principium.* Tametsi enim exiliorum diuersa sint genera; vnumq; altero aut grauius aut etiam lenius jure perhibeatur: tamen nullum prorsus est, quod non sua habeat incommoda, suas molestias, & quidem non paucas, sibi adiunctas. Qui enim aliter fieri potest, in illa cœli, aëris, hominum & locorum consuetorum mutatione: vbi noua victus ratio instituenda, noui amici comparandi, nouis aliorum moribus & consuetudinibus assuescendum est. Taceo alia grauiora, quæ tamen benignissimus ille pater, cum suis hoc onus imponit, ita fere temperat & mitigat; vt incommodis sua etiam commoda, molestijs sua etiam leuamenta, perturbationibus suæ etiam consolationes fere adiungantur.

P R Æ F A T I O.

gantur. Id quod mihi quoque in hac siue secessione, siue exilio meo multis modis experior contigisse.

Cum enim, ut multa alia præteream, ante quadriennium amicorum quorundam veterum malevolentia & psychotyrannidi, ingrauescente iam ætate, cedens, Deo ita volente, legitimè vocatus, in hæc loca, ubi iam viuo, cum tota familia peruenissem: inter alia, earum non pauca, quibus Deum exilio illi meo benedicere sensi commoda, hoc quoque non postremum fuit, quod mihi optimum, & ingenio, moribus ac valetudini quoque meæ paulatim magis magisque languescenti, toti que adeo familiae meæ accommodatissimum concessit vicinum. Quod sanè quantum bonum esset, non ignoravit summus ille Atheniensium Imperator Themistocles, qui prædium quodpiam suum præconis voce venale proclamaturus, hoc quoque ad laudes prædij illius addere iussit præconem, ὅτι καὶ ἀγαθὸν ἔχει γείτονας. h. e. quod vicinos haberet bonos. Quod ipsum tanti viri dictum quid sibi velit, nemo melius intelligit.

)(3

intelligit,

P R E F A T I O.

intelligit, quam is cui inter vicinos mor-
rosos, malevolos, loquaces & pleonecti-
cos, aliquandiu fuit habitandum. Vicinus
autem ille meus, quem merito suo tantis
facio, est veneranda canicie conspicuus, et
multiplici doctrina instructus, nec non
singulari humanitate, industria et fide cla-
riss. Dn. Gerhardus Baumannus Embris-
censis, Philosophiæ & artis medicæ Do-
ctor, & hoc tempore florentissimæ Reip.
Bremensis medicus præcipuus & peris-
tissimus, cuius domus cum meæ domui,
& hortulus meo hortulo planè cōtiguus,
sit, & per posticum quoq; vtriq; ad alterū
aditus fere pateat: non rarò fit, vt nobis
amicè conveniendi, et suavissimè de reb.
varijs inter nos colloquendi, aptissima
præbeatur oportunitas. In cruda autem
hac sua viridiq; senectæ, ea adhuc memo-
ria valet D. Baumannus, vt facundia quas-
dam senili commemorare possit & soleat
plurima, quæ sibi partim in iuuetute sua,
maximè cum celeberrimi illius medici d.
Cornelij Sittardi domesticus esset; par-
tim Colonia, Norimbergæ, alijsq; in mi-
grationibus

P R Æ F A T I O.

grationibus et itineribus suis, imprimisq[ue]
Italico evenerunt. Qua occasione non
nunquam etiam mentio inter nos facta est
librorum veterum manuscipitorū, quo-
rum idem D. Baumannus satis bonam
copiam cum in Italia, tum alibi sibi com-
paravit. Inter quæ sunt,

*Novum Testamentum Græcum littera antiquissima,
Greg. Nazianzeni Sermones XVI Græcè, ele-
gantissimis litteris in membrana tenui & candi-
da perscripti.*

Sallustius.

Terentius.

Ovidij nonnulla.

Lucanus.

*Juvenalis nitidissimè in membrana veteri manscrip-
tus, & annotationib. satis copiosè illustratus. item
Rufinus, Aquileiensis Ecclesiæ presbyter de bene-
dictionib. patriarcharum.*

*Faustus Episcopus de gratia & libero arbitrio, &
alia eius generis complura.*

Inter quæ idem D. Baumannus iam
pridem amicè mecum communicavit hos
Bernardi Morlanensis libros III. de Contemptu mundi,
membranæ veteri oblongæ, & alicubi
etiam satis maculosæ, literis quoque

) (4 ipsi s

P R Æ F A T I O .

ipsis præ vetustate passim fugientibus & exolescentibus, perscriptos, quorum ego gustum aliquem cum percepissem; eosque aliorum quoque, lectione non indignos censuissem; statim eos, (Baumanno institutum meum probante) filio meo Ionathane elegantiusculè dedi describendos, ut & à nobis ipsis omnia facilius legi, & cum alijs quoque, sicubi opus videretur, possent communicari. Quod quidem ipsum à Ionathane meo satis bene & accuratè factum est. Exemplum igitur ita mundè & luculenter descriptum, in varijs occupationibus nostris, primum ego, deinde ipse quoque D. Baumannus cum archetypo manuscripto contulimus: quæque corrigenda videbatur, correximus. Quo facto, de typographo quoque idoneo, qui opusculum hoc hæctenus planè ἀνεκδοτόν, suis impensis iuris faceret publici, cœpimus cogitare. Sed frustra. Morbus enim hic quasi epidemius omnes fere in Germania officinas typographicas hodie inuasit, ut chartas, nugis, rixis, spurcicijs, conuicijs, imò blasphemijs quoque nonnunquam
plenas,

P R Æ F A T I O .

plenas, modo spes lucri affulgeat, edere
 malint; quam alios libros bonos præ-
 fertim veteres, & Ecclesijs ac rebus pub.
 plus profuturos. Dum autem moræ istæ,
 editioni huic obijciuntur, interea in Mu-
 sæo R. & CL. Theologi Orthodoxi, &
 collegæ ac compatri mei honorandi D.
 Christophori Pecelij, casu incidi in Parisijs
 An. 1575 à Michaele Sonnio editam
 Sanctorum patrum Bibliothecam distina-
 ctam in Tomos VIII, & Papæ Grego-
 rio XIII ad humilima pedum oscula
 dedicatam, per Margarinum de la Bigné,
 pontificiæ Theologiæ in Sorbona Parisi-
 ensi Doctorem, sanctitatisq; papalis deuot-
 tissimum, vt ipse se nominat, Oratorem.
 In qua Bibliotheca ut sunt & bona mixta
 malis; & mala mixta bonis; ita etiam ei-
 dem passim inspersa sunt multa Christia-
 norum Poëtarum carmina, tanquam Cas-
 colycæ pontificiorum hujus temporis
 doctrinæ consentanea, & suo illam testi-
 monio mirificè confirmantia, cujus etiam
 generis est Sixti Senensis Fr. ordinis præ-
 dicatorum Bibliotheca Sancta, ex precis
) (§ puis

P R Æ F A T I O .

puis Catholicæ Ecclesiæ auctoribus collecta, et in octo libros digesta, ac impressa Fancofurti apud Nicolaum Bassæum in fol. Anno 1580. In qua ipsa quoque nullam librorum de Contemptu Mundi Bernardi huius Morlanensis mentionem fieri, ex ijs, qui dictos iam libros perlustrarunt, intelligo. Vt igitur alio quoque testimonio omni exceptione maiori demonstraretur, iam tum sub vndecimum à nato Christo centenarium (in quo autor illius farraginis Margarinus desinit) fuisse, qui impietati, blasphemijs & psychotyrannidi Pontificum Romanorum (floruit enim Bernardus hic Morlanensis anno Christi 1140) strenuè non solum contradicerent, verum etiam seuerissimè easdem insectarentur: hoc quoque poematum è tenebris tandem, in quibus scilicet satis diu latuisset, putauimus esse eruendum.

Præterea Anno 1595 editi sunt Duaci ex Officina Typographica Baltazaris Belleri libri duo Petri Abbatis Clusniacensis, de illustribus miraculis, quibus eisdem Pontificij superstitiones suas inue-

tertas

P R Æ F A T I O .

teratas per somnia fere & visiones confir-
mare conantur. Operæ igitur precium
fore visum est, si tandem hoc ipso quoque
tempore typis diuulgarentur ea, quæ ante
450. ferme annos ad hunc ipsum Ab-
batem scripsit monachus hic B. Morlan-
nensis, nimirum de Contemptu Mundi
Libros III. Non quidem propter styli
& versuum (quæ ipsa tamen non planè
nulla hic est) elegantiam & venustatem,
sed potius propter rei ipsius veritatem,
& ecclesiæ illius seculi de Antichristo
Romano liberrimum iudicium. Sunt enim
tres illi libri, tres quasi Satyræ, in quibus
& peccata eius seculi, & imprimis ab-
ominations & scelera Cleri, Curia, &
papæ Romani grauissimè & verissimè
depinguntur & exagitantur. Esse autem
hunc Bern. Morlanensem scriptorem
minimè contemnendum, partim res ip-
sa probè considerata loquitur; partim
testantur nostri temporis scriptores Ec-
clesiastici, & alij, passim integras pagi-
nas ex his libris, Syntagmatibus suis loco
testimoniorum intexentes.

) (6 EX

P R Æ F A T I O.

E X B A L Æ O.

Bernardus Morlanensis, Monachus Cluniacensis, inter reliquos suos commilitones, monachus habitus est omnium doctissimus. Scripsit prosa & carmine nonnulla, quorum aliqua Petro suo Abbati dedicavit, quorum tituli sunt.

De Contemptu mundi lib. III.

Versus de mundo lib. I.

De verbi incarnatione lib. I.

Et alia nonnulla. Balæus Cent. 10. cap. 46 Scriptorum Britannia.

Ex Historie Ecclesiasticae. Magdeburg. Centur. 12 Cap. 10.

Claruit anno 1140. Bernardus hic Cluniacensis monachus. Scripsit ad Petrum Cluniacensem Abbatem tres quasi Satyras Dactylico carmine. In quarum duabus posterioribus acriter clerum insectatur; reprehendit varia eorum flagitia, libidines etiam Sodomiticas, auaritiam,

P R Æ F A T I O .

avaritiam, superbiam, ambitionem: re-
prehendit & Simoniam, & officij negle-
ctionem. Queritur indignissimos ad sum-
ma officia in Ecclesia promoueri, atq; ita
miserè negligi & perdi oues Christi. An-
te omnia autem vehementissimè Roma-
nam curiam insectatur, vbi queritur om-
nia auro argentoq; vendi, etiam ipsam
iustitiam.

Eadem pænè verba repetuntur in cata-
logo testium Veritatis, & hæc adduntur.
*Sed ascribam pauca quædam inde. Nam dabimus ope-
ram aliquando, Deo volente, vt simul, omnia in publi-
cum prodeant. quod tamen huc vsq; factum
non est. Lex mala, furibus his subeuntibus, intrat ab-
unde. &c.*

Ibidemq; totæ tres paginae, versibus ex
hoc opere desumptis, replentur, quarum
prima est, pag. 659. hisdem quoq; versibus,
tanquã testimonijs minimè contemnendis
vtitur summus et orthodoxus Theolo-
gus *D. Lambertus Danaeus* in fine tra-
ctatus de Antichristo.

Ad carmina vero hæc Dactylica
quantum spectat, apparet ea ætate illa fuisse
isse in

P R Æ F A T I O .

ille in precio. Sicuti revera operosa sunt,
& artificio gratiaq; sua non planè carent,
Suntq; adeo similia illis vulgatis quidem,
sed non illepidis.

*Cum dat oluscula mensa minuscula, pace quieta,
Ne pete grandia lautaq; prandia, lite repleta.*

Quorum vestigia etiam alicubi extant
in elegantissima paraphrasi Psalmorum
Davidicorū Georgij Buchanani præfer-
rim Psal. 24. In quo versus hic bis legitur,
Claustra revellite, limina pandite, magnus ut intret. etc.

Interim tamen ingenuè fatemur, non
nulla in hoc opusculo esse mutila, & forse
propter scriptionem depravatam etiam
obscura, quæ passim hoc * asterisco
notata videbis. Audimus tamen in Bibli-
otheca Ariminensi in Italia, nec non cœ-
nobio Campensi ordinis Bernardini prope
oppidum Berçam Diocesis Colonien-
sis, alia quoq; horum librorum manuscri-
pta reliqua esse. Quorum videndorum
& conferendorum potestas si cui contin-
geret; forte mutila & obscura illa facile
in integrum possent restitui.

D E C L V N I A C O .

Anno Christi circiter 916, tempore loz

P R Æ F A T I O.

annis Papæ hujus nominis XI. Gulielmus
dux Burgundiæ in agro Masticensi primus
fundavit monasteriū Cluniacense, ut Re-
gula, quam vocant Benedicti, minus has-
tenuis accuratè observata, quodammo-
do ijs in locis renovaretur. Idem primum
ejus cœnobij Abbatem constituit Berno-
nem, cui postea successit Odo, ex Musico
Turonensi factus Monachus, & postea
dicti iam monasterij Abbas. Hodie & op-
pidi & Cœnobij nomen est Cluniacum in
Burgundia. cuius etiam alicubi meminit
Sabellicus. Alios tamen aliter de tempore
conditi huius Monasterij scribere non ig-
noro. Meminit Monachorū Cluniacensium,
etiam Zuingerus in Theatro vitæ huma-
næ, vol. I. lib. I. pag. 61. his verbis. Orta est
inter Cluniacenses & Clarevallenses Ci-
stercienses acerrima contentio de decimis
præcipuè, cum illa lumina Monachorum
Petrus Cluniacensis, et Bernardus Clare-
vallensis florerent. Recusabant enim Ci-
stercienses decimas per CC. annos more
recepto, amplius pendere Cluniacensi-
bus, quibus ipsimet propter multitudi-
nē monachorū indigerent, pertraxerantq̄

P R E F A T I O .

in suam sententiam Innocentium Papam. Eam ob causam Petrus ad Innocentium literas misit. Sed & Cistercienses criminabantur Cluniacenses, quod regulam suam non observarent in moribus, vestitu, jejunijs, alijsq; ceremonijs. Qua de re Petrus Cluniacensis prolixam Apologiam texit Epistola ad Bernardū 28. lib. 3. Idem, B. Bernardus in Apologia sua ad Guilielmum Abbatem Cluniacensem, in victu, vestitu, ædificijs, comitatu, luxum, multum à sanctorum Patrum Antonij Marcarij, Basilij instituto diuersum, graphicè persequitur, non detrahendi sed attrahendi studio. Idem ibidem Mentior, inquit, Si non vidi Abbatem sexaginta equos, & eo amplius, in suo ducere comitatu. Dicas si videas eos transeuntes non patres esse monasteriorum, sed dominos castellorum, non rectores animarum, sed principes provinciarum. Tum deinde gestari iubentur mapule, scyphi, candelabra, & mantice suffarcinate, non ex stramentis, sed ornamentis lectulorum. Vix deniq; quatuor Leucis à sua quispiam domo recedit, nisi cum tota supellectile sua, tanquam sit vel iturus ad exercitum; vel transiturus per desertum, vbi non valeant inveniri necessaria.

Zuinges

P R Æ F A T I O.

Zuingerus quoq; in Theat. V. H. Volum XI. lib. 4. p. 2630. de Abbate quodam Cluniacensi hæc habet. Romæ Pascalis II. Pp. Synodum habebat, in qua Cassinensis abbas litem de cella S. Sophiæ intra Beneuentum agitabat. Abbas Cluniacensis ad Synodum veniens, sese Abbatem Abbatum nominarat. Id tituli Cassinenses ei concedere volebant. Res in disceptationem adducitur. Deniq; Ioannes Cancellarius quærit, Cluniacenses ne à Cassinensib. an Cassinenses à Cluniacensibus regulam acceperint. Expedite respondetur. Non modo Cluniacenses, verum omnes in Romano orbe Monachos regulam patris Benedicti à Cassinensi accepisse Coenobio. Ergo fertur sententia Cassinensi abbati id priuilegij iure competere, Chron. Cassinense lib. 4. cap. 62.

Si igitur illa iam ætate tales querelæ cum aliorum piorum, tum ipsius Bernardi Morlanensis prolatae & litterarum monimentis consignatae sunt: quid, iidem, si nostro hoc tempore viuerent, dicturi essent,

P R Æ F A T I O .

essent, de ijs, quæ priscis illis magis detestanda & abominanda, ijs ipsis in locis, per eos quos id minimè decebat, gesta sunt, testib. permultis, & in primis libello cui titulus est LEGENDE DE DOMP CLAUDE DE GUYSE ABBE DE CLVNY. qui sine indignatione, stomachatione, horrore, & execratione, imo etiam sine vindictæ divinæ seria imploratione legi non potest. Quæ ipsa consideratio sequentem ad Bernard. Morlanensem Apostrophem mihi expressit, ab argumento horum librorum, vt opinor, non alienam. Tu laboribus his nostris, candide lector, feliciter fruire: de quibus candidè iudica. Scripta Bremæ Ibid.

Iulij Anno 1597.

(...)

Nathan Chytræus.

R. S. B.

AD BERNARDUM
DVM MORLANENSEM
P. M. APOSTROPHE.

Qvi scelerum impatiens adeo fraudumq; fuisti
Iam seculo Bernarde tuo, mordacis aceto
Ut Satyræ jam tunc ea perfundenda putares:
Quid faceres, si nunc vivens tot probra videres,
Tot foetus male suppositos, tot toxica patribus
A natis data, germanaq; à fratre sorori:
Quin à sacrificio, sub pisti numinis umbra,
Subve venenatis oculis, simul aut cherothecis
Regibus insinuata ipsis, alijsq; dynastis:
Quid faceres, inquam, si tot fanda atq; nefanda
Ordinis usq; tui aspiceres? quem mersit abysso
Tot scelerum Satanas, illum quasi totus inundet
Probrorum Oceanus: Sodomæ & diræq; Gomorrhæ
Cluniacum ut certare putes: pars optima gentis
Olim Sequanicæ quod multis esse putatum est:
Nonne exclamares? his præ, mea secla fuere
Aurea. Virtutes quoq; nunc ea pæne putarem,
Que tum pro vitijs tam detestabar acerbè.
In tumulo ergo, Deo gratus, Bernarde quiesce,
Felix morte tua, nec in hos servate furores.
Quotidiè quos nos audire aut cernere mæsti
Cogimur, ignari finis, pauseq; malorum
Tam grauium, mirabilium, metaq; carentium.

N. Chytraus.

AD BERLIN
D. N. M. MORITZ
R. M. AVOTTOR

1790
1791
1792
1793
1794
1795
1796
1797
1798
1799
1800
1801
1802
1803
1804
1805
1806
1807
1808
1809
1810
1811
1812
1813
1814
1815
1816
1817
1818
1819
1820
1821
1822
1823
1824
1825
1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

M. O. ...

BERN. MORLA=
NENSIS LIBER PRIMVS
DE CONTEMPTV MVNDI.

ORA nouissima, tempora pessima sunt,
vigilemus.

Ecce minaciter imminet arbiter ille su-
premus.

Imminet, imminet vt mala terminet,
æqua coronet,

Recta remuneret, anxia liberet, æthera donet:

Auferat aspera, duraq; pondera mentis onusta,

Sobria muniat, improba puniat, vtraq; iuste,

Ille piissimus, ille grauisimus ecce venit rex.

Surgat homo reus, instat homo deus, à patre iudex.

Surgite, currite simplice tramite, quoiq; potestis,

Rex venit ocysus, ipseq; conscius, ipseq; testis.

Dum licet, impia, dum vacat, omnia fluxa lauentur,

Detur egentibus, alta parantibus ima parentur.

Imminet arbiter ille, fideliter expositurus,

Quæ dabit aut dedit, ad bona dux redit, ad mala durus,

Qui modo spernitur, ille videbitur imperiosus,

Intolerabilis, irreuocabilis ac animosus.

Agmina sobria dextra, nefaria læua tenebit,

A

Hinc

DE CONTEMPTU MVNDI

Hinc reprobabilis ordo, probabilis inde manebit,
Hinc chorus impius, & neq; sobrius audiet, Ite,
Ite manus rea, grex meus in mea regna venite.
Ibit in æthera concio dextera, præduce Christo.
Crimine perdita, crimine debita, turba gehennæ
Stat modo, tunc ruet, hic stat, ibi luet acta perennæ.
Tunc sacra concio sacra creatio percipietis,
Perpetualia, credite, gaudia, qui modo fletis.
Grex renouabitur, ac remouebitur à grege latro.
A veteri nouus, à reprobo probus, albus ab atro,
Hostis ab ensibus, agnus ab hostibus, hœdus ab agnis,
Pauperioribus astra petentibus, ima tyrannis.
Cedet ad æthera, qui flet; ad infera, qui malè gaudet
Carnea gaudia, mens luet ebria, sobria plaudet.
Deniq; montibus altior omnibus vltimus ignis
Surget inertibus, ima tenentibus, astra benignis.
Flammaq; libera surget in aëra, surget ad astra.
Diruet atria, regna, suburbia, delubra, castra.
Excoquet omnia sorde fluentia nunc, elementa
Reddet & omnia luce nitentia, iam lue dempta.
Mundus habebitur, atq; nouabitur ipse, sed alter,
Alter imagine, non & origine, non ibi pauper,
Non ibi debilis, aut homo flebilis, aut furor aut lis,
Aut cibus, aut cocus, aut Venus, aut iocus, aut tumor, aut
Terra nouabitur, & reparabitur orbis imago, (vls.
Quam modo polluit, obtinet, obruit ima vorago.
Terra patrum gerit ossa, dehinc erit vt paradisus,
Amplius, vt solet, incola non colet hanc, boûe nisus.
Non erit

LIBER PRIMVS

Non erit amplius aëris istius ista figura,
 Sed niue, nubibus, igne, tonitrubus, imbreq; pura.
 Solis & orbita, lunaq; concita tunc sita stabunt,
 Astra, polus, mare circuitus dare non properabunt.
 Omnia sidera, coelica dextera clarificabit,
 Sideribus dupla lux, tibi septupla sol radiabit.
 Gens pia flens modo, tunc ita quomodo sol renitebit,
 Doctaq; pectora, pulchraq; corpora prorsus habebit,
 Pulchra, citissima, fortia, libera, deliciosa,
 Sana, vigentia, jamq; carentia morte perosa,
 Absolon indecor esset ibi decor, & coma, nec non
 Pes piger Afael, & manus Israël, arida Samson.
 Nullaq; Caesaris inscia comparis illa facultas,
 Et Salomoni nulla potentia, nulla voluptas.
 Non Moyses ibi sana daret sibi lumina, dentes,
 Matusalas breue viueret. hæc bene quærite mentes,
 Quærite, quærite, quærare surgite gaudia pura,
 Gaudia stantia, non pereuntia, nec peritura.
 Nonne patentia fert latro gaudia de cruce flenda.
 Raptus ad afflua regna vel ardua sceptrâ regenda.
 Sunt sua tristia nullave gaudia juncta supernis.
 Confer eis, ea nil fore gaudia terrea cernis,
 Illa videbimus, illa tenebimus, illa sciemus
 Gaudia coelica, qui modo lubrica singula flemus,
 Omnibus omnia clausa patentia perspicientur:
 Membraq; singula quomodo lumina constituentur,
 Lumina sobria, clausa per omnia sicut aperta
 Aspicient ibi, quippe Deus sibi visio certa.

4 DE CONTEMPTU MUNDI

Vestra videbimus, & penetrabimus abdita nostra,
 Nilq; verebere probra patefcere, flendo reposta.
 Ille sciet tua crimina, tu sua, nilq; pudebit.
 Gratia gratior huic, manus altior illa patebit.
 Quo magis effera sunt tua vulnera, sine querela,
 Tanto probatior & manifestior illa medela.
 Clausa vel omnia tunc tibi peruia, nil erit obstans.
 Scis bona fingere, plura lucrabere, vox mea constans,
 Orbeq; fortior, ibis & ocyor alite visu,
 Fortis habebere secula vertere non sine nisu.
 Par superis eris, actibus hos geris, arte sequeris,
 Et patris illius, o sonus hic pius! ore fruereis,
 Stans super æthera, sub nigra tartara tuto videt is.
 Mœsta, molestaq;, flenda, timendaq; nulla timebis.
 Turba nefaria perdita gaudia nunc procul ante
 Iudicium videt, hinc flet & inuidet impia sanctæ,
 Flet quia plurima stat sibi lacryma, gaudia sanctis.
 Flet quia decidit, illaq; perdidit ora tonantis.
 Ut reprobam proba, sic modo reproba turba beatam
 Mutuo conspicit, illaq; despicit hanc sibi stratam.
 Pulcrior est olor ex merula, color albus ab atro.
 Ex gemitu tonus, ex picæ nix, bonus ex reprobato.
 Nec bona filia matre fit anxia, nec patre natu.
 Illa stat, hæc ruit, hic bona fert, luit ille reatu.
 Ut placet æquore nunc tibi cernere ludere pisces;
 Sic apud infera nec tua viscera visa gemisces.
 Curre vir optime, lubrica reprime, præfer honesta,
 Fletibus angere, flendo merebere cœlica festa,

Luce

LIBER PRIMVS

S

Luce replebere iam sine vespere, iam sine luna,
 Lux noua, lux ea lux erit aurea, lux erit vna.
 Cum sapientia siue potentia patria tradet
 Regna patri sua, tunc ad eum tua semita vadet,
 Tunc noua gloria pectora sobria clarificabit,
 Soluet enigmata, veraq; sabbata continuabit,
 Liber ab hostibus & dominantibus ibit Ebraeus,
 Liber habebitur & celebrabitur hinc iubilæus,
 Patria luminis inscia turbinis, inscia litis,
 Ciue replebitur, amplificabitur Israhelitis.
 Patria splendida, terraq; florida, libera spinis
 Danda fidelibus est ibi ciuibus, hic peregrinis,
 Tunc erit omnibus inspicientibus ora tonantis
 Summi potentia, plena scientia, pax pia sanctis,
 Pax erit omnibus illa fidelibus, illa beata,
 Irreuocabilis, inuariabilis, intemerata.
 Pax sine crimine, pax sine turbine, pax sine rixa,
 Meta laboribus atq; tumultibus, anchora fixa,
 Pax erit omnibus unica, sed quibus e immaculatis,
 Pectore mitibus, ordine stantibus, ore sacratis.
 Pax ea pax rata, pax superis data, danda modestis
 Plenaq; vocibus, atq; canoribus atria festis.
 Hortus odoribus affluet omnibus hic paradisus,
 Plenaq; gratia, plenaq; gaudia, cantica, risus,
 Plena redemptio, plena refectio, gloria plena,
 Et lue luctibus aufugientibus, exule poena.
 Nil ibi debile, nil ibi flebile, nil ibi scissum,
 Res ibi publica, pax erit unica, pax in idipsum.

A 3

Hic finis

6 DE CONTEMPTU MVNDI

Hic furor, hic mala schismata, scandala, pax sine pacto
Pax sine litibus, & sine luctibus in Sion arce,
O sacra potio, sacra refectio, visio pacis,
Mentis & unctio, grataq; punctio ventris edacis.
Hac homo nititur, ambulat, utitur, ergo fruetur.
Pax rata, pax ea spe modo, postea re capietur.
Iesus erit pius & decor illius esca beatis,
Pascua mentibus, hanc sitiens ac satiat is.
Et sitiens eris, & satiaberis, hac dape vitæ.
In neutro labor, vna quies, amor vnus vtrinq;
Ciuibus ætheris associaberis, aduena ciuis.
Hic tuba, pax ibi, tuta manens tibi qui bene viuís.
Hic erit omnibus vna fidelibus vltima coena.
Tunc cumulabitur atq; replebitur vna sagena.
Deniq; piscibus integra pluribus, integra magnis
Glorificabitur, hic remouebitur anguis ab agnis,
Scissa ruentibus, integra stantibus integritate.
Inde cremabitur, hinc solidabitur, ô Deus à te,
Gens noua, grex nouus, & numerus bonus ille bonorum.
Ierusalem petet, hic dat, ibi metet ordo piorum.
Grex erit inclytus hoc patre præditus, hoc duce nixus,
Qui tulit omnia sanguine noxia rex crucifixus.
Grex sacer ordine, splendor agmine, lumine plenus,
Viuet eo duce, qui tulit in cruce, rex Nasarenus,
Pastus odoribus interioribus, atq; superno
Nectare dulcia protrahet oia perpete verno.
Per sacra lilia, perq; virentia germina florum
Exspaciabitur ac modulabitur ordo piorum.

Pectora

Pectora plausibus atq; canoribus ora parabit,
 Cum sua crimina, lapsaq; pristina stans memorabit.
 Quo fuit amplior error iniquior, actio mentis;
 Laus erit amplior, hymnus & altior hanc abolentis.
 Vnica cantio, tunc miseratio plena tonantis.
 Laus erit vnica pro stipe coelica, praemia dantis,
 Pro stipe praemia, pro cruce gaudia, pro nece vita,
 Illa tenebitur, vnde replebitur Israhelita.
 Hic breue vivitur, hic breue plangitur, hic breue fletur.
 Non breue viuere, non breue plaudere, retribuetur.
 O retributio, stat breuis actio, vita perennis.
 O retributio, coelica mansio stat luce * pennis.
 Quid datur & quibus & ether egentibus, & cruce di-
 sidera vermibus, optima fontibus, astra malignis. (gnis
 Coelica gratia criminis omnia non modo donat,
 Sed super aethera suscipe viscera tanta coronat. *
 Omnibus vnica coelica gratia retribuetur,
 Omnibus omnibus vlcera flentibus accipietur.
 Tunc rosa sanguine, lilia virgine mente micabunt,
 Gaudia maxima te pia lachryma te recreabunt.
 Nunc tibi tristia, tunc tibi gaudia, gaudia quanta,
 Vox nequit edere, lumina cernere, tangere planta.
 Post nigra, post mala, post fera scandala quam caro pra
 Absq; nigredine, lux sine turbine, pax tibi restat. (stat.
 Sunt modo praelia, postmodo praemia, qualia & plena
 Plena refectio, nullaq; passio, nullaq; poena.
 Spe modo vivitur, & Sion angitur à Babylone,
 Nunc tribulatio, tunc recreatio, sceptrum, corona.

§ DE CONTEMPTU MVNDI

Ergo Rachel Lea tunc patria via, * Martha Maria
 Ira Sâul David, Assyrij Iudith, Achab Eliae
 Ceder, & omnia mitibus obuia, spes speciej,
 Semina fructibus, & sonus actibus, umbra diej.
 Qui modo creditur, ipse videbitur, atq; scietur,
 Ipse videntibus, atq; scientibus attribuetur.
 Plena refectio, tunc pia visio, visio Iesu
 Hic specularitur, hic satiabitur Israel esu,
 Hoc satiabitur, huic sociabitur in Sion arce,
 O bone rex, ibi nullus eget, tibi dicere parce.
 Cor miserabile, corpus inutile non erit vltra,
 Nulla cadauera, nullaq; funera, nulla sepulcra,
 Quodq; beatius est, mala longius omnia fient,
 Ob tua crimina, jam tua lumina non madefient,
 Flendaq; gaudia, blandaq; praelia carnis abibunt.
 Fra⁹ probra, iurgia, quid moror? omnia praua peribunt,
 Nulla grauamina, iam cruciamina nulla timebis:
 Nulla nefaria, nulla nocentia, nil graue flebis.
 Quae cruce se terit, haec caro flos erit, haecq; fauilla.
 Non erit amplius, vnde sit anxius ille vel illa.
 Nec stipe pascere, nec prece flectere, quem quis egebit,
 Nec lue perditus, aut nece territus, aut cruce flebit.
 Flendo merebere, gaudia sumere, sumere vitam,
 Nec stipe, nec prece, nec lue, nec nece, nec cruce tritam.
 Caelica copia, caelica gloria, cum patre fiet.
 Lux noua mentibus, & Deus omnibus omnia fiet.
 Mens bene viuida, vitaq; florida, fons dedit vndas,
 Lux erit aurea, terraq; lactea, mella redundans.

Lux ea

Lux ea vespere, gens lue, funere vita carebit.
 Iesus habebitur, ipse tenebitur, ipse tenebit.
 Lux erit illius, illius vnus esca benignis,
 Absq; cibo cibus, his proprie quibus est cor vt ignis.
 Hunc speculabimur, & saturabimur hunc speculando,
 Cum chorus infimus, astra replebimus, agmine sancto.
 Spe modo nitimur, vberere pascimur hic, ibi pane.
 Nox mala plurima dat. dabit intima gaudia mane,
 Gaudia passio, regna redemptio, crux sacra portum.
 Lachryma plaudere, poena quiescere, terminus ortum,
 Iesus amantibus afferet omnibus alta trophaea.
 Iesus amabitur, atq; videbitur in Galilea,
 Mane videbitur, umbra fugabitur, ordo patebit,
 Mane nitens erit, & bona qui gerit ille nitebit,
 Tunc pia sentiet auris, & audiet, ecce tuus rex,
 Ecce Deus tuus, ecce decor suus hic stat, abit lex,
 Pars mea, rex meus, in proprio Deus ipse decore
 Visus amabitur, atq; videbitur auctor in ore.
 Tunc Iacob Israël, et Lea tunc Rachel efficietur.
 Tunc Sion atria, pulchraq; patria perficietur.
 O bona patria, lumina sobria, te speculantur,
 Ad tua nomina, sobria lumina collachrymantur,
 Est tua mentio pectoris unctio, cura doloris:
 Concipientibus aethera mentibus ignis amoris,
 Tu locus unicus, illeq; coelicus es Paradisus,
 Non ibi lacryma, sed placidissima gaudia risus,
 Est ibi consita laurus, & insita cedrus hysopo.
 Sunt radiantia jaspide mœnia, clara pyropo.

10 DE CONTEMPTU MUNDI

Hinc tibi Sardius, inde Topazius, hinc Amethystus
 Est tua fabrica concio caelica, gemmaq; Christus,
 Lux tua mors crucis, atq; caro ducis est crucifixi,
 Laus benedictio, coniubilatio personat ipsi.
 Dos tibi florida, gemmaq; lucida rex Nasareus,
 Iesus homo Deus, annulus aureus, ortus amoenus,
 Ianua janitor, ipseq; portitor, ipseq; portus,
 Ipse salutifer est tibi lucifer, arrha vir ortus.
 Tu sine littore, tu sine tempore, fons modo rivus,
 Dulce bonis sapis, estq; tibi lapis undiq; vivus.
 Ipse tuus Deus & lapis aureus est tibi murus
 Inviolabilis, insuperabilis, haud ruiturus.
 Est tibi laurea, dos datur aurea, sponsa decora,
 Primaq; principis oscula suscipis, inspicias ora.
 Candida lilia viva monilia sunt tibi sponsa,
 Agnus adest tibi sponsus, ades sibi tu speciosa,
 Pax tua premia, conditor atria, crux sacra porta,
 Ars tua plaudere, munera vivere jam sine morte.
 Tota negotia cantica dulcia, dulce tonare,
 Tam mala debita, quam bona praebita conjugulare.
 Sors tua gaudia sine carentia, nil dare triste,
 Lex tua psallere, gloria dicere, laus tibi Christe,
 Vrbs Sion vrbs bona, patria consona, patria dulcis,
 Ad tua gaudia corda soles pia ducere ducis *
 Ierusalem pia patria, non via, pulcra platea
 Ad tua munera sit via dextera Pythagorea,
 Vrbs Sion aurea, patria lactea, ciue decora,
 Omne cor obruis, omnibus obruis & cor & ora,

Nescio

LIBER PRIMVS

II

Nescio, nescio quam jubilatio, lux tibi qualis,
 Quam socialia gaudia, gloria quam specialis.
 Laude studens ea tollere mens mea, victa fatiscit.
 O bona gloria vincor, in omnia laus tua vicit,
 Sunt Sion atria conjubilantia, martyre plena,
 Ciuem icantia principe, stantia luce serena.
 Sunt ibi pascua mitibus afflua, praestita sanctis.
 Regis ibi tonus agminis & sonus est epulantis,
 Gens duce splendida, concio candida vestibus albis.
 Sunt sine fletibus, in Sion aedibus, aedibus almis,
 Sunt sine crimine, sunt sine turbine, sunt sine lite.
 In Sion arcibus editioribus Israhelita.
 Pax ibi florida, pascua viuuda, viua medulla.
 Nulla molestia, nulla tragœdia, lacryma nulla.
 O sacra potio, sacra refectio, pax animarum.
 O bonus, ô pius, ô placidus sonus, hymnus earum.
 Sufficiens cibus est Deus omnibus ipse redemptis,
 Plena refectio, propria visio cunctipotentis.
 Ejus habet satis, his tamen est sitis ejus anhela.
 Absq; doloribus, absq; laboribus, absq; querela.
 Huic magis, huic minus, ille patens sinus est deitatis.
 Plurima mansio, stat retributio plurima patris.
 Luna minoribus ante fit ignibus, & sibi Phoebus.
 Præest ea noctibus, hacq; fretantibus, ille diebus. ✱
 Cernis in æthere plus renitescere, sidere sidus,
 Sic mediocria, summaq; præmia credito fidus.
 Vrbs Sion inclyta, gloria debita glorificandis,
 Tu bona visibus interioribus, intima pandis.

Lima

Intima lumina, mentis acumina te speculantur.
 Pectora flammea, spe modo, post ea sorte lucrantur.
 Urbs Sion unica, mansio mystica, condita caelo,
 Nunc tibi gaudeo, nunc tibi lugeo, tristor, anheolo,
 Te, quia corpore non queo, pectore saepe penetro.
 Sed caro terrea, terraq; carnea, mox cado retro.
 Nemo retexere, nemoq; promere sustinet ore,
 Quo tua moenia, quo capitolia plena nitore,
 Id queo dicere, quomodo tangere pollice caelum,
 Ut mare currere, sicut in aere figere telum.
 Opprimit omne cor ille tuus decor, ô Sion, ô pax,
 Urbs sine tempore, nulla potest fore laus tibi mendax,
 O nova mansio, te pia concio, gens pia munit.
 Prouehit, excitat, auget, idemitat, efficit, vnit.
 Te Deus expolit, angelus incolit, incolit ordo,
 Cui cubus additur, & sonus editur à decachordo,
 Florida vatibus, aurea patribus es duodenis,
 Clara fidelibus esurientibus hic, ibi plenis,
 Sunt tibi lilia, pura cubilia virginitatis,
 Est rosa sanguine, purpura lumine sobrietatis,
 Teq; patrum chorus ornat, habet torus immaculatus,
 Sacraq; victima, sacraq; lacryma, poena reatus.
 Rex tibi praesidet, & tua possidet atria magnus,
 Qui patris vnicus est leo mysticus, & tamen agnus.
 Rex tibi filius vnicus illius ille Mariae,
 Sive ipsa sacra virginis, auctor originis, osq; Sophiae.
 Hic sapientia, linguaq; patria, patria dextra.
 Coniuncti arbitri, omnia sub, super, intus & extra,
Astra

Astra regit Deus, astra cinis meus audet in illo,
 Qui quasi propria continet omnia, facta pugillo.
 Cum patre filius, atq; paraclitus equus viriq;
 Omnia continet, omnibus eminent, omnis ubiq;
 Hunc bene quaerimus, ergo videbimus, immo videmus,
 Hunc speculabimur, haud satiabimur, hunc summus
 Cernere iugiter atq; perenniter ora tonantis.
 Dat lucra iugia, perpetua, dat lucra sanctis.
 O sine luxibus, o sine luctibus, o sine lite,
 Splendida curia, florida patria, patria vitæ.
 Vrbs Sion inclyta, patria condita littore tuto,
 Te peto, te colo, te flagro, te volo, canto, saluto.
 Nec meritis peto, nam meritis meto morte perire,
 Nec reticens tego, quod meritis ego filius iræ,
 Vita quidem mea, vita minus rea, mortua vita,
 Quippe reatibus exitiis, obruta, trita.
 Spe tamen ambulo, præmia postulo, speq; fideq;
 Illa perennia postulo præmia nocte dieq;
 Me pater optimus atq; piissimus ille creauit,
 In lue pertulit, ex lue sustulit, à lue lauit.
 Spes mihi plurima, spes validissima stat, stet in ipso,
 Qui sua lumina post tua crimina præbet abyssò.
 Cum sua suppleo robora, gaudeo, dum mea, ploro,
 Cum sibi gaudeo, tum mihi defleo, flere laboro,
 Dum sua cogito viscera, sentio gaudia cordis,
 Dum mea sordida mens iacet algida, conscia sordis,
 Magna potentia, maxima gratia laxet iniquo,
 Magna piacula, maxima vincula demone victo,
Gratia

14 DE CONTEMPTU MVNDI

Gratia cœlica sustinet vnica torius orbis
 Parcere sordibus interioribus, vnctio morbis,
 Diluit omnia cœlica gratia, fons David vndans
 Omnia diluit, omnibus affluit, omnia mundans.
 O pia gratia, celsi palatia cernere præsta,
 Vt videam bona, festaq; consona, cœlica festa, (num.
 Non animo coquar, aut sequar, aut loquar omne profa
 Iungar habentibus, athera ciuibus, & sequar agnum.
 Sim luc pectoris intro carens, foris hoste, labore,
 Frigore, grandine, carne, libidine, morte, timore.
 O sine crimine, vel sine turbine, patria cœli,
 Terreus ardeo, plus loquar, audeo mente fideli,
 O mea spes, mea tu Sion aurea, clarior auro,
 Agmine splendida, stans duce florida, perpete lauro.
 O bona patria, num tua gaudia, teq; videbo?
 O bona patria, num tua præmia plena tenebo?
 Dic mihi flagito, verbaq; reddito, dicq; videbis,
 Spem solidam gero, remne tenens ero? dic retinebis.
 Plaude cinis meus, est tua pars Deus, ejus es & sis.
 Rex tuus est tua portio, tu sua, ne sibi desis.
 Mens mea, mens rea, non tibi pars ea jam rapietur,
 Est tibi lacryma pars erit optima, posce, feretur
 Optima portio, plena refectio, pax rata mentis,
 Visio numinis, oraq; luminis omnipotentis,
 Hinc sitis intima, sanctaq; lacryma spirat, anhelat,
 Flendo fit hostia, flet sua noxia flendoq; velat
 Membra grauans grauatur, acta, cor os lauat æque *
 Despiciat extima, pulsat ad intima, nocte dieq;

S. flet

Se flet & improbat, angit, agit, probat, est sibi fornax,
 Flendo cor excitat, atq; reclamitat, ô Sion, ô pax.
 Est lacrymantibus esurientibus, exanimatis,
 Pneuma refectio, viuificatio, visio patris.
 O sacer, ô pius, ô ter & amplius ille beatus,
 Cui sua pars Deus, ô miser, ô reus hac viduatus.
 Omnis & unica, gloria coelica, conditor unus,
 Muneris est dator, ille poli sator, ipseq; munus,
 Cor fouet illius, illius vnus ora videre,
 Agmina cernere, premia sumere, lumen habere.
 Gens pia vocibus, impia gressibus, inuida morum,
 Cur male viuitis, & bona perditis illa bonorum?
 Gens adamantina, saxea gramina, * gramina dura,
 Quid bona spernitis, atq; requiritis interitura,
 Gens male prouida, turbaq; turgida, turbine mortis,
 Gens foris actibus, introq; cordibus orba retortis,
 Quid retroceditis, illaq; spernitis intima dona?
 Manna relinquitis, atq; recurritis ad Pharaona.
 Cur ea quaeritis, vnde peribitis, vnde ruetis?
 Cur pereuntia fine, ruentia morte tenetis?
 Turba theatra, turba phrenetica quo properatis?
 Quo rea pectora, quo rea corpora praecipitatis?
 Quid rogo spernitis ante requiritis ire retrorsum?
 Perdita gens satis, ad scelus os datis, ad bona dorsum.
 Fluxa manentibus, obruta stantibus, vltima primis,
 Cur homo * praeficis, altaq; despicias, omnis in imis?
 Surge reuertere, tende resurgere, tende reuerti,
 Pande reum reus vltor, adest Deus vltor operti,

De te ge

16 DE CONTEMPTU MVNDI

Detege vulnera, detege funera quatriduana,
 Vulnera detege, flendaq; contege, percutite sana,
 Gens Babylonia surgite noxia gaudia flere,
 Flenda repellere, pulsiq; tergere, tersi cavere.
 Hora nouissima, lux venit ultima, crimina torrens,
 Grata sed effera, blanda sed aspera, clara sed horrens.
 Imminet ulcio, mors tribulatio, qualis amara,
 Luxq; jacentibus, euigilantibus horrida clara.
 Qui modo sustinet, arbiter imminet ille, sed ille
 Versibus editur, ore retexitur ipse Sibyllæ.
 O tremor omnibus igne ruentibus, his quoq; cœlis
 Rex venit ocys, hunc tremet impius, atq; fidelis,
 Hoc duce præmia, iudice gloria percipietur,
 Hoc quoq; vindice, fraus ruet indice, culpa scietur,
 Mitis atrocior, agnus icerbior, alter at idem
 Ipse videbitur, & famulabitur æther eidem.
 Ætheris agmina, summaq; culmina concutientur.
 Æther, humus, mare tunc sonitum dare conspicientur.
 Celsa cacumina sunt simul agmina celsa mouenda.
 Summa vel infera, sol, mare, sidera concutienda,
 Qui modo conticet, vt bene iudicet, ille tonabit,
 In mala rugiet, in mala seuiet, in mala stabit.
 Blandus amantibus, efferus hostibus aspicietur.
 Hinc reuocabilis, intolerabilis inde feretur.
 Vnius ipsius, his grauis, his pius. (ô stupor ingens.)
 Vultus habebitur, his miserebitur, illa refringens.
 Longanimis, bonus, ille ferens onus hic reproborum,
 Tunc mala puniet, ipseq; muniet acta bonorum.

Hunc

Hunc meritum teret, hunc pietas feret vnica patris,
 Nec sibi debita, sed sibi præbita gratia gratis.
 Cum via sordeat, actio languet, vna duorum;
 Hic reprobabitur, ille merebitur alta polorum.
 Cum via lubrica, cum sit & vnica causa duobus,
 Alter amibitur, alter habebitur hostis & orbis,
 Plurima pluribus immo vel omnibus hic fit abyssus.
 Quod bene sumitur, hic bene pellitur, ille remissus,
 Impenetrabilis, irreuerabilis, hic labyrinthus.
 Nos bona corporis aspiciamus foris, auctor & intus.
 Corda Deus pia scit, negat impia, justus vtriq;
 Quisq; tremat sibi, gaudeat & tibi gratia quisq;
 Quisq; scelus fleat, atq; tremens eat, & tremebundus.
 Cras ruet ordine, qui stat in agmine nunc quasi mundus.
 Omnia qui regit, hos premit, hos legit omnipotens Rex.
 Est hominis via nunc mala, cras pia, nunc rosa, cras fex,
 Mox rosa fit rubus, ipseq; cras lupus hæret ouis,
 Os homo, cor Deus inspicit, est reus huic, bonus illi,
 Facta tremat sua quisq;, Deus tua viscera fidat, *
 Fidat & impia, fidaq; gaudia flendo relidat.
 Ludite, ludite, corpore sospite, gens Babylonis,
 Ludite cordibus, ad bona segnibus, ad mala pronis,
 Lux venit vltima quæ procul optima vestra fugabit,
 Vestra palatia, gazophylacia vestra cremabit.
 Rex veniet pius, & furor ipsius, absq; furore,
 O tremor intimus, his rigidissimus, his pius ore.
 Virga ruentibus ordine mentibus, adueniet rex,
 Stantibus ordine mitior, & sine iudice iudex,

B

iudicium

Iudicium tulit, esseq; pertulit ante Pilatum,
 Iustus id exeret, id tulit, inferet id toleratum
 Virgine rex satus, ipse dator datus, ipse patebit.
 Cur morulas paro? carne satus caro cuncta videbit,
 Turba nefaria cernet & impia, quem crucifixit,
 Cui bene vocibus improperantibus, heu maledixit.
 Fructus in horrea tendit, & area discutietur,
 Sumet in omnia secula gaudia cui modo fletur.
 Gens ruet impia, pars Babylonia nata perire,
 Cedet ad æthera pacis, ad infera filius iræ.
 Tunc cumulabitur, atq; replebitur illa gehenna,
 Agmine criminis atq; libidinis, agmine plena.
 Huic ibi mutius, huic erit acrius, hinc fuga nulla.
 Deinde remissio, sive redemptio non erit ulla.
 Hic mala plangite, cætera querite vos genus Evæ,
 Hic dolor utilis, ordo parabilis hic, ibi vœ vœ.
 Fraus ibi vapulat, & timor ejulat, at sine fructu.
 Flet petulantia, luget inertia, perpete luctu.
 Cor variabile moeret inutile, plorat amarum,
 Fit sine re, sine spe, sine nomine gens tenebrarum.
 Quos Veneris modo, pessima postmodo flamma gehennæ
 Torret, agit, terit, his furit, his ferit, ultio pœnæ.
 Pectora crimine, membra libidine, torrida torret,
 Falsi loquos premit, in tumidos fremit, omnibus horret.
 Innovat & necat, integrat & secat, ut moriantur
 Non morientia corpora, stantia non statuantur.
 Frigus vt ardeat, ignis vt algeat, idq; petatur.
 Hunc fugientibus, hunc repetentibus id fugiatur.

Mors

Mors ibi plurima, flamma nigerrima, lux tenebrosa,
 Singula tangere, non pede paupere, non queo proja,
 Vt nequit edere vox, homo promere læta bonorum;
 Sic nequit edere vox, homo promere mœsta malorum.
 Cui dolus est modo, tortio postmodo dura doloris,
 Tortio turpia mentis, & impia puniet oris,
 Vt flagra scilicet ultio duplicet, in mala gesta
 Pectora devoret, ossaq; perforet intus & extra.
 Audiat hoc pius, ut stet, & impius, ut cito surgat.
 Stare timor creat, huncq; statu beat, hunc lue purgat.
 Poena iacentibus inferet auribus ultima sensum,
 Veraq; lachryma, plectet ad ultima cor reprehensum.
 Quos scelus alligat hic, ibi colligat ultio plectens,
 Mollia mollibus, improbioribus improba nectens.
 Nunc levis actio, tunc ligat ultio sordidiores
 Sordidioribus, improbioribus improbiores.
 Criminis agmina quomodo sarcina stricta ligantur,
 Et quia sunt sine fructificamine, ligna cremantur.
 Sunt sine fructibus interioribus, arida ficus.
 Ramus inutilis, igne cremabilis, utpote siccus.
 Sunt caro terrea, terraq; carnea, grex reproborum,
 Prava creatio, mixta ligatio fasciculorum,
 Postmodo fletibus, hic modo risibus excipiuntur.
 Mortis in ignibus, inq; doloribus haud moriuntur.
 Quantaq; crimina sunt, cruciamina tanta mali ignis,
 Cum mala plurima, tum duo pessima frigus & ignis,
 Sed neq; lenius est, neq; mitius illud ab isto,
 Corpora, cordaq; crux premit, utraq; vindice Christo.

Temporis hic focus, est ad eum iocus, umbraq; dictus.
 Est leuis ignibus iste perennibus, & quasi pictus,
 Hic ita plurimus, hic ita maximus ignis habetur,
 Ut neq; fluctibus æquoris omnibus opprimeretur,
 Frigora sunt ea tanta quod ignea sarcina montis
 Inde gelasceret, hæc mala perferet, actio fontis,
 Luminis, tempora, frons, labra, pectora, viscera, mammae,
 Os, gula, mentula, cruraq; pabula sunt ibi flammæ.
 Flent ibi luminis, flent sua crimina transita pridem,
 Factor & horridus, & graue fœcidus horror ibidem.
 Visio demonis, illaq; Gorgonis ora rigescunt.
 Omnibus omnia fœda vel impia facta patescunt.
 Gens mala vermibus haud morientibus instimulatur,
 Atq; draconibus igne flagrantibus excruciat.
 Vermis in ignibus ille realibus est ita vivens,
 Sicut in æquore piscis, & hic fore sic, lego scribens,
 Crux, flagra, malleus, ignis & igneus est ibi torrens.
 O caro, nox ibi densa manet tibi, lumen abhorrens,
 Nox simul omnibus est habitantibus in regione
 Mortis. homo gemit, plange, dole, treme, terrea pone.
 Ignea vincula deniq; singula membra catenant,
 Corpora lubrica, membraq; scenica vincula frenant.
 Stat cruce triplice gens rea, vertice mersa deorsum,
 Ora tenet sua, dorsa simul sui versa retrorsum,
 Sunt super horridi, nam lue sordida, crura, pedesq;
 Inferius caput. hæc mala sunt apud infera certè.
 Gens rea plangite, non ego, credere, talia fingo.
 Hæc noto paucula, non scio singula, plura relinquo,

Sermo

Sermo ratus meus, vt clibanum deus ignis iniquos
Ponet, id astruit, hos David innuit orbis amicos.
Collige mens mea, quam grauis est ea flamma furoris,
Hic clibani calor, haud clibanus solet esse caloris,
Voluito pectore cur clibanus fore dicitur ignis,
Mens vaga, mens pigra, disce timens flagra parta ma-
Si mala suggeris hic, ibi redderis ipsa tibi fax, (lignis.
Ipsa cremans eris, ipsa cremaberis ignea fornix.
Heu lachrymabile, vae miserabile mens rea clama,
Non ibi lucida crede sed horrida, sed nigra flamma.
Quae tamen emicat, ac mala duplicat igne micante.
Nam patet huic tua poena, tibi sua luce nigrante,
Vltio pectora frigore, corpora concremat igne,
Vtraq; pars ruit in scelus, hoc luit vtraq; dignè,
Quod grauioribus iste reatibus est cruciatus,
Dicit homo Deus, illi q; lob meus, ille probatus,
Qui male praeminet, vltroq; sustinet interiores,
Vt Deus astruit, in tenebras ruit exteriores.
Hic nisi fles, ibi fletus erit tibi, denteq; stridor,
Fumus ab ignibus hunc creat editus, hunc grauis algor,
Sana probatio, quod cruciatio, frigoris ignis,
Sit pereuntibus, atq; lugentibus acta malignis,
Iob quoq; pagina, si sacra carmina Iob bene signes,
Hos ait incitus à niue transitus, vrget ad ignes,
Testis & hic ratus, ergo stili latus est mihi tectum,
Rege, satellite, principe, milite, quod bene septum,
Quomodo praemia, sic flagra iugia, regna piorum,
Regna perennia, perpetualia, flagra malorum,

His decor amplior, his dolor auctior, est sine fine,
 Pars habet æthera, perditur altera strata ruinae.
 Corpora lubrica, corda tyrannica percruciantur.
 Frigore grandinis hæc, face fulminis illa cremantur.
 Arctat, arat, terit; angit, agit, ferit illa gehenna.
 Vi, cruce, pondere, frigore, verberere, perpete poena.
 Est ibi, credite, crux sine stipite, mors sine morte.
 Vox sine carmine, lux sine lumine, nox sine nocte,
 Non ibi publicus arbiter Æacus, aut Rhadamanthus,
 Non ibi Cerberus, aut furor inferus, ultio, planctus.
 Non ibi nauita, cymba; prædita voce Maronis.
 Sed quid est adustio, nox, cruciatio, mors Babylonis
 Non tenet Orphea, lex data Typhea fortia lora,
 Non lapis hic grauis, aut lacerans auis interiora.
 Poena nigerrima, poena grauissima, poena malorum.
 Mens male conscia, corda; noxia, vermis eorum,
 Ceditur inuida mens, caro sordida, membra; lena,*
 Perpete vulnere, perpete sulphure, perpete poena.
 Assur ibi tremit, et sua gens gemit, esca draconis,
 Post sua lilia perdit, filia flet Babylonis.
 Quam male florida, quam sibi fulgida, quam stetit auctas
 Tam modo marcida, tam jacet horrida, tam labefacta.
 Et meretrix ea, facta sibi Dea, plena venenis,
 Subdita sordibus exitit omnibus, est quoque poenis,
 Dulce mel illius, immo fel ipsius ordo biberunt,
 Qui modo lubrica, sive volatica gaudia quærunt,
 Qui pereuntia lucra, ruentia regna, perenni
 Ante ferunt malè, qui fatuo sale sunt sibi pleni.

Vinc

LIBER PRIMVS

Vina cupidinis, atq; libidinis illius hausit,
 Turba nefaria cui Babylonia sydera clausit.
 Vertitur alea, quam fuit antea deliciata,
 Tam cruciatibus asperioribus est modo strata,
 Quid modo noscitur, aut fore cernitur illa favilla,
 Illa peraruit, illaq; corrui, & ruit illa.
 Illaq; Iezabel, illa tonans Babel ore rebeli
 Iuit in infera, plaudite sydera, psallite coeli.
 Quae male creverat, auctaq; dixerat est meus orbis,
 Se quoq; perdidit, occidit, occidit in loca mortis.
 Terra profundior, ac tenebrosior est ea terra,
 Gens ibi flet rea, sed nimis est ea lacryma fera.
 Terra nigredine, terraq; turbine moris operta,
 Mors ibi plurima, certa q; lachryma, passio certa.
 Illa tragœdia durat in omnia secula, durat,
 Cum dolor vbera, tortio viscera, flamma cor vrat.
 Clamor ibi tacet, horror ibi jacet, umbraq; mortis,
 Fert ibi crimina, fert cruciamina fortia fortis,
 Corda potentia sunt patientia flagra potenter.
 Ardet edax gula, lingua q; garrula, crapula, venter.
 Tortio plurima constat, & intima poena malignis,
 Plurima tortio, plurima passio, plurimus ignis.
 Vndat ibi niger ignis & impiger excruciare,
 Corda nefaria, luxuriantia membra cremare.
 Nox mala duplicat, & stygis emicat olla vaporans.
 Flamma nigerrima torret & intima, nil ibi rorans.
 Planctibus insonat, ignibus intonat vnda camini
 Non ea tristia, non querimonia subdita fini.

24 DE CONTEMPTU MVNDI

Ignea flumina, nigra volumina flumina retorquet,
 Brumaq; torrida, fluminaq; frigida pectora torquet.
 Vermis edax scater, & puteus patet altus abissi.
 Sunt ibi pectore, sunt ibi corpore quiq; remissi.
 Ludite, viuite foenore diuite, gens aliena,
 Vos caro decipit hic, ibi suscipit illa gehenna,
 Non ibi visio, non ibi mansio luce repleta,
 Non locus ordinis, aulaq; luminis, aruaq; leta,
 O Maro falleris, hic vbi conseris arua piorum,
 Elystos tibi non reperis ibi scriptor eorum,
 Musa Poetica, lingua scholastica, vox theatralis,
 Hec quia differis, & male falleris, & male falis.
 Fulgurat ignibus haud radiantibus illa gehenna,
 Plena nigredine, plenaq; turbine, plenaq; poena.
 Plena libidinis, ac vitiaminis est famulabus,
 Exilientibus hinc, recidentibus hic animabus.
 Quos vomit hos vorat, vndiq; perforat, vndiq; pestes,
 Vitaq; mortibus est venientibus vna superstes.
 Vritur inguinis, atq; libidinis ignis in igne,
 Vritur, vritur, ista rependitur vltio digne.
 Qui male tollitur hic, ibi plectitur actus ad imum,
 Tunc loca pessima, tunc tenet infima, qui modo primus,
 Qui laniat capit, excruciat rapit, hic capietur,
 Dilaniabitur, excrucietur, arripietur.
 Quos modo fictio, tunc premit vltio, quos pbra, mæror.
 Quos Venus vltio, quos gula tortio, quos lucra terror.
 Dum licet auribus hæc vigilantibus accipiatis,
 Qui lucra conditis, in lucra curritis, ad lucra statis.

Gens

Gens cita pascere viscera viscere, carn. q; carnem,
 Qui tumidi satis exiguis datis heu neq; panem.
 Est modo Lazarus hic, ibi tartarus. & gula pridens
 Ebria pastibus, ebria potibus ardet ibidem.
 Diues obit sine spe, sine nomine, diues egerus.
 Nomine Lazarus vnde flet, inferus est modo plenus.
 Diues aquam petit, esuriens metit vbera plena,
 Gratia fletibus, ebrietatibus est modo poena,
 Post sua funera diues ad infera, pauper ad astra.
 Qui flet in ulcere, gaudet in aethere, flet gula pasta.
 Stillula quaeritur, & gula plangitur, ora q; sicca.
 Non data stillula. cur? quia parvula non data mica.
 Qui minus haud dedit, ad minimum redit ille petendum,
 Ad phialas stetit, & flouium petit haud tribuendum.
 Gratificans ape vina, dapes dape, vesteq; vestes,
 Fert cruciamina, fert sua crimina, fert modo pestes.
 Flos ruit & decus in stygium specus, in specus atrum.
 Flos quasi flos fuit, enituit, ruit ad cruciatum.
 Qui fuerat minus huic Abrahæ sinus, huic paradisus,
 Cui magis vstio, lacryma tortio, poenaq; risus.
 Nunc vbi pallia? nunc vbi prandia? nunc vbi coena?
 Pallia, prandia sunt fugientia, stat sibi poena.
 Purpura transijt, escaq; finijt, vltio restat,
 Restat & acriter immo perenniter illa molestat.
 Flamma, fames, sitis, vltio diuitis extat egentis,
 Pro sue, pro grue, pro dape, pro lue, pro face ventris,
 Grus, lepus, ostrea, vel caro taurea iuncta suilla,
 Faxq; cupidinis, alea criminis, & iocus ille,

Maneq; prandia, sero cibaria præteriêre.
 Luce tyrannica, nocteq; lubrica facta ruere.
 Ille vir affluus, ille vir efferus, illeq; multus
 Est apud infera, fert uti littera sacra, sepultus.
 Aure capeßite, mente recondite talia dites,
 Tollite saucia, ferte iacentia, pascite mites,
 Hos stipe pascite, qui prece diuite nos bene pascant,
 Ne vel egentia, vel sitientia membra labascant.
 Condite mentibus, edite moribus, edite factis,
 Quæq; fides pia clamat, amat via sobrietatis,
 Mente reponite, vocibus edite, reddite rectum,
 Sitis egentibus esca, viantibus atria, tectum.
 Vos date vestraq; vult Deus vtraq;, gaudet vtrisq;
 Se domino, sua pauperibus lucra det bene quisq;
 Multa quid astruo? jam simul instruo vos ego mecum,
 Demus egentibus ima, gerentibus optima secum,
 Qui dedit omnia Christus ad ostia nostra gemiscit,
 Indiget, eiulat, vltima postulat, huic date dicit,
 Nemo dat, indiget ergo quid? exigit ipse negatum.
 Tollimus ebria gens, modo gaudia post cruciatum,
 Ecce peculia, lucraq; grandia condis auare,
 Nec numerum geris hic, quia pauperis est numerare,
 Impia bestia, cernis ad ostia plangere Christum,
 Esurientibus & sitientibus hic modo mixtum,
 Hinc tibi Lazarus, indeq; tartarus, hoc fugis illum,
 Pasce, fer, aspice, ne reus abijce corde pupillum.
 Terrea tu sibi, pauper homo tibi coelica præstat.
 Pane Deum dabit, hic obit, hic abit, hic tibi restat.

Terrea

Terrea gloria, terrea copia plena fauillæ,
 Gloria corrui, & status aruit illius ille.
 Audiat auribus interioribus, audiat orbis.
 Orbis vt orbita vertitur incita turbine mortis,
 Præterit & perit, & nebulam gerit orbis amœnum.
 Tollitur ocyus ipse vel ipsius omne serenum.
 Orbis honor leuis est atomus breuis, & breue festum,
 Nil dat amabile, nil amat vtile, ridet honestum,
 Hosteq; pectoris, hosteq; corporis intus & extra,
 Horruit aridus, aruit horridus, & sua festa.
 Orbis amor perit, atq; suos terit orbis amantes,
 Et sua gaudia, gaudia tristia vera putantes.
 Euigilabimus, an remanebimus in luce mundi,
 Quem patet ignibus, alluvionibus, hoste retundi.
 Quid vaga, quid rea corda colunt ea, quæ nihil extant &
 Quæ breue plaudere, non breue plâgere, post breue præ
 Cur caro proxim⁹ ignis et intim⁹ hostis amatur & (stât &
 Carnis amor perit, est rosa, fex erit, ergo spuatur.
 O caro candida, post breue foetida, plenaq; fecis,
 Flos modo, post simus, et simus infimus, vnde tumescis &
 O caro carnea, iam modo glareæ, postmodo vermis.
 Nunc homo, cras humus, istud enim sum⁹. vnde superbis
 O caro debilis, ô cito labilis, ô male mollis,
 Quid petis ardua, quid tibi cornua ferrea tollis &
 Quid tibi crapula, milleq; fercula, milleq; pastus &
 Res luce proflua, viuâq; mortua, cur tibi fastus &
 Vnde superbia & fex tua gloria; morte remissa.
 Fex tua prandia, fex tua gaudia, fex es & ipsa.

Quid

Quid tibi balnea, vestis & aurea? quid tibi venter?
 Culta licet caro, semper eris caro, nec caro semper,
 Post hominem cinis es, caro desinis esse, putrescis.
 Vis tibi quantula sit, docet urnula, massaq; fecis.
 O caro lactea, nunc rosa, postea sarcina vilis.
 Flos tibi corruet, & rosa defluet hæc juvenilis.
 Quæ modo florida, cras erit horrida, pl⁹ loquor horror,
 Horror amantibus, horror & hostibus, omnibus horror.
 Cras eris horrida, cras eris arida, vilis, amara,
 Tu modo candida, tu tibi florida, tu caro cara.
 Pristinam replico, defluet illico forma decoris,
 Illico defluet, illico corruit, hic nitor oris.
 Plurima quid sequor? illa caro, decor ille peribit,
 Hæc venus, hic calor, ars ea seu valor ibit, obibit.
 Quid caro labilis, aut quid inutilis est homo & cœnum.
 Quid rogo carnea gloria & glareæ, quid rosa & jœnum.
 Carnea gloria, carnis & omnia, carne vigente,
 Sunt quasi stantia, deficientia deficiente.
 Cur homo nascitur, aut puer editur & ut moriatur.
 Exit in aëra, sustinet aspera, migrat humatur.
 Glareæ labilis, aura volatilis est homo natus,
 Mane stat aggere, nec mora vespere fertur humatus.
 Qui modo flos fuit, in spacio ruit vnius horæ.
 Mox rapitur, licet ingenio micet, atq; decore.
 Fit cinis infimus ille probissimus & preciosus,
 Irreparabilis, irrevocabilis, officiosus.
 Gleba reconditur, atq; recluditur hospite turba,
 Laus stat imaginis, umbraq; ne minis, imo nec umbra.

Vir subit

Vir subit æthera si bene; tartara si male gessit.
 Corpus humi jacet, ars perit, os tacet, aura recessit.
 Fex fit, homo fuit, hunc & amans spuit, horret amatus,
 Nolleq; denegat, instat ut obtegat ocyus artus,
 Instat ut efferat, & flet & imperat, & parat urnam,
 Nec triduum gemit, heu lacrymã premit vngue diurnam,
 Mox feretrum vehit, aut feretrũ præit, arte subornans,
 Deniq; planctibus exequialibus est quasi plorans,
 Flens it, ouans redit, vt tumulo dedit ossa, recessit,
 Cessit amor pius, ut manus illius afflua cessit.
 Occidit, occidit, hic vbi perdidit æs & amicum,
 Qui sibi riserat, æris amans erat, ô cor iniquum!
 Ille probissimus, ille potissimus, ille vir ille,
 Ille quid est precor, illius & decor: urna fauillæ.
 Pulcher, amabilis, irreparabilis, vnicus, aptus
 Instar aquæ fluit, è medio fugit illico raptus.
 Occidit vt pecus, & decor & decus omne repente,
 Et calor & color alget, abit dolor inde iuuentæ,
 Cur morulas paro: cara jacens caro, fex es, humaris,
 Esse quod es finis, in cineres cinis extenuaris.
 Quid fluitat cibus, & gula potibus vndat & escis?
 Fasta cibus cibus es, caro, vermibus, atq; putrescis.
 Est tua cernere pallida funere membra, vel ora,
 Funere pallida, sensibus algida, seq; mimora.
 Flava vel aurea, quam per eburnea colla rotabas
 Cesaries jacet, & cor & os tacet, vnde tonabas,
 Lumina visibus, auris & auribus, os caret ore,
 Nasus odoribus, & cor amoribus, ossa calore.

Ad mala

Ad mala pes citus, ac oculus situs in muliere,
 Collaq; lactea, brachia cerea computruere,
 Cerea brachia tam specialia quam speciosa,
 Membraq; lubrica, continet vnica paruaq; fossa.
 Candidus antea dens, labra flammea, flos facies.
 Et gena lucida, sunt modo putrida, pars sanies,
 Nunc ubi pocula, nunc ubi fercula, fercula mille?
 Flos ubi primulus & rubicundulus est color ille?
 Vox ubi fractior, illecebrosior est ubi risus?
 Sermoq; lubricus, atq; phreneticus in probra visus?
 Nunc ubi baltheus, aureus anulus, aurea vitta?
 Patria nomina nunc ubi culmina sunt proauita?
 Rege caro sata, vermibus es data, factaq; vermis,
 Regibus edita, rebus & obsita, nunc es inermis.
 Corpus amabile nunc es inutile corpus, & atrum
 Morte resolveris, atq; cadaueris es simulacrum.
 Terrea gloria nunc quasi lilia, cras quasi ventus,
 Pulchra fugit modo tempore postmodo morte iuuentus.
 Splendida pectora, splendida corpora, corpus habentur,
 Utq; senilia, sic iuvenilia busta videntur.
 Mox puer interit, vt rosi deperit edita vere,
 A valido vigor, eripitur nitor à muliere.
 Lyncea lumina mentis acumina si quis haberet,
 Fellea dulcia, pulchraq; turpia, credo videret,
 Corpora candida, pectora viuida, membra venusta,
 Ossaq; regia sint modo qualia, consule busta.
 Vociferantia seq; mimantia busta loquuntur.
 Primus & ultimus, altus & infimus, hic capiuntur,
Est homo

Est homo res leuis, est homo flos brevis, est homo nõ ens,
 Est homo glareæ, terraq; terrea mente reponens,
 Est homo flosculus atq; statunculus est animatus, *
 Hunc vegetat, fovet, implet, agit, movet, ad breve flatus.
 Hic vbi deserit ossa vir interit, est caro sordens,
 Est caro carnibus vna vel omnibus, amplius horrens,
 Mortua vilior, ægra remissior, est caro nostra,
 Quam caro cætera, sicq; cadauera nulla repostæ,
 Verme cito scatet, utq; satis patet, ægra dehiscit,
 Moxq; per aspera, per flagra, per fera quæq; fathiscit.
 Quod cito morbida, quod cito sordida fiat, omitto,
 Quod cito tabida, quod cito putrida, dicere vito.
 Adde quod horrida, morte quod hispida quod fera plus
 Foetida plus olet, ægra magis dolet, illico pus est. (est,
 Non tibi funere, siue cadauere, de pecuali,
 Vel metus ingruit, aut febris irruit, ex sociali,
 Cæsus iter secus, inde vir, hinc pecus efflat vterq;
 Ejus an istius est timor amplius, ejus aperte
 Non tibi fit metus exanimum pecus æquore prati.
 Amplius effera sunt tibi funera fratris humati.
 Ossa reuisere vel prope pergere nocte timebis,
 Cum minimè secus, exanimum pecus ire pauebis.
 Nostra cadauera, nostraq; funera foetidiora,
 Esse relinquatur, esseq; noscitur, horridiora.
 Flatus homo leuis, atq; vapor brevis, ad breue paret,
 Paret & enitet, illico delitet, herba fit, aret.
 Flens homo nascitur, & cito tollitur, efflat, humatur.
 Stat breue, mox cadit, est modo, cras abit. hic breue
 statur.

Turbo

Turbo leuissimus, atq; breuissimus est homo flatus,
 Ipse laboribus, ipse doloribus, est generatus.
 Hic caput exerit, emicat, interit, est quasi bulla,
 Bulla citatius, aura fugacius haud fugit vlla.
 Est caro terrea, terraq; carnea, fumus, imago,
 Massi putredinis, vnda voraginis, imno vorago.
 Dum sibi coelitus influit halitus, est rosa, floret,
 Dum vapor abfuit, illico corrui, infimus horret.
 Hic homo gignitur ex luc, nascitur ex muliere.
 Nuper homo satus, est lachrymis datus, hic sibi flere,
 Vagit ad vbera, viuit ad aspera, mors vocat, itur.
 Qui modo floruit, illico corrui, & sepelitur.
 Illico labitur, illico tollitur, illico transit.
 Transit, abit, ruit, hic modicum fuit, hic breue mansit.
 Hic cito prodijt, hinc cito transit, & quasi nunquam
 Exstiterit, perit, hic tribulos serit, hic saluancam.
 Hic tribulos petit, hic tribulos metit, hic tribulatur.
 Letitiae fauet, & flet, amittit, pauet, inde grauatur.
 Donec homo viget, affluit, indiget, ut rota currit.
 Dat, rapit, & fremit, opprimitur, premit, vritur, vrit,
 Vrit & vritur, angit & angitur, ad mala crescit.
 Gaudet honoribus, inq; laboribus his requiescit.
 Crux sibi plurima, qui petit in ima summa petendo.
 Ergo tumultuat, obstrepit, aestuat haec satagendo.
 Ut rota vertitur, ut rosa cernitur, & quasi claret;
 Diues eget, tremat, altus ouans gemit, affluus aret.
 Deniq; mortibus vndiq; pluribus excruciatum,
 Vrna furens capit, opprimat & rapit, o graue fatum!

Laude superstitie, nomine diuite, diues habetur,
 Vrna putredine, patria nomine tota repletur.
 Fama fit, est sonus hic probus, hic bonus, hic fuit ille.
 Clarus origine, fortis imagine, plenus Achille.
 Fama virum dabat, ipsaq; mox labat, aret & ipsa.
 Ad breue florida, post breue marcida, scissa, remissa.
 Mox vbi transijt, hic homo desijt esse, vocari.
 Haud animâ calet, haud animal valet ergo probari.
 Truncus iners jacet, ille modo tacet, ante tonabat.
 Fex jacet horrida, qui rosa florida culmine stabat.
 Vita volubilis, immo volatilis est quasi punctum.
 Quod geometrica dat tua fabrica, quam cito sumptum.
 Mors tua maxima, mors patet vltima linea rerum,
 Quo pede testea calcat & aurea, nil sibi serum,
 Imminet omnibus, hinc famulantibus, inde tyrannis.
 Irruit oculus, vnica totius est via carnis.
 Socrate doctior, Hercule fortior, a tridua
 Febre resoluitur, indeq; noscitur, omnia vana
 Vanaq; vivere, vanaq; currere, sole sub isto.
 Omnia perspice, deniq; codice scito magistro.
 Ecce patentibus ad mala visibus, ad bona cœcis.
 Igniculus febris est tibi funebris. vnde tumescis ?
 Quid tibi roboris ? illius Hectoris, illius ossa.
 Que minus eminent, vnica continet arctaq; fossa.
 Quid tibi grammatis ? arida Socratis ossa tenentur.
 Vox animæ Plato, iusticiæ Cato, puluis habentur.
 Quid tibi faminis illa Demosthenis, & Ciceronis ?
 Lingua peraruit, aurâ superfuit artis & oris.

C

Quid

84 DE CONTEMPTU MVNDI

Quid tibi sanguinis est, vel originis? & Fabiorum
 Stirps ruit arida, turb. q; mortua fluxit eorum.
 Te decor extulit, Absolon abstulit, ultio duplex.
 Fex caro lactea, redditur aurea caesaries fex.
 Quae tibi culmina? quae tibi nomina? quid tibi laudis?
 Culmina, nomina, laus quoq; pristina, quod ruit audis.
 Quae tibi gloria, quae tibi gratia, quid tibi doni?
 Non tibi gloria, nec data gratia, quae Salomoni.
 Est tibi regia magnificentia prole Philippi,
 Non eris altior, aut meritis minor hic quoq; scribi.
 Huic pudor ocia, sessio regia colla fuere.
 Ludere praelia, nullaq; moenia sponte patere.
 Orbis & extrema vidit & ultima vir fore natus.
 Gentibus, urbibus, & dominantibus esse dominatus.
 Vicerat omnia, vincitur ob via fata secutus.
 Post hominem cinis est, quasi turbinis aura solutus.
 Flos erat, esse finis, ille potissimus, illeq; fortis,
 Vix modo sportula plena, vel urnula quo prius orbis.
 Est ubi gloria nunc Babylonia, nunc ubi dirus
 Nabuchodonosor, & Darij vigor, illeq; Cyrus.
 Quiliter orbita viribus incita praeterierunt.
 Fama relinquitur, illaq; figitur, hi putruerunt.
 Nunc ubi curia, pompaq; Iulia? Caesar obisti.
 Te truculentior, orbe potentior ipse fuisti,
 Orbis ut extera sanguine sidera laude subires,
 Mota furentia sunt tibi brachia, praelia, vires.
 Cum genero sene brachia non bene conseruisti,
 Nec socer illius, aut socius pius esse tulisti.

Qui cinis

Qui cinis es modo, tantus eras homo, quantus & orbis.
 Vi tibi subditus extitit ambitus vrbis & orbis.
 Ecce resolveris area pulveris, vrna favillæ,
 Cesare nudus es, & prope nullus es, ô ferus ille.
 Nunc vbi Marius, atq; Fabricius, inscius auri?
 Mors vbi nobilis, & memorabilis actio Pauli?
 Diva Philippica vox vbi cœlica nunc Ciceronis?
 Pax vbi civibus atq; rebellibus ira Catonis?
 Nunc vbi Regulus, aut vbi Romulus, aut vbi Remus?
 Stat rosa pristina nomine, nomina nuda tenemus.
 Quam cito labilis, atq; volubilis orbita spheræ,
 Corda valentia, corpora fortia præteriere.
 Et bene floruit, & cito corrui, unda priorum,
 Gloria finijt, area transijt omnis eorum,
 Nos quoq; tollimur & proficiscimur, ad quod & ipsi,
 Imus in infera, perdimus æthera, mente remissi,
 Mors vocat ibimus, haud retinebimus orbis honores.
 Mors animantibus imminet omnibus, ibimus omnes,
 Ibimus, ibimus, atq; redibimus. ad quid? ad inum.
 Ima petentia sunt profitentia corpora limum,
 Est via libera mentis ad æthera, carnis ad ima.
 Hæc bene suscipit, hæc male despicit ad sua prima.
 Stat caro, mens gemit, Eva virum premit, inde reatus,
 Mens levat & lavat, at caro cor gravat, inquinat actus.
 Dulcia iurgia dum feret obvia cornua luna.
 Hæc aget, illaq; desinet, vtraq; facta quod una,
 Cum caro carnea, terraq; terrea ferre laboras,
 Carnea, terrea, temporis alea versat in horas,

36 DE CONTEMPTU MUNDI

Tempus, & omnia temporis inscia stare rotantur:
 Singula currere, nulla recurrere fluxa probantur.
 Corporis optima cerne simillima currere vento,
 Currere singula, currere secula cœca memento.
 Est resolubilis, immo volubilis orbis ut orbis,
 Illius omnia peste ruentia, tabida morbis,
 Lux sua claruit, ecce peraruit eius amœnum,
 Lux sua claruit, & cito corrui, est modo cœnum.
 Quomodo flumina cerne volumina currere rerum.
 Orbis honos ruit, & fugit, & fluit ordo dierum,
 Ut rota voluitur, indeq; pingitur ut rota mundus,
 Quippe volubilis, & variabilis, ac ruibundus.
 Irritus est rarus, instabilis status est status eius.
 It, redit ut mare, deniq; nunc male, cras sibi peius.
 Gloria terrea, quomodo glareæ stat labefacta,
 Glareæ fluminis, gloria turbine labitur acta.
 Cuncta fluentia, nulla manentia sunt bona mundo.
 Ridet honoribus exterioribus, intus arundo,
 Gloria terrea, gloria vitrea, vitrea planè
 Illico tollitur, atq; resoluitur ejus inane.
 Si bene sentio fit variatio, fit fuga rerum.
 Et, bene sentio, fit variatio, quaq; dierum.
 Mundus & omnia, quomodo somnia, vana recedunt,
 Signaq; plurima tempora proxima iudicis edunt.
 Sidera flammea, lunæq; ferrea visa refertur.
 Sol sine lumine, terra voragine subruta fertur.
 Terra locis tremit, Eumenidum fremit umbra protervas
 Bellica currere fertur in aëre visa caterva.

Agmina

Agmina mortua currere conflua visa feruntur.
 Signa gravissima, monstraq; plurima conspiciuntur.
 Gratia corrui, ordo refriguit, undat iniquum,
 Quisq; dolo studet, esse probum pudet, esse pudicum.
 Ius premitur cruce, grex grege, dux duce, rexq; regere.
 Agmen & agmine, culmina culmine, gens quoq; gente.
 Omnia lubrica sunt modo, publica nulla teguntur.
 Ingenialia vel furialia probra coluntur.
 Ab petulantia militat ebria nocte dieq;
 Vox bona displicet, illicitum licet, & placet æque.
 Qui fore vult bonus, est miser, est onus, est onerosus.
 Qui mala postulat, ille deambulat imperiosus.
 Iustitiæ via nulla manet, quia virgo recessit,
 Cumq; sororibus introeuntibus æthera cessit.
 Ius ruit, officit, ars mala proficit, ars mala prodest.
 Fraus stat, amor jacet, ordo flet, ars placet est est
 Hæc præeuntia certa q; nuncia credite finis.
 Finis enim venit, orbis honor perit, hoste ruinis,
 Seditionibus, alluionibus, igne, procellis,
 Lite, libidine, fraude, grauamine, sanguine, bellis.
 Surgite, surgite, spemq; resumite, spe tremebundi,
 Cernite currere regna, labascere culmina mundi.
 Ultima tempora, ni sacra littera fallat, aguntur.
 Dicta Prophetica verbaq; cœlica perficiuntur.
 Fertur vt alea gloria carnea, plena fauilla.
 Ille minaciter imminet arbiter, arbiter ille,
 Censor adest Deus, euigilet reus, est prope Christus.
 Quid modo detinet? en ferus imminet Antichristus,

Stirps venit impia, stirps mala bestia perditionis,
 Quo duce sidera coget in infera cauda Draconis.
 Imminet impius, est prope filius impietatis,
 Impius imminet & caput obtinet *
 Multiplicabitur, & dominabitur hoc dominante,
 Mors, tribulatio, tantaq; passio, quanta nec ante.
 Iam tuba septima plaga novissima jam properatur.
 Ecce recessio, quam tua lectio Paule profatur,
 Rege labascere, retroq; cedere Roma videtur,
 Nec thronus ipsius, aut status, vt prius, altus habetur.
 Actio lubrica, fit modo publica, de medio fit,
 Roma prior tua gloria mortua, rex tibi defit.
 His praeuentibus, immo sequentibus ordine signis,
 Imminet impius illic, vel illius horror & ignis.
 Suntq; patentia signa minantia, signa furoris,
 Prorsus vt vltima jam fore tempora proxima noris.
 Flammi vomus, niger, hispidus, aliger est Draco visus
 Nuper in aere, nil ego dicere nunc paro risus.
 Claruit omnibus hoc equitantibus, atq; colonis.
 Fugit, inhorruit, & fuga terruit illa Draconis,
 Pestis & horrida transijt oppida, transq; volauit,
 Et loca plurima, fert ita maxima fama, meavit,
 In geminum caput egrediens apud Anglica rura,
 Femina prodijt, ipsaq; finijt in duo crura,
 Crura quidem duo, sed sibi bis duo brachia stabant,
 Hanc duo pectora, quatuor ubera mirificabant.
 Vos volo credere me rata dicere, scribere verum,
 Par erat actio, par via, sessio, par mulierum

Ex muliera

Ex mulieribus, immo sororibus ô stupor istis!
 Altera transijt, atq; supersuit altera tristis.
 Post breue deniq; pars ruit vtraq; morte soluta.
 Vtraq; pars ruit, hanc obitu fuit illa secuta.
 Vir magus actibus in regionibus jvit Iberis,
 Quæ noto versibus, hæc ego testibus assero veris.
 Is sine semine, simplice virgine se fore natum,
 Proh furor edidit, & sibi credidit area fratrum.
 Dixit ad vltima vipera pessima se fore Christum,
 Hoc prope prædicat esse vel indicat Antichristum.
 Non minor artibus in regionibus est orientis
 Notus & editus, ipseq; perditus ordine mentis.
 Dixit & impius hic, quia maximus esset Helias,
 Hinc fore proxima certior vltima tempora scias.
 Gens temeraria, dum licet, impia facta fleamus.
 Ille minaciter imminet arbiter, expaueamus.
 Nemo capessere jus, mala plangere nemo relinquat,
 Gaudia flentibus, irreverentibus ira propinquat.
 Iam tuba septima, plaga novissima lux pia, dira
 Intonat, ingruit, enitet, irruit, & venit ira.
 Gens male conscia lubrica gaudia flendo tegamus,
 Gens male conscia, quæ fugientia sunt fugiamus.
 Stare refugimus, ad mala fluximus, ad bona stemus.
 Hora novissima, tempora pessima sunt, vigilemus.

FINIS LIB. PRIMI.

C 4

BERNH.

BERN. MORLA
NENSIS LIBER SE.
CVNDVS.

*Vrea tempora, primaq; robora præterierunt,
Aurea gens fuit, & simul hæc ruit, illa rucorunt.*

*Flebilis incipit, aurea suscipit orbita metas.
Transijt ocius & studium prius, & prior ætas.
Gratia firmior, ordo valentior esse solebat,
Melleq; lactea, lacteq; mellea terra fluebat.
Afflua frugibus arva rigantibus, arida coelis,
Dans bona dantibus, atq; fidelibus ipsa fidelis.
Pax dabat ocia, gens erat inscia prorsus obese.
Terra fidelibus afflua patribus, afflua messe.
Pax jacet irrita, terraq; perdita, jusq; bonumq;
Huius amor ruit, illius aruit, aret vtrumq;
Terra negat sata, pax homini data sola fugatur.
Quæ rata floruit, irrita corrui, & violatur.
Dum rata perstitit, affluus exstitit omnis arator,
Pristina respuit, & nova mesuit agricolator.
Donec erat rata, multa satis sata reddidit aruo,
Dans bona gramina, largaq; semina semine paruo.
Gens erat optima, gens solidissima corde modesto.
Lucra forensia cogere nescia, diues honesto,*

Nescia

Nescia fallere, se sua tollere sedula juri *
 Nescia criminis, igne Cupidinis haud levis vri.
 Nulla pericula, quippe piacula nulla ferebant,
 Arua fidelia, tecta q; patria rite colebant.
 Fœdera jugia, cum lue prælia sola gerebant.
 Quærere culmina, nosse q; crimina crimen habebant.
 Tunc quasi ludere sueverat ubere copia cornu,
 Multa q; copia, vita q; sobria, re, dape, potu.
 Multa modestia, multa q; copia conveniebant,
 Viuida corpora, nam bene pectora viva vigeabant.
 Tunc erat edita, qua modo perditâ, mentis honestas.
 Quæ modo maxima tunc erat vltima * nil re potestas.
 Tam lyra musica, quam tuba bellica tunc reticebat.
 Nec lyra gaudia, nec tuba prælia præcipiebat.
 Gens erat aurea, cui furor alea, cui scelus aurum,
 Cui pudor emptio, cui neq; mentio divitiarum.
 Non erat abdere fas, neq; tollere lucra crumenis,
 Plenus opum Tagus auriflous, vagus ibat arenis.
 Moribus amula lucra pericula quam preciosa,
 Non homo foderat, aut fore noverat invidiosa.
 Sumpsit vt aurea pondera ferrea spicula quisq;
 Mox tumor, ira q; sustulit, vtraq; pugnat vtriusq;
 Pristina secula non nisi regula nata regebat,
 Secula pristina non nisi pagina nuda docebat.
 Non capitolia marmore fortia, tunc neq; jaspis,
 Non color Indicus, aut lapis unicus ex Arimasspis.
 Gens erat utilis, invariabilis, alta, severa,
 Suetâ cubilia conjugialia ducere sera.

Nulla libidinis, vnica germinis insita cura.
 Tunc sacra vincula, tunc dabat oscula crimine pura.
 Quisquis erat pater, ille decem quater egerat annos.
 Ergo viros genus hoc dabat, haud Venus ebria, magnos.
 Effigialiter in puero pater ipse redibat.
 Scirps bona patribus intereuntibus orta subibat,
 Non Venus ebria sed pia gratia tunc dabat orbi,
 Sospite sanguine, quosq; salos sine semine morbi.
 Membra virilia, corpora stantia stans cor habebat,
 Non ea potibus hæc, dape luxibus illud alebat,
 Criminis alea, velletq; balnea non erat illis,
 Colla tegetibus, aut resluentibus ire capillis,
 Cygnea tempora, canaq; pectora non reuereri,
 Vina cupiscere, ludicra dicere, vim profiteri.
 Gens bene conscia gens bene sobria, gens erat ipsa,
 Non sibi corpora, non sibi pectora, mensve remissa.
 Non dabat illius ordo quid amplius, aut minus æquo.
 Ad nova pocula, non sibi crapula, non sibi præco.
 Vina pericula, vinaq; vincula, vina venena
 Dicere suenerat, & fore nouerat aspide plena.
 * Fons sibi vinea, tegmina linea rarus habebat,
 Serica tegmina tunc neq; scemina sponsa trahebat.
 Portio propria non sibi sobria sponsa vacabat.
 Nunc nimis vnica, tunc bona publica quisq; vocabat.
 Publica vellera, lac, sata, jugera, fertilitates,
 Pocula, prandia, pascua grandia, prata, penates.
 Prandia mentior, hæc etenim prior haud tulit ætas,
 Sæta reposcere, nec nisi vespere, nec satis escas,

Pars

LIBER SECVNDVS

45

Pars quota vivere de Iovis arbore rite solebat,
 His eremitica prandia carica contribuebat :
 His cibus ex Iove, somnia sub Iove, status in herba,
 Iussa minoribus à gravioribus, à sene verba.
 Pax sacra gaudia, pax dabat oia fertilitatem.
 Sed neq; gaudia, probra, nec oia debilitatem.
 Pax dabat oia sancta, negocia culius agrestis,
 Terra legumina, pocula flumina, cingula restis,
 Obsequium pecus, hospitium specus, hordea victum,
 Herba cubilia, petra sedilia, pellis amictum,
 Ramus opercula, festaq; fercula, raro legumen.
 Lux pede tendere, nox requiescere, tædaq; lumen,
 Quæ modo marmore, qualibet arbore templa struebant,
 Quæ modo cultibus atria, frondibus expoliebant.
 Secula lactea, gens erat aurea, gens bona, de qua,
 Audeo paupere carmine dicere, gens fuit æqua.
 Aurea gens fuit, aurea gens ruit, orba subivit,
 Quæ cupit afflua, menteq; mortua vivere vivit
 Afflua censibus, indiga sensibus, orba patronis,
 Se dat in impia, raptat in invia perditionis.
 Mundus origine, non nisi nomine mundus habetur,
 Mundiciem spuit, in Veneres ruit, hisq; repletur,
 Ille prior ruit, alter inhorruit, alter at idem
 Non modo tempora sunt, neq; pectora qualia pridem.
 Tempora florida, pectora vivida prima fuerunt,
 Tempora florida, pectora vivida præterierunt.
 Aurea transijt, horrida prodiit orbis imago.
 Plaga novissima, veraq; lacryma, vera vorago.

Hec neq;

Hæc neq; nomine digna, nec ordine recta stat ætas.
 Hæc vitij perit, hæc animas gerit irrequietas.
 Cumq; ruens eat, hæc populum creat ad mala stantem,
 Rebus, honoribus, ebrietatibus invigilantem.
 Hæc bona perdidit, hæc genus edidit ore dolosum,
 Pectore mobile, re variabile, mente probrosum.
 Ista novissima dicitur infima fex aliarum,
 Ista novissima prodiit intima mors animarum.
 Recta perhorruit, ordine corrui, enitet astus
 sollicitudine, fraude, libidine, crimine, fastu.
 Est sine nomine, nam sine numine, nam sine jure,
 Perdita cladibus, est quia fraudibus, hæc sibi curæ.
 Istius omnia flenda nefaria flere profari,
 Cuncta minus queo, credite, flens eo, paucula fari.
 Ut breve claruit, ille peraruit aureus orbis.
 Convenientibus undiq; mortibus, undiq; morbis.
 Secula perdita, re, lue perdita prævalere,
 Stando jacentia, falso virentia, marcida vere.
 Talia dum loquor, uror & excoquor igne fideli,
 Concremor æstibus interioribus, & face zeli.
 Dum noto turpia, quanta quot impia, quam mala terra,
 Sit licet inscia lingua, silentia non queo ferre,
 Vnde quid ordiar? unde subaudiar? eloquar unde?
 Vnde Deus monet, ipse quod os sonet afflat abunde.
 Quid prior insequar? an mala persequar, an bona statat?
 Stant mala, jus latet, hinc Satyræ patet area lata,
 Parce modestia, multa sequentia sunt inhonesta,
 Cura tamen mea sacra vetat rea suadet honesta,

Da veniam

Da veniam precor, hic Satyram loquor, hic mala sperne,
 Indue cor sene * dico malum bene, tu bene cerne,
 Perdita crimine secula limine vocis in ipso
 Vociferans fleo, flere dolens eo carmine misso,
 O mala secula quæ rare sedula rem, pigra rectum,
 Fraus quibus edita, gratia perdita, iusq; rejectum.
 O mala tempora quæ mala pectora progenuere,
 Nulla volentia, pauca valentia recta videre.
 Castus amor latet, & Veneris patet alta lacuna.
 Omne bonum jacet, vna Venus placet omnibus vna.
 Vos mea lumina fundite flumina nunc lachrymarum,
 Recta perit via, cor graue, mens pia ploret amarum,
 Luxuries viget, vt stipulas liget ignis Auerni,
 Luxuries calet, atq; palam valet edita cerni.
 Pax flet, amor gemit, ira stat, effremit exule recto,
 Quæ fero lumina, lætaq; crimina laxaq; specto,
 Non ego visibus, immo nec auribus haurio quicquam,
 Quid memorabile laude, quid vtile re fore dicam?
 Quis libet exeo, cernere lugeo mox inhonesta,
 Qua feror obuius, est furor impius intus & extra.
 Nemo libidinis, aut vitiaminis effugit exors.
 Quæ geminus polus eminent, est dolus, est furor, est mors.
 Fraus sedet omnibus incolitur quibus vtraq; zona.
 Omnis in omnibus ad mala partibus est caro prona,
 Ciuita prælia, nilq; fidelia corda probantur.
 Colchica pocula, nec minus oscula perfida dantur.
 Praua licentia criminis omnia, vult, valet, audet.
 Post mala ducitur, in mala labitur, ad mala gaudet,

Nonime

Nomine gens tua Chrijte, tibi sua, se dat Auerno.
 Flenda perennibus vndiq; fletibus audio, cerno.
 Plausus ad impia, clamor ad ebria post, sed & ante
 Terga sonant mea, facta sedent rea iure labante.
 Intrat inania milite moenia Rex Babylonis,
 Ipseq; praesidet, ipsius assidet ala furoris,
 Exul origine se patre lumine fit sedechias,
 Prospice mens tibi ne similis sibi crimine fias.
 Proh dolor omnia sunt querimonia non rationis,
 Nulla tragœdia propria lachryma religionis.
 Secula lubrica possidet vnica mortis imago.
 Lubrica secula gens replet æmula, prava vorago.
 Docta sed inscia, blanda sed impia, sed vitiosa,
 Dissociabilis, insatiabilis, ingluviosa.
 Gens pia vocibus, impia moribus ecce creatur,
 Gens sibi provida, moribus in vida multiplicatur,
 Est mala fame, peior acumine, pessima re gens,
 Que mala digerit incitat, exerit, in mala vergens.
 Gens pia transit, in Sion exijt, hanc Babylona.
 Nunc Iacob Israël, & Lea fit Rachel, ordo corona.
 Regnat in æthere, surgit ab vberè Philosophiam,
 Iam patriam via, Rachel habet Lea, Martha Mariam;
 Ille chorus pius, & status illius joit, objoit.
 Vivit in æthere, jam sine funere, credite vivit.
 Gens fuit aurea, quam modo laurea viva coronat,
 Saluat adoptio, liberat actio, palma perornat,
 Gens pia transit, impia prodiit & numerosa,
 Vulgus inutile, corpore debile, cordis inane,

Gens.

Gens sine pectore plurima tempore vivit in isto.
 Obvia moribus, obvia legibus, obvia Christo.
 Torpet in ordine, gaudet in agmine crescere, crescit,
 Fit grege plurima, lucra scit infima, cetera nescit,
 Ad mala labilis, ad bona debilis, his ca praefert,
 In vitium perit, huic vacat, id gerit, id scit, id effert,
 Est, neq; mentior, ad mala laetior, ad bona tristis,
 Reproba comprobat, & proba reprobat, omnis in istis,
 Scit bona vocibus, acta sed actibus edere nescit,
 Prompta malis viget, agra domus riget & lapidescit.
 Aurea secula, cordaq; credula praeterierunt,
 Sunt modo sarcina, qui neque crimina, nec mala quaerunt,
 Suntq; peripsena, qui lucra plurima non sibi servant,
 Qui lucra grandia, lucra forensia non coaceruant.
 Vult bona carnea, commoda terrea, vult modo quisq;
 Praest gula plebibus, & senioribus, error utrisq;
 Gratia venditur, omneq; curritur in scelus aere.
 Cumq; fides labet, omnis habens habet, horret egere,
 Cana fides fuit, hac amor hac ruit ordo ruente,
 Stante fide stetit ordo, fugam petit hac fugiente.
 Pectora sobria praetereuntia praeterierunt.
 Corda virilia, casta cubilia, terga dederunt,
 Lex domini ruit, improba non luit improbus ausus.
 Ausibus ultio deest, datur vinctio, pro cruce plausus.
 Vis caret obice, crimina vindice, iudice lites,
 Probraq; verberare, furtaq; carcere, praesule iutes.
 Prorsus ad impia larga licentia fertur ubique,
 In mala curritur, & male viuitur, itur iniquis.

iuris abit status, est scelerum latus vndiq; fultum.
 Qui male quodlibet audet & exhibet, audet inultum.
 Fertur ad omnia transgredientia ramus oliuæ.
 Mors replet æmula crimine secula, tartara ciue.
 Transgredientibus euenit omnibus, ô furor ô fraus!
 Pro cruce plaudere, pro patre sugere * pro stimulo laus.
 Vis habet vbera, fictio prospera, fastus honorem,
 Lic leuis actio, sceptrâ remissio, probra fauorem,
 Iustitiæ vigor, Ecclesiæ rigor, ordoq; patrum
 Nunc ubi præminet, aut ubi perminet vnio fratrum?
 Quæ manus obuia surgit in impia, siue superba?
 Non ego verbera dico sed aspera, vel dare verba.
 Corde quis æstuat ut scelus arguat inualuisse?
 Quis pater ordinis est similaginis hostia frixæ?
 Quis modo dux bonus, excipiens onus omne suorum?
 Quis bona clamitet, & bene militet in lucra morum?
 Quis gemit impia, quis probra stantia, jusq; relictum?
 Quis gladium vibrat, oris et hinc librat in scelus ictum?
 Quis docet ocia pellere noxia, flendaq; flere?
 Quis probra spernere, spretaq; tergere, tersa cauere?
 Omnis ad omnia nititur impia gens, gradus, ordo.
 Et male vivitur, & male psallitur in decachordo.
 Omnis ad omnia nititur impia mundus oberrans.
 Est senior gravis, est juvenis levis, est puer errans.
 Præsul adest, præit, ipse suum vehit, ipse suorum.
 Hinc zelus, hinc onus, altus ej thronus est grave lorum.
 Sceptriger est, fremit, hos leuat, hos premit, estq; Tyrannus.
 Quodq; magis fleo, mitibus est leo, furibus agnus. (nus.
 Presbyter

Presbyter est, iter vtile, presbyter ad bona debet,
 Non iter vtile, sed lachrymabile vel sibi præbet.
 Clericus est, legit, haud bene se regit, ima volutat,
 Et facienda scit, & minimè facit, his ea mutat.
 Miles adest, gerit arma, furit, ferit, emicat hasta,
 Castra perambulat, omnia strangulat, estq; cerasta,
 Nobilis est, tumet, ipse nihil timet, ergo timetur,
 Erigit ardua torta; cornua, nil reueretur.
 Censor adest, labra vendit, amat lucra, censet iniquum,
 Astat habentibus, obstat egentibus os inimicum.
 Institor est, fora girat & æquora, propria laudat,
 Et sua comprobat, & tua reprobat, indeq; fraudat.
 Rusticus est, serit, & sata congerit, horrea farcit,
 Primitias tegit, & decimas legit, hinc sibi parcit.
 Singula latius & spaciosius hæc repetendo,
 Addo revolvere, rosa; rodere denuo tendo.
 Pontificalia corda carentia corde probavit,
 Pontificalia corda pecunia contenebravit.
 Pontificum status ante fuit ratus, integer ante,
 Ille statum dabat, ordine nunc labat ille labante.
 Qui super hoc mare debuerat dare se quasi pontem,
 In Sion, omnibus est via plebibus in phlegetontem.
 Si noua dicere, vel noua fingere non graue nossent;
 Quos scio, sed tego, Pontifices ego dicere possent.
 Stat sibi gloria, pompa, superbia diuitiarum,
 Hoc prope tempore nemo studet fore pons animarum.
 Præiuris insula, soluere vincula, vincla tenere,
 Canone respuit, areq; destruit, astruit ere,

D

Regio

50 DE CONTEMPTU MUNDI

Regia culmina, vel moderamina regia nactus,
 Prædo fit hosticus, estq; Tyrannicus illius actus.
 Rex modo nomine, consul imagine, mente tyrannus,
 Ciuibus improbus est, reprobis probus, & sibi magnus.
 Hoc probra iudice, norma caret duce, fit via lucris.
 Hoc male vindice, non volat à cruce pasta volucris.
 Pro grege paupere recta capescere, despicit arma,
 Terra latronibus esse timentibus affore parma.
 Ecclesie rigor, imperij vigor interierunt.
 Est via fraudibus, his, ea, stantibus, occubuerunt,
 Schismata mutuo, stant gladij duo, nil metuuntur.
 Iuraq; regia, Pontificalia, jura premuntur.
 Lex Domini tacet, & gladius jacet imperialis,
 Mors animæ fremit, & gladius tremat heu Synodalis,
 Plebs sine præfule pressa tyrannide dilaceratur,
 Crimine perditur, hoste reliditur, igne crematur,
 Nec schola præfultis, hanc neq; consulis obvia dextra
 A capitalibus intus, ab hostibus eripit extra.
 Qui stat in agmine primus imagine presbyteratus,
 Est vitio levis, officio brevis, inguine fractus,
 Ut soror intima sit sibi proxima presbyterissa,
 Ipsa patrem vocat, ipsa torum locat, assidet ipsa,
 Servit vii solet, & cerebro dolet ipsa dolenti.
 Ipsa dapes emit, assidet & gemit ipsa gementi.
 Ipsa fouet, fauet, audit, amat, pauet, ipsa magistrum.
 Est thalamo sera, mittit ad extera sæpe ministrum,
 Præstat inaniter ordine presbyter ille vocatus,
 Heu sibi corporat, & populi vorat ille neatus,

Quant

Quam venerabile, quam sacret vtile, qualcq; sacrum
 Non satis aspicit, ordinis efficit hinc simulacrum.
 Pura libidine, dignaq; sanguine, carneq; Christi,
 Ora minus gerit, orbaq; plebs ferit acta magistri.
 Non nisi nomine clerus, imagine sorteq; cleri
 Viuere sustinet, arduus imminet esse videri.
 Feruet in agmine, torpet in ordine quo titulatur.
 Nomine clericus, actibus aulicus esse probatur.
 Aspicias sine lege vel ordine currere clerum,
 Atria visere, regia voluere turbida rerum,
 Ad popularia stare negotia, resq; forenses,
 Adde quod exerit arma, quod ingerit omnibus enses.
 Agmina ducere, praelia jungere, miles haberi
 Clericus eligit, & sacra negligit oia cleri,
 Miles atrox rapit, angit, agit, capit, urget egentes,
 Quos premit, opprimit, omnib⁹ imprimit vndiq; dentes.
 Non modo non regit ore, manu tegit agricolantes,
 Sed fugat & ferit, & cremat & terit arva terentes.
 Raptus ej⁹ cibus hos operit, quibus hos male nudat,
 Ad mala militat, ad mala cursitat, ad mala sudat.
 Miles edacior igne, rapacior est quoq; miluo,
 Tigride sauior, atq; nociuior angue nociuo.
 Seuit in agmine clarus origine nobilitatis.
 Nec sibi propria sed reuerentia stat sibi patris,
 Praeficitur, praet, ore patres vehit, haud vehit actus,
 Stemmata nobilis, est reprobabilis ipse reatu.
 Rebus, origine, carne, nec ordine nobilitatur,
 Est resolubilis, & caro nobilis, aet, humatur.

In vitium tener est homo degener, altus & imus.
 Cur? quia corpore non animo fore vult quasi primus.
 Ad lucra supplicat, & male iudicat ob lucra iudex.
 Te scelus impedit, aureus expedit ære, silet lex.
 Æs domat omnia, res piat impia, lex silet ære.
 Vim lupus ingeris, agnus habebis, offer habere.
 Per tua munera tangis & æthera, lege cremandus.
 Censur adest tibi, censor erit tibi, ne fuge, blandus.
 Munere non finis vllius ordinis hunc meminisse.
 Ad lucra clamitat, his sua venditat ora, premit se,
 Deniq; lex ita fit sibi subdita, non homo legi.
 Aspice munere tot mala surgere, tot bona mergi.
 Proh furor aspice, quam cito iudice lucra tenente,
 Stent mala, jus ruat, hæc leuet, hæc spuatur ille triente,
 Quam sine iudice iudicet, aspice, quam sine iure.
 Quippe pecunia, non Theodosia lex sibi curæ.
 Institor omnia pene negotia fraude volutat.
 Lucra lucris emit, hæc leuat, hæc premit, his ea mutat,
 Per nigra frigora, per iuga, per fora, per freta currit,
 Fur capit hunc, ferit hostis, hiems terit, æstus adurit,
 Captus, egens abit, haud vacuus canit ante latronem,
 Lucra resuscitat, hinc iter incitat in Babylonem,
 Inde repatriat, huc noua nunciat, & noua defert.
 Fraudat emens tua, quippe tuis sua pondera præfert.
 Est male perfidus, ambulat inuidus agricolator.
 Sepe noualia proxima propria iurat arator,
 Iurat ut auferat, & cito peierat atq; scienter,
 Inde frequentia mutuo iurgia, causa frequenter,

Rusticus

Rusticus hordea mittit in horrea, farræ recondit,
 Horrea grandia, vasa capacia, multaq; condit,
 Nec pecus aut sata, dante Deo data, vult decimare:
 Nec sacra portio, nec decimatio redditur aræ.
 Præua stat actio, quæq; professio, gens, gradus, ætas,
 Quæq; nefaria parat, habet viâ sobria metas,
 Omne bonum perit, omnis homo gerit alteritatem.
 Pugnât inertia soluere fortia, fraus pietatem.
 Nunc premit omnia sola pecunia, res dominatur.
 Mammona conditur, ad fora curritur, ad lucra statur.
 Stat modo Mammona, sunt oneri bona, crimen honori.
 Opprobrio viâ iusticiæ, pia facta pudori.
 Culmine clericus, arce monasticus occidit ordo,
 Pars ea frangitur, ista resoluitur ordine torto,
 Altera flebilis, est miserabilis altera prorsus.
 Vtraq; nomine stat, jacet ordine versa retrorsus,
 Vtraq; pars labat, illa decus dabat, ista decorem,
 Vtraq; decidit, vtraq; perdidit aridæ florem.
 Quis bonus est, bene spernitur à sene sacra senectæ,
 A puero pudor, à valido rubor, & viâ recta.
 Deniq; crimina, differo nomina dicere quorum,
 Clamat, amat, gerit & parit, & perit ordo malorum.
 Est facies ita crimine perdita totius orbis,
 Ut neq; iam puer exeat integer à lue mortis.
 Sunt puerilia, sunt iuuenilia cum senis æuo,
 Sordida pectora, nullaq; tempora sunt sine nævo.
 Ipseq; parvulus, haud quasi masculus, at reticebo,
 Talia, talia, tam furialia probra silebo.

Parco retexere, differo prodere sordidiora,
 Quod vitio fuit edere, polluit & cor & ora.
 Stat Venus ignea, solvitur aurea zona pudoris.
 Stant probra stantia, sunt modo retia tensa furoris,
 Parcere clunibus excidit omnibus, omnibus inquam,
 Non ego rodere non reprehendere quemq; relinquam,
 Vulgus in impia vulgus in omnia turpia fluxum,
 Lugeo, rideo, Diogenes ego Democritus sum,
 Nam meretricia nosse cubilia gens putat æquum.
 Lex gemit & jubet, inquit vbi hic cubat illaq; secum.
 Cur etenim data foemina vel sata, ni patiatur &
 Sexus id imperat, inquit, vt hæc ferat, ille feratur.
 Quomodo prandia sic meretricia probra licere
 Gens putat ebria, scilicet inscia se cohibere.
 Omnis in omnibus ad mala partibus omnia mundus
 Sponte sua ruit, ordine stans fuit, est ruiundus,
 Ultro relabitur, ultro resolvitur, occidit ultro,
 Stante libidine, stanteq; crimine, jure sepulto.
 Quæ Tanais fluit, & tropicum subit ora Syenes,
 Quisq; resolvere, nemoq; cingere vult sibi renes,
 Gens asinaria jugiter ebria luxuriatur,
 Vitaq; sobria, castaq; gratia vituperatur.
 Quisq; velut pecus, aut saliens equus in scelus hinnit,
 In venrem salit, hanc fovet, hanc alit, hinc mala gignit.
 Nulla nefaria, cernimus omnia pulchra relinquit.
 Dant sibi vincula, carnis & oscula carne propinqui,
 Oscula turpia, nilq; fororia clanculo fratri
 Congeminat seror, est via, quid moror, ampla barathri.
 Conseria

Conseritur genus, omnibus est Venus vnica cura.
 Non modo septimus est gradus vltimus in genitura,
 Legitimus perit, arua patris terit haud patris heres.
 Conserit omnia cœca licentia per mulieres.
 Pignora spuria dat vaga curia nobilitatis,
 Pluribus ordine dispare, sanguine compare natis.
 Fervet adultera, nec probat integra fœdera mages.
 Herodias vaga pluribus est data, nemo Iohannes.
 Nunc quoq; lilia spiritualia prostituuntur,
 Viva monilia, cœlica lilia subiiciuntur.
 Dos sacra rumpitur, atq; resoluitur in probra velum.
 Quisq; sibi cavet, atq; Dei pauet edere zelum.
 Virgineus chorus aret, abit thorus immaculatus,
 Sponsa Dei ruit, omnis homo fluit in probra factus.
 Ah, gemit omnia vivere turpia regula casta,
 Hæc querimonia, siue Tragœdia clamat ad astra.
 Horreo dicere quæ reprehendere sæpe reflammor.
 Criminis vnus heu ferit obuius æthera clamor,
 Criminis actio vociferatio dicitur ejus,
 Quod Noë tempore nunc scelus affore vel puto pesus.
 Est modo sanguine, fraude, libidine terra repleta.
 Ventre molestia, munere gratia, re bona spreta.
 Omne quod aspicias in probra fornicis est resolutum.
 Nil stat in ordine, nil stat ab inguine nunc bene tutum.
 Demonialia deniq; retia stant modo scorta,
 Corpora perdita, tritaq; semita, publica porta.
 Luxuries viget, impietas riget, undat iniquum.
 Inquinat omnia turba nefaria grex meretricum.

Vita procacibus est meretricibus ire licenter,
 Lingua, cor, actio, commaculatio, crapula venter.
 Omnis et vnica gloria lubrica carnis amare,
 Corda voragine, membra libidine commaculare.
 Foemina sordida, foemina perfida, foemina fracta.
 Munda coinquinat, impia ruminat, atterit acta.
 Ad scelus, ad bona, fit mala foemina calcar habena.
 Est fera foemina, sunt sua crimina sicut harena.
 Non eo carpere quas benedicere debeo justas.
 Sed quia debeo carmine mordeo mente locustas.
 Nunc mala foemina fit mihi pagina, fit mihi sermo.
 Se satis approbo, sed sua reprobo. persequar ergo.
 Foemina mitibus artibus actibus impia suadet
 Cogere crimina, tota; foemina viuere gaudet.
 Nulla quidem bona. si tamen et bona contigit vlla;
 Est mala res bona. namq; fere bona foemina nulla.
 Foemina res rea, res male carnea, vel caro tota.
 Strenua prodere, notaq; fallere, fallere docta,
 Fossa nouissima, vipera pessima, pulchra putredo:
 Semita lubrica, res male publica, praedaq; praedo,
 Horrida noctua, ianua publica, dulce venenum.
 Nil bene conscia, mobilis, impia, vas lue plenum,
 Vas minus vtile, plus violabile, flagitiosum,
 Insatiabile, dissociabile, litigiosum.
 Merx leue vendita, sed cito perdita, serua metalli,
 Flamma domestica dilig * vnica fallere, falli.
 Extat amantibus hostis, et hostibus extat amica.
 Si petitur petit, idq; lucri metit, vt sit iniqua.

Sunt sua

Sunt sua gaudia, sunt sua propria, lux sua nocte.
 Hæc nihil excipit, ex patre concipit, exq; nepote,
 Fossa voraginis, arma libidinis, os vitiorum
 Hæc fuit, est, erit, & per eam perit ordo bonorum.
 Donec erunt sata ruricolis data, credita ruri,
 Hæc lea rugiet, hæc fera sæuiet obuia iuri.
 Hæc furor vltimus, hostis & intimus, intima pestis,
 Dum negat illicit, & scelus iniicit illa modestis.
 Hæc caro carnea, sed luc Protea mobilitate
 Vincere noscitur, hæc pia cernitur impietate.
 Hæc vitium docet, ars mea non vocet hanc vitiosam?
 Hanc vitium voco, perfidiam probo, nomino noxam.
 Merx ea plurima, res ea pessima, pessima rerum,
 Cautior omnibus vna fit artibus ars mulierum.
 Non lupa nequior hac, quia parcior impetus ejus.
 Non draco, non leo. sed quid ea queo dicere pejus?
 Istius omnia non modo noxia sed bona damnes.
 Hoc scelus arguit, ense vbi corruit ille Iohannes.
 Hæc quoq; vir fuit Hippolytus ruit, hæc ruit Ammon,
 Hæc Ioseph angitur, & coma raditur hæc tua Samson.
 Hæc Rubē, hæc dedit, hæc Salomon cadit, hæc homo primus.
 Hæc dat, agit, gerit vnde pudor perit, vnde perimus.
 Femina cordibus, ore vel actibus, est draco dirus,
 Flamma grauissima serpit in intima quomodo virus.
 In sua crimina se mala femina pingit, adornat,
 Fucat, adulterat, innouat, alterat atq; colorat.
 Dum scelus instruit, vt leo circuit, vt fera currit,
 Currit & ignibus ignis edacibus vritur, vrit.

55 DE CONTEMPTU MUNDI

Lubrica lumine, seruida crimine, crimen et ipsa.
 Stans in amoribus, in leuitatibus est modo fixa,
 Glutinat, illicit, et nimis inspicit inspicientem,
 Et quoties licet, hanc toties libet esse nocentem.
 Quando fidelior et tibi iunctior aspicietur,
 Tunc famulum tibi praeficiet sibi, si magis detur.
 Cor leue, vox leuis, atque fides breuis in muliere.
 Foemina munere dat breue ludere, non breue flere,
 Vltima tristia, primaque dulcia sunt in amore,
 Criminis exitus assolet obsitus esse dolore,
 Pectora perdita primitus excita flamma reflammat,
 Criminis exitus, heu mihi funditus, heu mihi clamat.
 Foemina foetida, fallere seruida, flamma furoris,
 Prima peremptio, pessima portio, praedo pudoris.
 Propria gemina, proh fera crimina! decutit aluo,
 Credita desecat, abiicit, enecat, ordine pravo,
 Foemina vipera, non homo sed fera, nec sibi fida.
 Plasmatis illius, immo sui prius, est homicida,
 Aspide seuior et furiosior haec furibundis.
 Proh truculentia! propria viscera mergit in undis.
 Foemina foetida, foemina perfida, foemina foetor.
 Est Sathanae thronus, huic pudor est onus, hanc fuge les
 Et legitur quia plus domino pia, plus quoque grata, (etor.
 Praua virilia quam muliebria sunt benefacta.
 O mala tempora! cur et quia stercora tot pepererunt,
 Tantaque sordida, ne loquar horrida, tanta dederunt.
 Omne bonum ruit, omnis homo fluit in probra queque,
 Omne bonum jacet, omne malum placet omnibus aequa.

Casto

Casta cubilia sunt modo vilia, lata petuntur,
 Coniugialia siue iugalia pacta sinuntur.
 Nupta virum spuit, inq; viros ruit, hos trahit ad se.
 Ne cubet vnica, ne quasi rustica, dat sua, dat se.
 Quæ bona foemina? cui bona nomina? quæ bene casta?
 Quæ pia præminet, aut fore sustinet integra claustra.
 Quæ sacra foedera? ne sit adultera, ne rea, signat, *
 Ne sobolem sine lege vel ordine, ceu lupa, gignat,
 Vt patris hic puer, hic pueri pater ore notetur,
 Nil in origine, nil in imagine degeneretur.
 Siirpsq; viro data, patre viro sata, non patre verna,
 Os patris exerat, ipsaq; præferat acta paterna.
 Cui rata pactio, vel benedictio quæ fit in ara,
 Cuj pia lumina, quæ pia foemina, credite, rara.
 Rarior hæc avis, hæc nimis est grauis herba repertu.
 Talia mordeo, talia rideo, non sine fletu.
 Rara fidem gerit, omnis enim perit ordo marito.
 Grex sine turture, nam sine passere nulla cupito.
 Vir populis placet omnibus, vt vacet vnica nupta,
 Pluribus vnica fit via lubrica, semita rupta.
 Vir petit extera, gaudet adultera publica gaudet,
 Mox scelus instruit, evocat, annuit, ardet & audet.
 Coniugis otia conspicit anxia, læta feretrum,
 Lata pericula, lætaq; vincula, lætaq; lethum.
 Iustitia Julia, lexq; Scatinia nunc vbi dormis?
 Vivitur omnibus, & sine legibus, & sine normis;
 Plurima foemina, plurima crimina, multa ruina.
 Plurima Lydia, rara Lucretia, nulla Sabina,

Nulla

60 DE CONTEMPTU MVNDI

Nulla fere bona, nullus Amazona nunc videt vllam.
 Absq; procis tribus, hisq; procacibus, audio nullam.
 Tam sine lumine, quam sine crimine vult fore quæq;
 Ter fore clunica, quam semel vnica diligit * æque,
 Vxor adultera quærit in infera plus quoq; mitti,
 Quam comes vnus, ô furor impius! esse mariti.
 Sufficientior & sibi gratior vnus ocellus,
 Quam comes vnicus, ô furor ethnicus! ô rea tellus!
 Elige quaslibet, excipe quotlibet, has coaduna,
 Non rea corpore, castaq; pectore pæne nec vna.
 Per varium genus imperitat Venus imperiosis.
 Flebile sed quibus & astra flagrantibus, ima perosis.
 Ipsa conqummat & sibi glutinat omnia mundi,
 In sua retia cogit inertia corda refundi.
 Ipsa voracior atq; rapacior ignibus ignis,
 Ardet inertibus, & male putribus insita lignis.
 In Venerem ruit, in coitum fluit omnis vt vnus,
 Conjugis illius arrha fit istius, est prope funus.
 Quis modo non pater & pueros puer instat habere.
 Imminet atria tectaq; patria prole replere.
 Quisq; suam cupit, & thalamos subit, estq; maritus.
 In iacob agmine, non sine semine, fit benedictus,
 Sic pater editur, edita traditur huic uova proles,
 Patris ad extera, matris ab vbera plurima moles.
 O nova secula! nunc quoq; paruula nubere gliscit,
 Cruda puellula conjugis oscula vimq; cupiscit.
 Dos sibi traditur, annulus additur, arrha dicatur.
 Hinc Lyricus iocus, inde strepit coquus, esca vagatur,
 Fervet

LIBER SECVNDVS

61

Pervet ovantibus atq; canentibus aula choreis,
 Pompa sequentibus & praeuntibus est hymenæis.
 Nec mora concipit, est gravis, accipit omnia matris,
 Plena trahentibus atq; bibentibus vbera natis.
 Maior & ardua stirps sua, mox sua stirps dubitatur,
 Qui sibi filius est, pater illius esse putatur.
 Morbida germina gignit & agmina multa libido,
 Sepe parens gravis est, & adest avis affluu nido.
 Grex cito nascitur, & seges editur hinc puerorum,
 Fit generatio, multiplicatio crescit eorum.
 Quid mora? plurimus ipseque pessimus errat ubique;
 Grex hominum, sine simplice lumine, mentis iniquæ.
 Rura per omnia pene frequentia spargitur orbis,
 Nulla vacantia, nulla carentia sunt loca turbis.
 Iam loca singula mons, specus, insula, jugera, prata,
 Sunt habitantibus atq; meantibus assiduata.
 Iam juga Cassia primitus inuia, sunt pede trita,
 Non quia maximus est, modo plurimus est heremita,
 Innumerabilis & miserabilis est hodie gens,
 Post mala promptior, in mala pronior, ad mala vergens.
 Quisq; malum docet, & minimè nocet esse nocentem,
 Quisq; mero calet, & minimè valet esse scientem.
 Queritur ocius atq; licentius vda taberna,
 Quam sacra numine splendida lumine templa superna,
 Gens bibit impia vina furentia plus satis æquo,
 Fert oleum focus, * vina subit jocus ordine cæco.
 Gens sitit ebria, vina celebria, bellica vina,
 Vina furentia vimq; ferentia, plena ruina.

HIS NOË

His Noë frangitur, his Loth aduritur ante pudicus,
 Hæret edacibus atq; bibacibus ardor iniquus.
 Qui fore crebrius expetit ebrius atq; recumbis,
 Ad mera pocula vis cito cingula soluere lumbis.
 His ubi vinceris, vis & vreris ignis amore,
 Mens furialibus æstuat ignibus, ossa calore.
 Vermis edacior, haud ego mentior, insitus hostis
 Est tibi renibus, & viget ignibus intro repostis,
 Verme libidinis ilico desinis esse modestus.
 Hic furit hostibus hostis, & æstibus acrior æstus.
 Vna Venus cupit, hac face mens furit, actio fumat.
 Mox stomachus satur in Venerē datur, improba spumat,
 Ob mera pocula primo furit gula, post ea venter,
 Mox Venus excita concitat abdita membra furenter.
 Sunt fluitantia, stantēq; stantia ventre pudenda.
 Hunc cib⁹, hunc Ven⁹ implet, amat scelus hæc duo membra
 Alterius ruit in phialas, fluit in probra luxus, (bra⁹)
 Inde libidinis atq; putredinis ilico fluxus.
 Alterius furor efficit vt pudor abiiciatur,
 Vt pereat vigor, intereat rigor ordo prematur.
 Cura stat vnica, lucraq; publica carnis in esu,
 Ebrietas placet & tua vox jacet ô bone Iesu.
 Regnat edax gula plenaq; crapula, corda grauantur
 Ebrietatibus, improbitatibus exstimulantur,
 Plena voragine, plena libidine, ventreq; plena,
 Tempora sunt quibus vnus amor, cibus & caro lenis.
 Viscera partibus, os dare potibus est modo clarum,
 Et Venus & gula sunt modo regula ventricularum.
 Christicolæ

LIBER SECVNDVS

3

Christicolas nego, ventricolas ego dico gulosos,
 Nulla nefaria deniq; turpia nulla perosos.
 Nunc bon^o est reus, est stomachus Deus, et schola ventor.
 Quisq; gula studet, ab piget & pudet ire pudenter.
 Quod loquor accipe, diruta principe stante cocorum,
 Ierusalem jacet, vnda cibi placet, immo ciborum.
 Semita spernitur atq; requiritur ecce platea,
 Dant sua vincula cuiq; prius gula, post Cytheræa.
 Proh dolor! aspice secula triplice stricta furore,
 Triplice crimine nexa, libidine, fraude, tumore.
 Corda superbia, sed Venus ebria corpora necit.
 Corpora cordaq; fraus ligat, vtraq; mors sibi flectit.
 Sarcina terrea corda premit rea collaq; prona,
 Corde reflectimur imo reuertimur ad Pharaona.
 Imus in inuia, stamus ad impia, sed male stantes,
 Prætereuntia vel pereuntia prorsus amantes.
 Imus & ibimus vnde peribimus vnde ruemus,
 Qui pereuntia siue ruentia sola videmus.
 Pax flet, amor perit, hic furit & ferit, ille feritur.
 Mars rigidum fremit, ille stat, hic gemit, in scelus itur.
 Sanguineum rapit & rotat & quatit ira flagellum,
 Fert fera spicula, sæua pericula funebre bellum,
 Pax viget ethnica, pax ruit vnica Christicolarum,
 Si bene sentio, junctior vnio paxq; ferarum.
 Cernite gens rea, nulla leam lea, non aper aprum
 Deuorat aut secat, aut sobolem necat vltio patrum,
 Spiritualia deniq; prælia nos male tentant,
 Semper & impia mentem homicidia sæpe cruentant.
Ah pede

64 DE CONTEMPTU MVNDI

Ah pede compare lugeo currere fasq; nefasq;
 Militat hunc tumor, unde manus furor armat vtrascq;
 Guerra parentibus hic, ibi fratribus est vterinis.
 In sua viscera gens furit ebria, regnat Erinnyis.
 Proh truculentia! funera patria filius ardet,
 Conqueritur quia mors homini via posthuma tardet.
 Et pater impius expetit illius ordine pulchro,
 Ante recondere splendida paupere membra sepulchro,
 Matris anxia lumina filia claudere gaudet,
 Fiereq; funera, postea libera quod libet audet.
 Aspide pocula dant nece pabula plena nouerca,
 Mors subit effera, qui petit extera diuine merce.
 Dives opes luit, in jugulum ruit hospicis hospes,
 Rara superstite, nullaq; sospite conjuge sospes.
 Coniuge vir perit, hancq; viri ferit ensis acutus,
 A rigido tener, à socero gener est male tutus,
 Persequitur nece, si minus, aut prece frater amicum.
 Quem nequit ensibus, opprimit artibus, ô cor iniquum!
 Gens sibi noxia, turba præimpia sunt sibi damno.
 Proximus est tibi, mutuo tu sibi quod lupo agno.
 Gratia corrui, atq; refriguit ignis amoris,
 Est modo perdita regia semita, semita moris,
 Cassaq; lumine, plenaq; crimine corda gelantur,
 Frigida pectora, veraq; frigora stare probantur.
 Gratia corrui, algor inhorruit amplior Istro.
 Est populus sine moribus, ordine, rege, in iustro.
 Lex Domini ruit, huicq; caput fluit undiq; rore,
 Qui tepidos bonus ô grauis hic sonus euomit ore.

Deniq;

Deniq; quid moror? & tumor & soror ira tumoris
 Stant super omnia, frausq; bifaria cordis & oris.
 Gens proba transiit, improba prodiit, atq; probrosa
 Garrulitatibus, ebrietatibus officiosa.
 Plena pigredine, plena libidine, crimine plena,
 Callida pectore, paruaq; corpore, frontis egena.
 Patria corpora, patria robora fert prope nemo,
 A patre filius est quasi Sisyphus a Polyphemo.
 Forma parentibus atq; nepotibus haud manet vna,
 Corporis omnia deficientia sunt quasi luna.
 Corporis ut status excidio datus; est ita mentis.
 Gens scetet arida, corpora languida cordaq; gentis.
 Pectore pessimus & sibi proximus est modo quisq;
 Qui tibi supplicat, intima duplicat arte dolisq;
 In duo scinditur, vnio soluitur alteritate,
 Schismate foedera, simplaq; viscera duplicitate.
 Ille fit istius ille fit illius hostis amicus.
 Ridet & inuidet, obstat & asidet aequus iniquus.
 Proditur irrita regia semita simplicitatis,
 Induit impia fictio pallia duplicitatis.
 Vos volo credere quod volo dicere, Pseudoprophetas
 Nulla feracius ac numerosius hac tulit aetas.
 Deniq; sordibus interioribus hi Pharisei
 Sunt via lubrica, janua publica pernicipi.
 Pestis inhorruit, agmen et irruit hypocritarum,
 Hispida corpore lubrica pectore gens tenebrarum.
 His sacra nomina, sacraq; tegmina, corda superba,
 Agnus eis patet in tunica, latet anguis in herba.

DE CONTEMPTU MVNDI

Sunt petulantia corde, rigentia fronte Catonis,
 Cerea vultibus, aerea moribus in mala pronis,
 Corda minacia, corda rapacia, corda lupina,
 Fucat imagine, palliat ordine vestis ovina,
 Corda tumentia, corda carentia monade cordis,
 Sunt pia vultibus, impia fructibus atria sordis.
 His dolus additur, vt coma raditur & mutilatur,
 Fingit ovem lupo, atq; rose rubus assimilatur.
 His mera pocula, pluraq; fercula regula tota.
 His locus vnio, jus simulatio, lex sua vota.
 Scandala, schismata, nullaq; Sabbatha mentis in illis.
 Deniq; tollitur actibus, additur ordo capillis,
 Forpice, pectine, crinis & ordine canonisantur,
 Insipientior, hic ego mentior? at simulantur.
 Fronte vetustior, & quasi justior vnus eorum
 Inferioribus ordine fratribus est schola morum.
 Cor mala ruminat, & bona seminat, & bona fatur.
 O pudor o scelus! est Sathan, angelus esse putatur,
 Est Sathan actibus, ipseq; vocibus angelus idem.
 Quod sonus edocet, actio dedocet, hostis eidem.
 Nec videt impia, nec sua turpia fratribus Argus,
 Eloquij sator, & veniae dator est sibi largus.
 Corde carent sene dicta, senis bene dicta probantur.
 Membra senilia sub iuvenilia vota citantur,
 Vulpe lupum tegit, ordine se regit exteriori,
 Ore patet bonus inq; suo dolus interiori.
 Mens male conscia sarcina propria, proxima pestis,
 Se sibi subjugat, effugit, effugat intima testis,
 Fronis gerit Hectors, vincere Nestora creditur etas. Est

Escutis arida, fertq; perhispida brachia setas.
 Iam prope funera pollice dextera computat annos,
 Cumq; senex labet hic, animos habet ipse tyrannos.
 Iam quid apertius & en Cato tertius æthere missus,
 Fronte seuerior, in cute justior, intro remissus,
 Est Cato tempore, cernitur affore Maurus Hiarba,
 Hinc venus evirat, vna virum facit hispida barba,
 Frons hominem gerit, intus homo perit, est lupus intus.
 Sed tua gloria stat tibi filia regis abintus.
 Quid mora neçtitur & ordo relinquitur, ad mala statur,
 Stat simulatio, morigeratio ludificatur.
 Irrita dextera fit tibi littera Pythagoræa,
 Dextra tibi jacet & scelerum placet ire platea.
 Arrba relinquitur, & via carpitur ampla quibusq;
 Querimus inuia, fluxa, fluentia, confluimusq;
 Architriclinia, scepra, sedilia prima petendo,
 Quisq; tumultuat, instat & æstuat hæc satagendo.
 Mundus honoribus est neq; moribus omnis anhelus,
 Stant modo stantia luxus, inertia, fictio, zelus,
 Stat simulatio, dissimulatio, crimen vtrumq;
 Alea, crapula, fraus, facinus, gula, flagitiumq;
 Ora bilinguia, lis, homicidia, Mars, tuba, terror.
 Vis, probra, jurgia, quid moror omnia quæ docet error
 Talia germina scilicet agmina sunt vitiorum,
 Germina talia sunt capitalia vulnera morum.
 Prima superbia suadet in inuia pergere mentem,
 Ingerit agmina, crimina maxima, crimina septem,
 Prima superbia iussa dat impia, grex ululatum,

Est

68 DE CONTEMPTU MVNDI

Prima cor obsidet, & cito possidet hæc grege statum.
Hæc monet, hic ruit, & bona subruit, & mala seruat,
Stante libidine, stanteq; crimine crimen aceruat.
Mascula pignora viuâq; robora mergit Hebræi,
Sed muliebria seruat & omnia molliciei.
O mala secula! cur e quia regula nulla tenetur,
Promptus ad extima doctus ad intima stultus habetur.
Non patientia, sed violentia dat modo pacem.
Qui tacet esurit, & lucra parturit esse loquacem.
Lingua sophistica, lingua Tyrannica, lingua forensis
Præcipit omnia, percutit obuia, qualiter ensis.
Lingua volubilis est modo nobilis, huc ades audit
Mutus Episcopus, ordine reprobus ostia claudit.
Nil tumidum sapis; aut pecus aut lapis esse probaris.
Es quasi vipera; pectora libera testificaris.
Nunc mala reddere gloria, cedere culpa tenetur,
Irreuerentia laus; patientia crimen habetur.
Quam stipe viuere, non mala reddere tam pudet æquos.
Ad scelus, ad probra gens viget impia nocte dieq;
Heu mala mentio, peior & actio, pessimus vsus
Stat modo criminis, & vigor ordinis ille retrusus.
Tot nego sobria corda quot ostia reflua Nili,
Tot pia viscera, quot vaga sidera, nunc reperiri.
Sicubi quem fore simplice pectore cerno modestum,
Id rude deputo, monstraq; computo pectus honestum.
Comparo curribus æquor arantibus arida velis,
Ruraq; piscibus, aëra navibus, astra camelis.
Flaccus Horatius, & Cato, Persius, & Iuuenalis
Quid facerent modo, si foret his modo vita sodalis, e

LIBER SECVNDVS

Temporis istius acta Lucilius ille stuperet,
 Et sui prospera sanctaq; tempora non reticeret.
 Dicret optima, quæ fore tempora pessima dixit.
 Scriberet aurea, quæ nigra, vel rea, quæ mala scripsit.
 Prospice secula, prospice singula mersa tenebris.
 In mala labere, lapsus amabere, rectus egebis.
 Vis mala linquere, recta capeffere, vivere recte,
 Es lyra publica, scena theatrica fit tibi de te.
 Proh dolor omnia mergit in impia vera charybdis.
 Crimina congere, magnus habebere, maximus ibis.
 Vis requiescere, tutoq; vivere, vis tibi pacem et
 Leno potentibus esto reatibus, vnge mimacem.
 Facta videns rea percipe caprea lumina talpæ.
 Visa tuo cito corde repellito, radito, scalpe.
 Si mala prodere, crimina rodere vis aliena;
 Nil tibi consulis, insuper exsulis est tibi poena.
 Fert fera jurgia pungere turpia nunc vitiorum.
 Est probra carpere, veraq; dicere, fons odiorum.
 Est mihi sarcina qui mea crimina vel bene prodit.
 Mens mala conscia luminis omnia rodit et odit.
 Gens bibit ebria pocula noxia, pocula lethes,
 Quæ morientibus invenit omnibus ille Poetes.
 Quisq; mali memor, vnius immemor est pietatis.
 Iustus eget lare, nemo bonis dare vult modo gratis.
 Singula censibus, omnia mercibus, at sine nummo,
 Nil, nisi nil, geris. heu casa pauperis est sine funao.
 Divitis atria seu laquearia celsa renident,
 Mascula pignora primaq; robor a nunc sibi rident.

70 DE CONTEMPTU MVNDI

Accubat affluus, ambulat arduus ipse liburno,
 Et quoties placet in thalamo iacet altus eburno,
 Mane coquos citat, & stomacho litat ilico taurum,
 Mellea pocula, crassaq; fercula sustinet aurum,
 Nox sibi somnia, sol dare prandia festa recurrit,
 Par barathro gula, quid nisi secula tota ligurrit?
 Nidor ei sapit atq; gulam rapit esca culinae.
 Sunt sua prandia foenora, jurgia, lucra, rapinae.
 Est homo bestia, ventris & hostia, bestia nempe,
 Ventreq; turgida, denteq; vivida, mortua mente.
 Vult bona prandia, vult bona praedia, vult bona prata,
 Vult bona pocula, vult bona fercula, non bona facta.
 Res valet, es sapit, his tumulos rapit arca diebus,
 Lingua, scientia, vitaq; sobria nil sine rebus.
 Munera ditibus, at flagra mitibus ingeminantur.
 Iura minoribus, inferioribus arma mimantur.
 Omnia praecipit, insuper accipit omnia nummus.
 Diues & inclutus, areq; praeditus, arceq; summus,
 Terrea possidet, haec sibi pronidet, auget, aceruat.
 Forte latronibus illa, vel hostibus aucta reservat.
 Deniq; scrimia fracta, vel ostia plus magis arct,
 Quam sua pignora, caraq; corpora si tumularct.
 Secula circumat, impia ruminat, ima volutat,
 Itq; per aequora, per juga, per fora, sidera mutat.
 Trans mare nititur, exulat, vititur orbe recenti,
 Dant sibi littora, dant maris aequora, non freta venti.
 Res sibi friuola, mens sibi subdola, fors sua flenda.
 Vendita somniat, emta perampliat, arctat emenda.
 Lucra lucris parat, & gratijs arat illa vel ista, Debit

Debita credita quæq; recondita divite cista.
 Huic requiescere dulce sub agmine divitiarum,
 Sæpe revolvere, diligit addere sæpius aurum.
 Deniq; deficit, his quia proficit, aret mundans,
 Mammona conditur, & sitis additur, ô sitis undans !
 Fit sine nomine nominis omine Tantalus ille,
 Sunt sua gaudia, lucra, pecunia, prædia, villa.
 Horrea construit, omnibus affluit vnus opimus,
 Ad bona serior, ad mala promptior, ad fora primus.
 Dives ad omnia & citus impia, tardus ad æquum,
 Vt rosa cernitur, vt rota vertitur & sua secum,
 Stans hodie cluit, ipseq; cras ruit, ipse sed alter.
 Mane videt sua dives, & hæc tua vespere pauper.
 Dormiet affluus, ilico mortuus omnia perdet,
 Mox sua non sua latro feret sua se nece sternet.
 Vt solium leve subtrahit ad breve fur sua, mox se,
 Deserit omnia, tunc lucra noxia stant sine noxa. *
 Quæ labor intulit eminus abstulit vna vel hora,
 Divitis omnia quæq; nitentia, quæq; decora.
 O sibi flebilis, ô miserabilis, ô miser idem.
 Quanto pecunia tanto molestia crescit eidem.
 Pertimet omnia, quem sua copia reddit egentem,
 Res sua possidet, angit & obsidet vndiq; mentem.
 Cura cor anxiat, angor inebriat, impedit error.
 Pallet ej color, hinc dolus, hinc dolor, vndiq; terror,
 Somnus inania, multaq; somnia, nil ea præstant,
 Luce negotia, nocte minacia visa molestant.
 Scrimia frangere, cætera tollere latro videtur,

72 DE CONTEMPTU MUNDI

Diues egens tremit, & vigilans gemit, idq; veretur.
 Illico surgitur, arca reuoluitur, æs reperitur,
 Noctis abit mora, lux vocat ad fora, merx strepit, itur.
 Post lucra cursitat, in lucra militat, ad lucra spirat.
 Spirat ad æquora nauta, pedes fora sæpe regirat,
 Per mala maxima, per flagra plurima vitat egere.
 Fraudat & eripit, æs dat & accipit, æs nouat ere.
 Pauca suis dare, nil tibi Lazire, querit auarus,
 Fletus inest tibi, fletus erit sibi. qualis e' amarus.
 Nunc locuples eat, expleat, impleat impia vota,
 Post breue corruet, illaq; defluet area tota.
 Quomodo glarea decidet area diuitiarum,
 Copia concidet, area decidet, & vir earum,
 Lucra ruentia prætereuntia lucra patenter
 Vult, voluit, volet, & colit & colet hæc homo semper.
 Dum dabit Anglia lac, ebur India, Smyrna cicadam,
 Per fora, per iuga curret agens lucra plurimus Adam.
 Lucra, pecunia, res, opulencia nunc dominantur.
 O mala lachryma pauperis optima nullificantur.
 Plurima prædia siue peculia fraude lucratus
 Nunc benedicitur, esseq; dicitur estq; beatus.
 Quisq; palatia vult sibi grandia, construit ædes,
 Hic quasi propria secla per omnia sit sibi sedes.
 Atria splendida, castraq; florida sunt rosa mundi,
 Nemo perennia construit atria, terrea cuncti.
 Pingimus atria turba nefaria, gens Cananea,
 Atria marmore forsân & arbore structa Sabæa.
 Pingimus atria, Christus ad ostia nostra gemiscit,
 Nos dape tendimus, & bene pascimur, ille famiscit.

Vos male crapula soluit, agit gula, tibia frangit :
 Ille sitit, gemit, aestuat & tremit, & graue plangit.
 Nos grue pascimur, ansere vescimur, ille neutro.
 Ah reus vngitur, & Deus angitur, ordine pulchro.
 Nos aue, nos oue, nos sue, nos boue vescimur, hic non,
 Pectora saxea stringit, & aerea viscera Dæmon.
 Gens sumus ebria, gens sumus impia, dæmone plena,
 Pessima natio, praua creatio, gens aliena.
 Fercula plurima quærimus optima pocula ventri,
 Vilia mittimus, immo relinquimus esurienti.
 O mala secula! cur & quia singula nunc vitiantur,
 Illaq; luxibus, improbitatibus ista ligantur.
 Distat inops ruit, hunc populus spuit, excolit illum.
 Stultus habens fremit, inq; probos emit ipse sigillum.
 Ius perijt, quia lata patet via luxurie,
 Garrulitatibus, ebrietatibus, ingluvie,
 Carnis amantibus, ordinis hostibus, inuidiosis.
 Concubitoribus, irreuerentibus, ambitiosis,
 Nulla nefaria, nullaq; turpia non peraguntur.
 Re modo prodita, non prius agnita voce geruntur.
 Ingenialia vel furialia crimina fiunt,
 Illa nouissima tempora pessima jam patefiunt,
 Iam meretricia pæne cubilia nil reputantur,
 Et venialia, quod genialia sunt, vocitantur!
 Frons perit omnibus in lue stantibus, in pyobra stratis.
 Quando boni minus, amplior aut sinus improbitatis &
 Quando nefaria plus dominantia & quando malorum
 Copia latior, aut fuit arctior area morum &

Si Deus impia, si capitalia cuncta iuberet,
 Quis vigilantius ista, quis amplius illa teneret?
 Si scelus addere, sobria spernere jure liceret;
 Quis magis adderet hæc, ea sperneret atq; caueret?
 Per varium genus omne caput Venus una sagittat,
 Quisq; salubria, nemo nefaria promere vitat.
 Ob mala grandia si modo præmia celsa darentur;
 Non mala promptius, aut bona tardius appeterentur.
 Dum loquor hæreo, non scio, non queo, non volo fari,
 Fanda nefandaq;, quis queat utraq; vel lachrymari?
 Quæ rogo flumina, quæve volumina sint lachrymarum
 Sufficientia, tergere turpia tot furiarum?
 Si furialia dixero talia, non erit æquum,
 Si scelus est minus, heu jacet eminus actio legum.
 Carmen arans fleo, carmine non queo, non queo prosa
 Tot mala dicere, probra retexere, ferre probrosa.
 Plurima sunt ea, defit eis mea vox referendis,
 Non ea vocibus est pudor omnibus his relegendis,
 Deficiet scio charta, locutio, tempus & hora.
 Si volo tangere, si reprehendere vel graviora,
 Musa quidem mea jam nimis est ea lassâ notare,
 Non tamen est ea progenies rea lassâ patrare.
 Ergo parum stylus, isteq; dactylus hic reprimetur.
 Secula perdita post quoq; subdita Musa loquetur.
 Alta per æquora currimus, anchora nunc jaciatur,
 Vis ubi lenior, auraq; gratior ibit, eatur.

F I N I S.

LIBER TERTIVS

BERN. MORLA

NENSIS LIBER

TERTIVS.

Erdita secula moribus æmula prævalu-
(erunt,

Sunt sine nomine, qui sine crimine vi-
(vere quærunt.

Aurea secula. pacis & oscula deperiere,

Secula foetida, secula perfida sunt modo verè.

Secula foetida non voco sordida; sed voco sordem.

Sordibus afflua non voco mortua; sed voco mortem.

O mala tempora! perfida pectora nobilitantur.

Fraude carentia, criminis inscia bruta vocantur.

Fraus decus obtinet, arteq; præminet, arce potitur.

Quartus homo sine mentis acumine vix reperitur,

Fraus ore simplice, fraus dupla duplice compta coloro

Fert dupla pallia, continet impia corde, mel ore.

Diploidem gerit, intus enim ferit, in cute ridet,

Scorpio fraudibus interioribus, ore renidet.

Hej mihi quo ferar & et queror et querar. ista querelæ

Subdita tempora persequar vlcera clausa medelæ &

Ardeo carpere, cogor & edere non sat honestè,

Plena furoribus hæc, ea sordibus, omnia peste.

Nunc Venus æstuat, ira tumultuat, æs dominatur,

Norma relinquitur, vnio scinditur, ordo fugatur,

& Stat petu

Stat petulantia, deest reuerentia, luxus inundat.
 Sobrius indiget, hypocrisis viget, error abundat.
 Præminet vicia, præest opulentia, seruit egestas,
 Floret inertia, fiet pia gratia, moeret honestas.
 Flet sacra regula, venditur insula, Simon amatur,
 Fictio iudicat, aureus emicat, arca minatur.
 Qui tumet enitet, ars pia delitet, impia claret.
 Pauperies ruit, affluus affluit, aridus aret.
 Ius crucifigitur, vltio quaeritur, arma renident.
 Iustior exulat, indigus ejulat, improba rident.
 Gratia deperit, & pudor interit, occidit ordo,
 Ordo relinquitur, & male psallitur in decachordo.
 Mens pia vapulat, utilis exulat, utile marcet.
 Recta remissio fit simulatio, jus dolus arcet.
 Ad probra cedere, turpeq; vivere dat modo questum.
 Ad probra curritur, vtile perditur, aret honestum.
 Stat schola criminis, occidit ordinis, ad mala statur.
 Impius vngitur, ab pius angitur & lapidatur.
 Falsa dat oscula, vera pericula frater amico.
 Lex sacra rumpitur, & male subditur æquus iniquo.
 Stant mala secula, stant pbra, stat gula, fra⁹ stat, abit frōs,
 Dis stat, inops jacet, heu sapiens tacet, angitur insons,
 Quisq; fluentia, nemo manentia curat habere,
 Nemo salubria, spiritualia nemo videre.
 Gens viget impia, vesteq; fulgida gens tenebrarum,
 Cui sua condere, non sua tollere, nil dare clarum.
 Quomodo vestibus hæc ita mentibus est variata,
 Est variabilis, est reprobabilis, est reprobata.

Adde

Adde quod algida corde, quod inuida, plenaq; fellis,
Mutuo dissidet, opprimit, inuidet, estq; rebelis.
Mundus ad omnia voluitur impia sordibus hirtus,
Crimen inhorruit, vnica corruiit vnica virtus.
Innumerabile, debile, labile stat genus Eux.
Dic mea tibia, tolle tragoedia flebile vae vae.
Gens male libera tendit ad infera calle sinistro,
Nil sibi debile, nil sibi flebile sole sub isto.
Sermo Dei tacet, ordo perit, placet alea fati,
Esse pium pudet, omnis homo studet impietati.
Per caput illius iste vel istius ille licenter
Iurat, & abnuat omne quod eruit irreuerenter.
Depositum negat, utq; scelus tegat est scelerosus,
Non timet abdere, rem neq; tangere, sacra probrosus,
Quam male conscius euolat ocys, occupat aras,
Denegat abdita, quae sibi credita, salua putaras.
Per sua lumina, per sacra numina, per crucifixum
Iurat alacriter, atq; procaciter vrget idipsum.
Pejerat heu leue, sicq; lucrum breue fert homo fictus,
Nec sibi criminis ultio fulminis irruit ictus.
Nec sibi pes dolet, ambulat ut solet alite dextro.
Omnia prospera dat Deus, aspera nulla scelesto.
Stas tua quærere, quæris & addere monomachiam,
Duplice corpore conspicias affore sponte Goliam.
Te ferus opprimit, & tibi comprimit ora manusq;
Vicit, mania sunt tua praelia, causaq; iusq;
Fit sibi frigida, fit sibi feruida lympha probamen.
Id quoq; perferet, haud sibi profret esse grauiamen,
Omnia.

78 DE CONTEMPTU MVNDI

Omnia debita sunt sibi reddita voce, nihil re.
 Ille tenet sibi, quam repetis tibi, rem tenet ille.
 Transeo carmina, tact. q; limina sortilegorum,
 Transeo carmina, vel speculamina mechanicorum.
 O facinus grave, vir putat ex ave facta doceri.
 Penna q; vulturis exprimit auguris omen haberi.
 Dexteram plaudere, leuam q; plangere pennula tradit,
 Gracculus obviat, ille repatriat, ardea vadit.
 Stella comas dedit, ille cito redit in sua castra,
 Fata scit inscius, est liber illius ales & astra.
 Hactenus hæc satis. Vltimus ratis hinc mea tendat.
 Que mala, que rea, que nigra, que mea vox reprehēdat
 Mens mea conscia, fraudis & inscia sorte sub æqua,
 Ut malus est bonus, est bonitas onus, ô via cœca!
 Fratris amor ruit, atq; Dei fluit, est modo ventris
 Cura q; plurima, corporis vltima, nulla q; mentis.
 Stat Schola criminis, & sitis inguinis, atq; palati,
 Damna pudor pavet, ab probitas favet improbitatē
 Vir sine crimine, lite, cupidine, felle q; pingui
 Est, neq; mentior, est boue rarior ille trilingui,
 Ocyus aliger hircus, olor niger inuenietur,
 Ante triceps pecus, ante biceps equus exorietur,
 Crimine plectitur & cruce sternitur æquus iniquus.
 Et nimij modus, & reprobi probus, ordo q; ficti.
 Gens Belial sine rege vel ordine qui sua querunt,
 Que Domini minus est pudor eminus, æqua ruerunt,
 Plura nefaria, major inertia non fuit unquam,
 Qui rosulas petit, innumeram metit heu saluancam,
 Nemo q;

Nemoq; talia, tanta, tot impia vellere curat.
 Nemo sat imminet, ut bona seminet, ut scelus vrat.
 Sobrius actibus est grauis omnibus, omnibus unus,
 Nilq; superfluus est quasi mortuus, est quasi funus.
 Vix stat in agmine legis agens bene jota vel vnum,
 Qui reprobet probra, qui faciat bona nullus ad unum.
 Stant fera vulnera, nullaq; dextera, vel prope nulla,
 Vel mala vellere, vel bona ponere suscipit ulla.
 Grex flet amarius, est operarius in grege rarus,
 Pontificum status excidio datus extat avarus,
 Stertite stertite, gutture sospite Pseudomagistri,
 Vestraq; stent prius, ordo iubet pius, hinc lucra Christi.
 Soluit inertia, luxus & ocia, cum grege, clerum.
 Nunc gula regula, vox sacra fabula, fabula verum.
 Vis bona dicere, diceris edere gesta novella,
 Risus es omnibus, & quasi cornibus hirta capella.
 Ius ruit, æs viget, ah pudet & piget esse pudicum,
 Floret, honoribus affluit omnibus ausus iniquum.
 Ausus atrociam, nescius ocia ferre vir extat.
 Exprimit Hæctora qui fera pectora, crudaq; gestat.
 Accipis atria, nomina, prædia, si scelus audes,
 Pocula mellea dat, replet horrea, tendere fraudes,
 Vis tibi culmina, suggere crimina, cernere pare,
 Da, rape, ser, preme, frange, tona, fremme, frange, minare.
 Crimina culmine, culmine crimine plena feruntur.
 Fers fera cornua, culminis ardua quære, dabuntur.
 Barba vocabere, sceptrum lucrabere, si mala quæris.
 Si mala præficis, & bona deficis, antefereris.

80 DE CONTEMPTU MUNDI

Vnus iners homo nomen habes Dromo; si male viuis.
Si male, rex eris, æquiparaberis ordine diuis.
Tisiphone fremit, heu nocet & premit esse benignum.
Ars mala te beat, atq; ducem creat, haud duce dignum.
Arce leuaberis, vnus eras, eris altus, opimus.
Altus honoribus exterioribus, ordine primus.
Si prior incipis impia, principis ad latus ibis.
Principis ad latus ibis, eris, status his, tremor illis
Consiliarius, atq; vicarius, & lateralis
Regis habebis, atq; foueberis illius alis.
Qui bene viuere vult, ruit aggere. qui secus, est rex.
Frons perit & pudor, ira stat et furor, ordo flet et lex,
Impatientia, fraus petulantia fert, ferit, vrit.
Schismata, scœnora, ferrea pectora, mors ita currit,
Mortua regula, fictio, crapula flet, tegit, arcet.
Viuere noxia cor leue sobria, jus ita marcet.
Qui bona spernere, spreta retundere non dubitauit,
Qui mala prætulit, is lucra rettulit, æs cumulauit.
Accipe, tertius est tibi filius, ille probatur,
Qui bona despicit, & mala perficit, & mala fatur.
Qui crucis omnia diuaq; brachia, membraq; jurat,
Se quoq; grandior, & sene cautior ad mala durat,
Cætera pignora viuere corpora mortua mœres,
Cui nihil est Deus, hic ais est meus, hic erit hæres,
Qui sine cornibus, aut sine cordibus appetit esse,
Vel sine dentibus, eligit omnibus iste iubesse.
Qui furit & ferit, ille decus gerit, ille fit ille.
Qui timet & tacet, hic flet, eget, jacet vmbra favilla.
Dum loo

LIBER TERTIVS 8

Dum loquor hæc, fleo, flendo dolens eo, plango, gemisco,
 Hæc fleo culminis illa libidinis oblita visco.
 Secula culminis, hinc amor, inguinis in te sagittat.
 Stat Venus ignea, nemoq; carnea vincula vitat.
 Heu modo qualia, quanta, quot impia, quæq; nefanda
 Gens agit ebria, turba præimpia, turba cremanda.
 Membra libidine, pectora crimine polluit, vrit,
 Ingenialia laxa per omnia crimina currit.
 Omnis in omnia deniq; turpia gens modo jurat.
 Quisq; nitescere, carne requirere carnea curat.
 Ordinis agmina claudite lumina, nec minus aures,
 Ne rogo credite, parcite credite res stabulares.
 Parcite credere, quæ pudet edere, sed tamen edam,
 Horrida nomine, plus mala crimine crimina quædam.
 Heu malè publicus est Sodomiticus ignis & æstus.
 Nemo scelus tegit, aut premit, aut gemit esse scelestus.
 Ad fera crimina claudite lumina quotquot adestis,
 Fit furor impius, est vbi conscius, est vbi testis.
 Ingenialiter & furialiter ille fit illa,
 Iuno relinquitur, ipsa repellitur & Petronilla.
 Plangite secula, plangite singula crimine plena.
 Mas maris immemor, ô furor, ô tremor! est vt Hyæna.
 Aspice sordibus ingenialibus aspice multos,
 Quo scelus ordine, quo noto nomine? nempe sepultos.
 Criminis istius heu sonat impius horror ad astra.
 Nuda fit actio vociferatio, mens geme casta,
 Mutuo conscius ille fit illius, istius iste,
 Est prope mortua lex tua, vox tua, fors tua Christe.

82 DE CONTEMPTU MUNDI

Lex Sodome patet, innumerus scatet heu Ganymedes,
 Dum scelus exhibet, hæc fera quaslibet incolit ædes
 Prima sedilia, culta cubilia sunt Ganymedis,
 Iuno relinquitur, & capra subditur. ô furor! hædit.
 Si numerum gregis istius exigis, ocyus edo,
 Eloquor ocyus explico promptius ore tragædo.
 Quot seges hordea, pontus & ostrea, littus arcus
 Cycladus, arida thura dat India, Tibur auenas.
 Castra suburbia quippe sacraria non minus vndant.
 Hac lue sordida, prob dolor! horrida cuncta redundant
 Mundus iners perit, horrida vult, gerit horridiora,
 Sulphure pascitur, esseq; cernitur vna Gomorrha.
 O furor vltimus est modo plurimus Hermaphroditus,
 Reddit inania conjugalia pacta maritus.
 Ingenialia crimina stantia regula mœret,
 Lepa minoribus & potioribus ista cohæret.
 Lex genij perit, vsus & interit hac lue motus.
 Nescit eam pecus, aut canis, aut equus, aut homo totus.
 Seminares voco, semiviros probo se maculantes,
 Debita sexibus inferioribus heu sibi dantes,
 Hæc nimis effera crimina cætera iustificarunt,
 Myrrha, Iocastaq; Phædra, Lycissaq; iam sibi plaudunt.
 Gens animalibus insipientibus assimilanda,
 Plus animalibus insipientibus est reprobanda.
 Bestia non sapit, & tamen hæc capit hic rationem.
 Vir sapiens sapit, & minimè capit hic rationem.
 Ætheris agmina, celsaq; numina quando videtis
 Talia crimina, cur fera fulmina, cur cohibetis &

Ætheris

LIBER TERTIVS

93

Heris agmina celsaq; numina num vigilatis?
 Crimina talia, tot, furialia cur toleratis?
 O Deus ô Deus! ut quid in hoc reus est tuus orbis,
 Cur tibi perditus, & sibi traditus his modo morbis?
 Cur tua plasmata sunt vitio data tam furiali?
 Cur tua plasmata crimine perditata crimine tali?
 Vos mea lumina, tam fera crimina stantia flete,
 Flete per omnia, gens bene conscia, flendo dolete,
 Luxus & ocia crimen alentia, proh dolor, vndant;
 Plurima turpia, ne loquar omnia, nunc superundant.
 Omne bonum ruit, omnis homo fluit in probra frac. us.
 Omne ruit decus, in pecudes pecus est homo factus.
 Mors premit omnia, vitaq; sobria clamat obiui,
 Facta vigent rea, mortua lex mea, parcite diui.
 Clamat amor pius, ô fera totius orbis imago,
 Heu modo qualia, quanta, quot impia, quæue vorago!
 Crimina plurima, crimina pessima sunt patefacta,
 Nec prius agnita, nec prius edita, nec prius acta,
 Polluit aëra, dicere tam fera, tam ferienda,
 Tam stabularia, tam furialia, tam reticenda.
 Plus pudet edere, desino solvere talibus ora,
 Plurima diximus hic, neq; nouimus his grauiora,
 Iam mea pagina talia crimina iam reticescat,
 Lubrica pandere, cor sine pondere frangit, inescat.
 Quis probra talia, tanta, nefaria, totq; venena,
 Quis ferat edere? non ego paupere pauper auenda.
 Et Mæro deficit hic, neq; sufficit os Ciceronis,
 Nefo retunditur, arida redditur vnda Salonis,

84 DE CONTEMPTU MUNDI

Ora trilingua, vociferantia, da mihi centum,
 Non tamen omnia proloquar impia facta nocentum.
 Musa tamen mea percipiens ea, carpere tendet,
 Si nequit impia sternere, stantia vel reprehendet.
 Nam modo quis sine mortis imagine, num gravis etas
 Et levis est mea, nec vetitis rea vult dare metas.
 Num puer est at puer est vitio celer, est sine loris.
 Num juvenum valor est at juvenes calor vrit amoris.
 Num vir est at omnia facta virilia vir fugit omnis.
 Corda fleant pia. cur est quia stat via perditionis,
 Stat via latior, area largior impietatis.
 Ad scelus omnibus omne ruentibus ad mala stratis.
 Gaudia lubrica, lucra volatica sola putantur,
 Ut mare fluctibus, omnia pestibus exagitantur.
 Vela Notus ferit, Ecclesiae perit unica navis,
 Credita patribus, ad bona segnibus, ad mala gnauis
 Mersa reatibus, orba regentibus, acta procellis,
 Obruta fraudibus, obruta litibus, obruta bellis.
 Dormit in equore, despicit affore coelica dextra,
 Scandala fratribus intus agentibus, hostibus extra.
 Nemo per equora remus et anchora navis habetur,
 Crimine mergitur, ordine scinditur, hoste repletur,
 Per mala plurima, per probra maxima mersa dehiscit
 Ventus agens mare perstitit hanc male vincere, vicit
 Vox sonet anxia, celsa potentia surge, perimus.
 Nos fer et erige, ne sine remige, gens tua simus.
 Se sacra concio, se generatio sacra reflammet,
 Clamet ad aethera, crimine libera, mens pia clamet.

surge

LIBER TERTIVS

67

Surge pijsſime, flumina reprimc, frange procellas.
 Des pia pectora, des bona tempora, crimina pellas.
 Esto memor gregis, hunc rege qui regis ætheris aulam.
 Reprime flumina, tantaq; flamina confer in auram.
 Pax aquilonibus aufugientibus aſſit ab Austro,
 Integra de foris impia pectoris inſita claustro.
 Surge, quid, omnibus, heu, pereuntibus in lue, dormis &
 Vivitur omnibus & ſine legibus, & ſine normis.
 Parca præit manus, eſurit orphanus, hostis abundat.
 Das mihi, do tibi, quiſq; cauet ſibi, ne ſua fundat.
 Grandia pondere quiſq; recondere lucra laborat,
 Æs quaſi numina gens adamantina ſervat, adorat.
 Quiſq; pericula moribus emula, vult, lucra dico.
 Robora languida floreſq; florida lilia ſecco.
 Ordinis & valor, & rigor & calor eſt tepefaetus.
 Proh furor vltimus! in lucra vendimus ora, cor, actus,
 Ad bona claudimus, ad mala vendimus oſq; manumq;
 Plebs emit inſcia, ſtulta peritia vendit vtrumq;
 Stulta peritia lucra ſcit impia, cætera nescit,
 Vatis imagine, carnis acumine quiſq; tumescit.
 Quis modo cœlica, quis ſtudet Ethica ſcripta doceri &
 Ore quis edere, corde reponere carmina veri?
 Qui bene diſputat, & cito computat arte ſcholari,
 Non petit actibus, at petit artibus Abba creari.
 Garrula Socrate, curua ſophismate qui gerit ora,
 Lactat acumina, vult ſacra culmina ſe potiora,
 Per ſua grammata ſiue ſophismata pontificantur.
 Nec ſit ad æthera pons, ſed ad infera porta leuantur.

F 3

Qui tris

66 DE CONTEMPTU MUNDI

Qui triuij leue, quadriuij breue dogmata legit, *
 Ardua postulat, arduus ambulat, vt leo pergit.
 Fert fera pectora qui scit Agenora, qui Melibœum,
 Qui metra Sapphica, qui mala ciuica, qui Conopœum
 Pristina grammata, prisca poëmata, prisca Thalia,
 Sunt modo maxima, suntq; peroptima Philosophia,
 Gregorius meus, immo tonans Deus illius ore,
 Serò reuoluitur, & citò clauditur absq; fauore.
 Sed sua gloria secla per omnia sine carebit,
 Mundus eum canet, & sua laus manet atq; manebit.
 Iam stylus aureus ejus & igneus haud morietur,
 Aurea pagina per sua germina suscipietur.
 Ille Platonibus & Ciceronibus ad styga raptis,
 Raptus ad æthera vivit, ad vbera stans Deitatis.
 Hic specialiter atq; fideliter est relegendus,
 Sed stylus Ethnicus atq; Poëticus abiiciendus.
 Dant sibi turpiter oscula Iupiter & Schola Christi,
 Laus perit illius, eminet istius, est honor isti.
 O mala secula! cur & quia fabula præest modo vero,
 Vita ruentibus est modo plebibus, est mala clero.
 Militat inguinis atq; libidinis vna voluptas.
 Cumq; pudor labet, ipsa vias habet vnica ruptas.
 Non modo plumbea, sed jacit aurea tela cupido,
 Perdidit omnia lite superbia, sorde libido.
 Hæc duo retia sunt capientia jam prope cunctos.
 Tam sibi crimine, quam sibi sanguine, carneq; junctos.
 Hæc draco suggerit, hæc caro digerit, his cor obedit,
 Hæc meditatio, dextra locutio vult, agit, edit.

Sic

Sic scelus exerit, explicat, ingerit Eya, vir hostis,
 Mens iacet ignibus vsta patentibus, vsta repostis.
 Turpia quilibet eligit, exhibet, explicat, audet,
 Audet, amat, gerit, indicat, exerit indeq; gaudet.
 O furor, ô tremor! ô quid agam? cremor intro, tacebo
 Corde tacens coquar, impba tot loquar, aut cohibebo
 An dabo versibus? hinc eo pluribus ipse iocosus,
 An loquar auribus? ibo nocentibus hinc odiosus.
 Res fera dicere, sed reticescere crimina crimen,
 Mens mihi dicere, non reticescere mens mihi crimen.
 Stant modo stantia, criminis omnia crimen vbiq;
 Nil Venus aut gula frena tenent sua, calcar vtriq;
 Quod libet hoc licet, instat vt explicet improba quisq;
 Plebs it, euntibus ad mala patribus, error vtrisque
 Pontificum vigor aret, abit rigor, arida dextra,
 Mens mala cogitat, os scelus incitat, intus & extra.
 Cessit Episcopus, estq; Dej domus absq; decore,
 Zelus & igneus, arcus & arcus absq; rigore.
 In mala stemmatis, haud anathematis insonat arcus,
 Stirpe tumentibus, ære fluentibus est cito parcus.
 Est cito flexilis in mala nobilis & generosus,
 Pertinet illius æs, genus istius & scelerosus.
 Nullius vlcera perfodit aspera, vox face zeli,
 Crimina maxima sunt probra plurima, plurimus Heli.
 Se simul obruit is, quia noluit acta suorum,
 Et pater occidit, & bona perdidit illa bonorum.
 Iezabel impia ducit in inuia, nullus Helias,
 Quo duce justior, accumulatio hospite fias,

88 DE CONTEMPTU MVNDI

Sola colentibus infima patribus Ecclesiarum,
Mors furit intima, nempe gravissima mors animarum
Res lachrymabilis est via presulis, ut via plebis.
Secula consule, secula presule auda videbis.
Si boni promere, cetera tergere presulis extat;
Fugit Episcopus, est mitra, deest opus, hinc ea prestat.
Si ducis est bene subdita ducere; dux modo nemo.
Si ducis est bene subdita ducere; dux perit ergo.
Res caret indice, dux grege, grex dūce, plebe sacerdos.
Plebs patre, plebs ruit & dominos luit arce superbos.
Agmina nescia cogis in impia, tu Draco cogis,
Probra fouentibus atq; fauentibus his pedagogis.
O nigra lacryma sunt gregis optima quæq; vorantes,
Nocte canes sine sollicitudine, luce latrantes.
Qui modo culmine sunt ita crimine sæpe priores.
Infatuant malè corda suo sale, schismate mores,
Coecaq; lumina dant super agmina coeca ducatum.
Qui preit & subit in foueam ruit, inq; reatum.
Hos vigiles nego, damnoq; non ego, sed sua merces.
His timor edere, jus probra cedere, tergere facces,
Vrere putrida, tollere morbida, querere fractos,
Hos Sathane dare, quos liquet in mare mortis adactos;
Verba minacia, facta rapacia ferre, ligare,
Fluctibus obuia tendere brachia, pro grege stare.
Grege pius esurit, atq; fames furit vnica verbi.
Pauca mali sine fructificamine dant sata serui.
Lingua probabilis, est reprobabilis actio patrum.
Lanua clauditur, his neq; dicitur euge beatum,

Dognate

Dogmata coelica rarò famelica turba docetur,
 Nec lucra stantia, sed pereuntia lucra monetur.
 Dum bona negligit, impius eligit ordo regentum,
 Abdere stercore, quam graue! scœnore ferre talentum.
 Sæpe Neophytus, aut puer obsitus aggere culpæ,
 Frons sine lumine, plenaq; crimine, plenaq; vulpe,
 Præsit honoribus, & pater omnibus est adolescens,
 Nec sene tempora, nec patre pectora laxa coërcens.
 Is ne studet precor Ecclesiæ decor ac paranymphus,
 Panis egentibus, & sitientibus affore scyphus.
 Qui lucra colligit, & malè porrigit illa ministris,
 Qui puerum sapit, his dat, eis rapit, omnis in istis,
 Scit tibi præfore, qui sibi præfore vel bene nescit,
 Cui gena mascula, barbaq; primula vix bene crescit.
 Turba Neophyta fert sacra vendita, res mala talis.
 Est modo regia, cras sibi gratia pontificalis.
 Mane vir aulicus, aspice clericus est modo tonsus.
 Ventris Episcopus, Ecclesiæ procus est, neq; sponsus.
 Ad sacra culmina deniq; crimina suscipiuntur,
 Sobria pectora, canaq; tempora reijciuntur.
 Horreo dicere, parco retexere, vito profari
 Plurima quæ scio cognita, nescio sat lacrymari.
 Obtinet atria pontificalia foeda iuuentus,
 Corpore lubrica, corde volatica quomodo ventus,
 Clarus origine, siue propagine clarus auita,
 Expetit atria pontificalia vi, neq; vita.
 Sanguine nobilis, & minus utilis ad lucra moris,
 Sanguine dimicat, hic sibi vendicat illud honoris.

90 DE CONTEMPTU MUNDI

Quilibet improbus extat Episcopus, abba creatur,
 Vi, precio, prece, dignus homo nece, sceptralucratu.
 Nullus ej tremor, haudq; suae memor, est aliarum,
 Non sine Simone, sed sine Canone, dux animarum.
 Mox docet inscius, & sibi nescius ipse praesse,
 Est alijs via, si tamen est, quia dicitur esse.
 Ipse laboribus, ipse reatibus est fuga fulcrum.
 Huic replet altile ventris inutile mane sepulchrum.
 Ad lepores probus exit Episcopus, accipitratur,
 Copula soluitur, & fera quaeritur, atq; citatur,
 Ergo nitens equus, addit ej decus, atq; decorem,
 Quo neq; Graecia, sed neq; Thracia det meliorem.
 Miles obambulat vt latus excolat associatus,
 Forte nec vnicus est sibi clericus allateratus.
 Iam tuba detonat, & nemus intonat, Echo resultat,
 Incidit obvia damula retia, quam fuga multat
 Sero latrantibus, exilientibus hinc repedatur,
 Nox subit algida, coenaq; splendida nocte paratur.
 Caupo falernica, vel Mareotica vira refundit,
 Coena fit afflua, pastor ad ardua fulcra recumbit.
 Est cibus vndiq;, tunc ibi deniq; pastor habetur,
 Vera vocabula pasta cibus gula re profitetur.
 Sed sua pascua non nisi menstrua sunt animarum,
 Solaq; funera, solaq; munera primitiarum.
 Quid mora e pascitur, est quia dicitur, est sibi pastor,
 Asta subit fera, caupo parat mera, caetera pistor,
 Cinctus agit cocus, ipse nitet focus, omnia rident,
 Atria lumine, nec minus agmine plena reident,

Sunt

Sunt holouitrea nec minus aurea vascula coram.
 Hic data fercula, sunt ibi pocula, fastus ad horam.
 Damula manditur, insuper additur altile crassum,
 Additur altile, mensa volatile suscipit assum.
 Vina fluunt mera, firmior est sera, plorat egenus.
 Ventrīs episcopus ordine reprobus est dape plenus.
 Surgit homo satur, ad cyathos datur inde recursus,
 Fit noua potio, cui benedictio fit noua rursus,
 Guiture sospite, stantēq; gurgite ventris anhelat,
 Gestaq; strenua narrat, & ardua corda revelat.
 Nectare plenior, & dape pinguior est Epicurus.
 Hac teritur cruce, pro grege pro duce vota daturus,
 Ad penetralia, strataq; mollia serō vocatur,
 Lampas, & aureus hinc sibi cereus antelocatur,
 Serica pallia, fulcraq; mollia vernula vertit,
 Carneus hic globus, et reprobus prob⁹ ad probra stertit.
 Mane fremit domus Ecclesie, procius exit ad ædes,
 Ecclesiam petit, vt minimum stetit, est sibi sedes,
 Grande tonantia pontificalia verba perorat,
 Pectoris asside mens rea, jaspide dextra laborat.
 Inde gregem præit, hinc Aaron vehit & diadema,
 Mitra caput colit, atq; manum polit Indica gemma.
 Pro patre præsule, pro duce consule, pro grege, pro se,
 Non satagit prece, nec rapit à nece flendo, suos, se.
 Parcaq; notio, parciō actio legis eidem,
 Voce Deum probat, actibus improbat, improbus idem.
 Vox eget actibus, actio vocibus, ordo labore,
 Viuat vti monet, osq; manu sonet, & manus ore.

Sit factus

92 DE CONTEMPTU MUNDI

Sit sacra regula, quem tegit infula pontificalis,
 Debile fulciat, & rude nutriat omne sub alis.
 Culpa patrem sciat, actio sentiat æqua ministrum.
 Ordo parem sciat, actio sentiat orba magistrum.
 Laus sibi tortio, pœna probatio sit reproborum,
 Claustra gregi struat, & vitium spuatur, aut vitiosum.
 Scala sit ætheris, arcaq; fœderis, hostia viua,
 Quos foris asperat, vltio perforat, intus oliua.
 Pax patre, iudice fraus, tumor obice, grex patre tanto
 Floreat, exulet, occidat, ambulet ordine sancto.
 Virgaq; ferrea frangere terrea vasa mimetur,
 Increpet, arguat, obsecret, instruat, auxilietur.
 Vitet inutile, quin super vtile ponat honestum.
 Nocte gelu ferat, atq; die gerat ut Iacob æstum,
 Sint vigilantia, sint sibi nescia lumina somni.
 Sit sine vulnere mens, sine munere sit manus omnis.
 Vox logion ferat, & labor inserat huic humerale.
 Gallus eat bonus, asit ej sonus oris & alæ,
 Quæ reticescere, quæ, quibus edere, cur, vbi, quando,
 Profit, oporteat, haud malè torpeat in meditando.
 Larga manus ferat, haud animam gerat actus auarum,
 Mentis aromata, vel thymiamata portet ad aram.
 Sit sacra buccina, viuaq; pagina, sit speculator,
 De grege gaudeat, in grege luceat auctus & auctor,
 Pictor imagine, signifer agmine, dux grege scitur,
 In grege dux placet, in duce grex jacet, aut stabilitur.
 Est bona filia, notio, gloria, gemma parentis,
 Plebs bona præsulis, vrbs bona consultis, ars bona mentis.
 Secula

Secula pristina non modo culmina non rapiebant,
 Sed sibi præbita non sibi debita nil retinebant.
 Patria dextera qui regit æthera, cum peteretur,
 Rex fore noluit, ut liber instruit & profitetur.
 Noluit extima qui Deus intima regna gubernat.
 Spernat homo reus, id quod homo Deus, et bene spernat,
 Subdat honoribus interioribus exteriores.
 Non steriles emat, aut steriles premat orbis honores,
 Sed quis eos premit, omnis eos emit, instat emendo,
 Instat, it, æstuat atq; tumultuat hæc satagendo.
 Hinc fera schismata, dum diademata sacra petuntur,
 Nec bene præbita, sed male vendita præripiuntur.
 Ecclesiastica dat manus aulica: iussio legum
 Sacra relinquitur, atq; requiritur impia regum.
 Coelica munera, quam graue! dextera dat laicalis,
 Dat data coelica vox prius aulica, post Synodalis.
 Grandis abusus, regia iussio prævalet, itur.
 Sic homo culmine, si minus ordine, lite potitur.
 Munera munere coelica tollere stat modo cuiq;
 Qui dat & accipit hæc, male desipit, error utriq;
 Hæc sine Casare sacra jubet dare gratia gratis,
 Ne male venditor ille sit, institor hic pietatis.
 Heu draco fulmina per sacra culmina spargit ubiq;
 Primo patres capit, inde greges rapit, instat utriq;
 Pacis ouilia sacraq; munera Christe tuorum
 Dum videt invidet, instat & obsidet agmen eorum.
 Stat modo mammona, desleo Simona jam reparatum,
 Stant lusura Simonis, alea demonis in grege patrum.

Sceptra

94 DE CONTEMPTU MVNDB

Sceptra magus gerit atq; graui ferit omnia morte,
 Vivit adhuc magus, atq; suo vagus errat in orbe,
 Vivit & imminet, vt mala seminet, & bona vellat.
 Ducat in inuia, suggerat impia, recta repellat.
 Vox rata Simonis, irrita canonis ecce tenetur,
 Vivere mortuus hostis & arduus ire videtur.
 Simonis ossibus in senioribus est data tumba,
 Gratia venditur, vnica tollitur ære columba.
 Stat furor editus, ordoq; perditus, immo sepultus,
 Venditor hinc ovis, inde sacri bouis est modo multus.
 Simplicitas oue, sermo Dei boue significatur.
 Venditor istius omnis, & illius æde fugatur.
 Venditor est reus, huic loquitur Deus ipse, Reee le.
 Hunc fugat agmine, deicit ordine, pellit ab æde.
 Vendis inanibus vtraq; laudibus, vtraq; donis,
 Quid super his petis? aure lucrum metis, ore respice.
 O via devia! non modo gratia gratis habetur.
 Vi male tollitur, oreq; poscitur, ære tenetur.
 Gratia vendita gratia tradita vi feritatis,
 Non fore gratia, sed violentia cernitur actis,
 Gratia gratia quam parit vnica ternaq; marcha,
 Gratia nomine stat, jacet ordine, fons iuris arca.
 Gratia queritur ore, capebitur ære petita.
 Esse quod est nequit, hanc tribuens petit æs Giezi.
 Ære magus perit, æs Giezi gerit, ambo nefandi.
 Ille repellitur, isteq; cæditur vlcere grandi.
 Mors manet illius, & color istius omnibus hærens.
 Mens quibus est rea per lucra terrea surgere querens.
 hic m. 10

Sic malè surgitur, hic citò sumitur alta ruina.
 Est grauis hic thronus, hic honor est on^{us}, hæc rosa spina.
 Est tibi sarcina qui tua crimina siue tuorum,
 Tergere despicias, & minus aspicias ad lucra morum.
 Est tibi gloria, qui mala propria, qui gregis æque,
 Stas stipe tergere, stas prece tollere nocte dieq;
 O mala secula! venditur infula pontificalis,
 Regula perdita, prauaq; semita semita talis.
 Gratia venditur, emptio quæritur Ecclesiarum,
 Quæ tamen emptio sacra redemptio fertur earum.
 Gens cupidissima, crimina pessima recta perorant,
 Simonialia nempe negotia voce colorant.
 Et sacra vox ait, inde lupus trahit, hinc rapit agnos.
 Nemo repellere stat grege paupere, flente tyrannos.
 Quisquis ouilia spiritalia pascere debet,
 Pascitur, accipit, his bona diripit, his ea prebet,
 Gaudet arundine, non moderamine pontificatus.
 Siccus oues rigat, immeritos ligat, ipse ligatus.
 Mortua viuida, sanaq; morbida censet haberi.
 Inde lupum tremat, hinc furiat, hinc fremat in grege clerici.
 Sunt modo mollia, non sibi fortia corda leonis,
 Hæret in obuia tollere brachia, parcere pronis.
 Cumq; cadens cadat, ordine degradat ordine stantes,
 Degradat, inuidet, atq; labans videt ipse labantes.
 Estq; favoribus & popularibus vndiq; linguis
 Expositissimus, ad mala plurimus, ad lucra pinguis.
 Se male possidet, atq; suæ studet baud bene fame,
 Cui tepor ordinis atq; libidinis vndiq; flamma.

Hos præ-

Hos premit, his fauet, in mala nil cavet ipse relabi.
 Vult celebrari, atq; vocari in grege Rabbi.
 Audit aue prior, hinc thronus altior, altaq; sceptras
 Primaq; fercula, primaq; pocula, prima cathedra.
 Crimina vindice, culpaq; iudice non ruit illo.
 De grege se fovet, hinc lacrymas mouet huic crocodilo.
 Lac sibi tollitur, atq; resumitur à grege lana,
 Nec gregis vlcera flet, neq; funera quatruiduana.
 Os timor obstruit, & lupus irruit, intrat ovile,
 Ille furens furit, iste mansuetus fugit, hic sibi vile.
 Per sibi peruia pastor ad ostia, sur aliunde,
 Lex mala, furibus, his subeuntibus, intrat abunde,
 Omnia secula, venditur infula pontificalis:
 Infula venditur, haud reprehenditur emptio talis.
 Venditur annulus, hinc lucra Remulus auget, & vrget.
 Est modo mortua Roma. superflua quando resurget?
 Roma superfluit, arida corrui, offluta, plena:
 Clamitat & tacet, erigit & jacet, et dat egena.
 Roma dat omnibus omnia, dantibus omnia Remus,
 Cum precio, quia juris ibi via, jus perit amne.
 Vt rota labitur, ergo vocabitur hinc rota Roma.
 Quae solet vberè laude fragrescere sicut aroma,
 Roma nocens nocet, atq; viam docet ipsa nocendi.
 Iura relinquere, lucra requirere, pallia vendi,
 Sæpe Notarius est ibi carius emptus, vt illa
 Quae cupis exaret, & sacra præparet ipse sigilla.
 Si tua nuncia præuenit vncia, surge sequaris,
 Expete limina nulla gravamina jam verearis,

Quinto

LIBER TERTIVS

87

Quam sapientia non valet, vncia dat tibi pacem,
 Vncia foederat, vncia temperat ore minacem :
 Aurea lamina dat tibi lumina coeca Quiritum,
 Ostia peruia, verbaq; Tullia, cor stabilitum.
 Si datur vncia, stat prope gratia pontificalis.
 Sim procul hæc, valet hæc ibi lex, manet & schola talis.
 Ergo prior tua dextera mortua Roma probatur,
 Sparsa per extera jam tua dextera læua vocatur.
 Diues es indiga, pinguis es arida, libera servis :
 Libera subderis, ærcq; venderis ipsa poteris.
 Sepe reuenderis, hinc reprehenderis ore Iugurthæ :
 Transita vocula, longaq; fabula persequitur te.
 Scylla vorax rapit, & cupis & capis, & trahit ad te.
 Roma ruens, rota fœda satis nota, cauteriat te.
 Gurges es altior, arca voracior, alta lacuna,
 Insociabilis, insatiabilis, omnibus vna.
 Quo bibis amplius, hoc inbiantius, huc date, clamas.
 Dic rogo sufficit : at mihi deficit, ipsa reclamās.
 Si tibi det sua, non repleat tua guttura Croesus :
 Marca vel aureus amodo non Deus, est tibi Iesus.
 Vrbs caput vrbibus, alta Catonibus, inælyta Scauris.
 Vrbs cupidissima cur lucra maxima jugiter hauris &
 Plus tibi Cæsare sustinuit dare rex crucifixus.
 Regna dat extera Cæsar, at æthera non nisi Christus.
 Alta Catonibus ac Scipionibus inualuisti,
 Robore fractior es modo fortior ordine Christi,
 Sub love florida, sub love fulgida, sub love diue s,
 Sub cruce marcida, diruta, languida, sub cruce viues.

G

Indiga

98 DE CONTEMPTU MUNDI

Indiga diuitem, languida sospite, diruta stante,
 Es magis afflua, fortis & ardua stas cruce dante.
 Sub cruce tartara, sub Ioue barbara moenia sternis,
 In Ioue perderis, in cruce iungeris ipsa supernis.
 Interius cluis, exterius ruis in dominatu.
 Vrbs sine compare sub duce Cæsare, subq; senatu,
 Nunc aliquis ducis, vnica lux crucis, vnica præstat.
 Cæsaribus Petrus, atq; Dijs Deus altior extat.
 Crux tibi præuia, crux tibi gloria, gemmaq; frontis.
 Certa redemptio non cruciatio jam modo fontis.
 Iam cruce crux caret, hæc tibi dux manet ad bona cœlis
 Mors erat est decus, est Sathanæ metus arma fidelij.
 Roma Petro data, voce Petri sata, subdita Christo.
 Que noto carmine cur bona crimine perdis in isto?
 Istud agis male quod prope nil dare vis nisi danti,
 Quod sacra nomina das, sacra culmina lucra paranti.
 Cur lucra respicis & minus inspicis alta magistra?
 Petrus Apostolus haud homo subdolos horruit ista,
 Ista perhorruit, insuper obruit ista colentes.
 Corde Petrum gere Roma vias tere recta sequentes.
 Plus tibi contulit amplius attulit hic Idiota,
 Per sacra retia quam tua Græcia, Græcia docta.
 Plus tibi profuit & tibi præbuit ille sagenâ,
 Quæ in capitolia Cæsare fortia, Rhetore plena,
 Enseq; Iulius, oreq; Tullius haud tribuerunt,
 Quanta Petrus cruce, quicq; Petro duce te coluerunt.
 Sunt tibi lilia, sunt tibi milia multa rosarum,
 Illa vel has lege Roma nitens grege relliquiarum,

Elloquio

Eloquio schola martyrio stola pace ligustrum,
 Te docet, imbuit, ornat, ab his ruit omne vetustum,
 Te sacra pignora, sacraque corpora Roma perornant,
 Te rosa sanguine, lilia virgine mente coronant.
 Non sacra culmina dant tibi nomina vana Catonum.
 Te Petrus extulit, et tibi se tulit ipse patronum,
 Nomine predata, crimine perdata Roma stetit.
 Nunc petis aethera, seruaque libera subderis isti.
 Cornelius nimis et Fabius satis alta trecentis,
 Altior istius istius unius es documentis,
 Ne rueres ruit, alter enim fuit et tibi Paulus,
 Alter adest tibi vir minimus sibi, cur? quia Saulus.
 Denique pertulit ipse quod intulit ob mala Sauli,
 Saulus atrox ruit hunc lauat et luit hostia Pauli.
 Hi duo lumina, uel duo flumina iam paradisi,
 Ad tua limina sunt tua crimina tergere missi.
 Hi tua moenia reddere fortia plus potuerunt,
 Quam quibus edita primitus addita, deinde fuerunt,
 E quibus amulus impia Romulus arma citavit,
 In sua viscera iussit et effera iussa patrauit.
 Roma resurgito, te tibi reddito, reddito Romanis,
 Cujus eras prius ordinis illius exprime formam.
 Quo modo corpora tunc, ita pectora nunc rege fracta,
 Fracta recollige, devia dirige, fer labefacta,
 Per fera praelia, quaeque rebellia perdomuisti,
 Pignora stragibus et caput ensibus exposuisti.
 Fac modo quod prius ordo premat pius impicitatem,
 Virga piacula, crimina regula, lex leuitatem.

100 DE CONTEMPTU MUNDI

Primitus ellipse, postea dirige juris amantes,
 Non lucra grandia sed Synodalia jura parantes,
 Qui tua nuncia per pereuntia secula clament,
 Nostraq; frigida pessima, seruida facta reslamment
 Sed facis hæc secus, Ecclesie decus extenuantes
 Mittis in extera, tollere munera sola flagrantes.
 Quem tua dirigit huc manus, exigit ille tributum,
 Non bona secula sed bona fercula molleq; fulcrum,
 Suetus ab vberè, non nisi currere vel peditare,
 Celtica curribus exit equestribus arua meare.
 Qui modo gressibus ibat ouantibus, incomitatus,
 Militat arduus, & sibi confluus est equitatus,
 Consiliarius, ipseq; nuncius, & lateralis,
 Papa tuus præit, acta libri vehit huc Synodallæ,
 Hoc fremit hospite siue satellite regia plena,
 Clerus equestris vix animalia pascit auena,
 Serica pallia dat sibi Gallia, Roma caprivum.
 Errat ibi pedes, ambulat hic eques in resupinum.
 Gens fluit obuia, fit sibi gloria pulchra videri,
 Vrbs strepit, æs sonat, atq; modos tōat huic schola clerici
 Ductus in atria pontificalia molle recumbit,
 Pocula præcipit, agmina suscipit, oscula jungit,
 Concilium vocat, in solij locat aggere sese,
 Imperiosior ambit & altior esse præesse,
 Audit amantius impia, surdus equa subaudit,
 Nam lucra terrea, causa parit rea, non rea claudit.
 Roma quid exequar? immo quid eloquar? aut tibi pro
 Vncia te rotat, vncia te notat haud fore Romam. (manus)
 Tu populus

Tu populos tibi, te rutilans sibi marca subegit,
 Semper enim lucra progenies tua vult, agit, egit.
 Dum lucra Parthica, dum tuus hostica munera Crassus
 Vult, stitit, inspicit, heu sibi deficit, es bibit assus.
 Hec sitis ebria, stat tibi propria, Marte, togaq;
 Te cremat, impiat, vrit, inebriat, excruciatq;
 Das sacra culmina, das moderamina sacra probrosts,
 Arida mitibus, afflua ditibus ambitiosis.
 Fas mihi scribere, fas mihi dicere, Roma fuisti.
 Ecce relaberis, ecce resolveris ordine tristi.
 Clauda ruis foris à pede roboris, intus ab equi,
 Irreparabilis hic, ibi labilis, inscia recti.
 Vrbs sine juribus, & sine patribus obruta marces,
 Dardanias premit, Ausonias emit aureus arces.
 Fas mihi scribere, fas mihi dicere, Roma peristi,
 Obruta moenibus, obruta moribus occubuisti.
 Vrbs ruis inclyta, tam modo subdita, quam prius alta,
 Quo prius altior, hoc modo pressior & labefacta,
 Fas mihi scribere, fas mihi dicere Roma ruiisti,
 Sunt tua moenia nociferantia Roma peristi.
 Clauda redis caput alta jaces apud omnipotentem,
 Te tua propria clamat inertia stare jacentem.
 apta cupidine, sordida crimine, secula cernis,
 apta reducere, sordida tergere, secula spernis.
 Qua patet orbita jam tibi subdita tetragonalis,
 ex jacet irrita, gratia perdita spiritualis.
 Qua Padus incipit, & mare suscipit ultima Thyle,
 Gratia scinditur atq; resolvitur omne virile,

Gratia mutua deest modo mortua gratia cara,
 Quæ neq; verberè sit neq; carcere cedere gnara.
 Gnara sub aëre non modo quærere dulce serenum,
 Sed bene libera ferre vel aëra turbine plenum,
 Quam mala frangere, læta resolvere ne videantur
 Quin bene prospera fortiter aspera suscipiantur.
 Gens mala pululat, & mala postulat, estq; probrosa,
 Stirpsq; malis mala patribus est sata, stirps vitiosa.
 Corpore fortior, immo ferocior hydra resecto,
 Ecce renascitur altera redditur hydra profecto.
 Pectore vipera gens, moritur, fera, bis fera prodit,
 Quæ male conscia luminis omnia rodit & odit.
 Gens sterilissima, quam premit intima tam leue pressa,
 Quæ bona destruit omnia, quæ fuit ore professa,
 Est pia vocibus, ethnica moribus impietatis.
 Catholicus sonus ore sonat bonus, & caret actis.
 O dolor, ô furor, ô scelus, ô pudor! omnia sordent,
 Criminis omnia, nil bene conscia corda remordent.
 Flet pudor omnia crescere turpia, cedere pulchra.
 Hypocrisis micat, & Sathana dicat alba sepulchra.
 Mens pia vapulat, & decor exulat exule iure.
 Quisq; lucro perit, huic vacat, id gerit, id sibi curæ,
 Commoda carnea lucraq; terrea nemo refutat,
 Terrea flumina lucra volumina quisq; volutat,
 Censibus affluus est nimis arduus, est modo clarus.
 Divitijs placet haud vitijs tacet hirtus avarus,
 Vox sibi libera, nam sibi pondera divitiarum.
 Cura stat infima, cura stat ultima nunc animarum,

Immo nec infima, nec velut vltima, sed quasi nulla.
 Est ope fortior, ordine dignior aurea bulla.
 Rem sibi quærere, quisq; recondere rem sibi sudat.
 Aurea lamina publica lumina lumine nudat.
 Diruta, stantibus inferioribus, alta coæquat.
 Lumina regia pontificalia lumina coecat.
 Sola pecunia destruit omnia, cuncta venenat.
 Cor scit, onus premit, arma dat, os emit, ora serenat.
 Criminis vinctio, cordis ademptio, fur oculorum,
 Parma nocentibus & locupletibus est gratæ lorum.
 Omnia mors ferit, omnia plebs gerit ordine mixto.
 Profore præfore munera tempore constat in isto.
 Omnia corripit, omnia decipit heu nitor æris.
 Fert tua dextera grandia munera, grandis habetis,
 Vilis origine, vilior ordine conditionis.
 Si dare sustinet, in decus imminet illud Othonis.
 Munere sobrius ambulat ebrius, ipseq; cuius
 Os homo cor Deus approbat, & reus ejus & hujus.
 Natus ab ubere dives, habebere Tullius alter,
 Dives amabere, pauper habebere quo modo pauper.
 Sola fit arida sola fit invida copia sensus,
 Sola scit inscia, sola dat omnia copia census.
 Heu via carpitur, ampla relinquitur omnibus arrha,
 Omnibus est gula, linguaq; garrula, guttura fracta.
 Cui rogo vivere, cui stipe paupere nunc stat: amor.
 Vuida pocula, crassaq; fercula quis neget ori:
 Quot sine crimine cernis in agmine stare fidelis:
 Quis modo turpia, quis premit impia cuspide zeli:

104 DE CONTEMPTU MVNDI

Quis vitio rubet, aut animi studet esse pudici &
 Se sibi subdere, lubrica vincere, dicere Vici &
 Nunc ubi gratia criminis inscia & quis bene rectus &
 Cui neq; flexile re, neq; mobile turbine pectus &
 Quem mihi das sine fraudis acumine, quem sine sorde &
 Quis colit utile, jurat inutile corpore, corde &
 Quis bona postulat, immo quis ambulat absq; querela &
 Cui grauis actio, stans meditatio pura loquela &
 Cui bene mens bona, nec labra dissona corde, cor ore &
 Cui pia lacryma spe flagrat, intima pulsat amore &
 Ordo modestia vitaq; sobria quid modo possunt &
 Quae modo sunt pia, plus loquar, impia quae modo non
 Aurea tempora, castaq; pectora praeterierunt. (sunt
 Tempora pessima scilicet vltima jam subierunt,
 Stant modo stantia lucra, superbia, pax sine pace,
 Fraus, Venus, ocia, furtaq; conscia noctis opaca.
 Schismata, praelia, vis, homicidia, traditiones,
 Ira, protervia, livor, inertia, seditiones,
 Stat simulatio, corrui actio religionis.
 Heu sua propria deputat omnia rex Babylonis.
 Pax, patientia, norma, modestia, jus & honestum,
 Sunt vaga nomina, fictio culmina dat, probra quae stant
 Ad bona frigit, ad mala ferbuit ignis amoris,
 Lex jacet abdita, stando stat edita flamma furoris.
 Dat Venus ebria mixta cubilia more ferarum,
 Lingua tacet mea, nam minus est ea dicere clara.
 Quid loquar o Deus, ecce stylus meus, ecce fatiscit,
 Vincor, & omnia non loquor impia, pars mala vici.

In tenor

In tenebris sine simplice lumine cuncta tenentur.
 Cuncta jacentia, pervigilantia nulla videntur.
 Omnia possidet, urget & obsidet una vorago.
 Secula lubrica possidet vnica mortis imago,
 Nil sine vulnere lugeo cernere, credite verum,
 Quisq; nefas legit, altaq; nox tegit omnia rerum.
 Cernimus omnia pene silentia cœca tenere.
 Et scelus obijce, crimina vindice cuncta carere,
 Quippe ruentibus ordine patribus Ecclesiarum,
 Corruit & rigor, & rigidus vigor ejus earum.
 Deniq; plebibus & senioribus æs dominatur,
 Ad mala tenditur, ad fora curritur, ad lucra statur.
 Gens temeraria, turba nefaria, gens scelerata,
 Gens mala, gens rea, cur lucra terrea sunt tibi gratæ?
 O male visibus interioribus exoculati.
 Cur malè vivitis, armaq; traditis ebrietati?
 O malè visibus interioribus, ô malè coeci!
 Quid jnuat addere, quid rea subdere pectora faci.
 Gens vaga cordibus ad bona tristibus, ad mala letis.
 Cur sine lumine, non sine crimine stando jacetis?
 Paulus adest, tonat, ipseq; sic sonat, euigilate,
 Stite viriliter, & socialiter in grege stite.
 Mens lue sordida, crimine torpida, prona caducis.
 Dedecus exuat, & decus induat, armaq; lucis.
 Surgite, surgite, gens rea tergite vel graviora.
 Lix venit vltima, jamq; novissima creditur hora.
 Vt mala terminet, arbiter imminet ille tremendus.
 Dulcis amantibus, irreuerentibus ipse tremendus.

100 DE CONTEMPTU MUNDI

Iudiciaria parcere nescia, plena furoris,
Illa dies venit, hanc modo praevenit actio mortis.
Cum tuba septima, iamque no vissima plaga paratur,
Censor adest Deus, evigilet reus, excutiatur.
Mens rea nitere crimine surgere, si mala purges:
Digna perennia tollere praemia sine resurges.
Certa loquens aro, surget humo caro mortua tandem,
Estque quod astruat, ista quod instruat hinc dubitantem.
Est avis unica, quae viget unica, nomine phoenix,
Hanc cinerescere fert, ita surgere sermo fidelis,
Vermis et hinc avis esse sinit gravis, avolat alis,
Inde renascitur, esseque cernitur haec, modo qualis.
Id tua funere membra resurgere posse fatetur.
Surget homo tua tunc caro mortua, nil dubitetur.
Cedet ad aethera mitis, ad infera, qui modo turget.
Fluxa tenens fluet, ardua corruet, ultima surget.
Ibit in infera nunc male libera gens Babylonis,
Massa nefaria portio propria perditionis.
Coelica gloria stabit in omnia secula sanctis.
Pax erit omnibus illa videntibus ora tonantis.
Quid loquar amplius, aut ferar altius, aut sequar ulterius
Pagina claudere, iamque retexere desine multa,
Claudere pagina, denique carmina nostra valete.
Gens temeraria, turba nefaria, flendaque flete.
Vos ego carpere, vestraque dicere probra cupivis,
Vos ego carpere, vestra sed edere non probra quivis.
Heu lacrymabile, va miserabile dic genus Eva.
Gens temeraria, nunc tibi gaudia, post tibi va va

Est quid

Est apud infera, vae tibi gens fera, turba furoris,
 Nunc quoq; vae tibi, nam labor hic, ibi poena laboris.
 Vos sacra concio, sacra creatio currite, state,
 State flagrantibus aethera cordibus in bonitate,
 Vos sacra lilia, viva monilia, vasa decoris,
 Luminis agmina ferte preconia cordis & oris.
 Ut Deus à nece nos trahat hinc, prece poscite sancta,
 Ut fuget impia tot mala, talia, foetida, tanta.
 Vestra precatio, lingua, cor, actio, mens bene casta,
 Vitaq; libera clamet ad aethera, clamet ad astra.
 Crimina crescere flete, tepescere jus, decus aequum,
 Flete, gemiscite, deniq; dicite, dicite mecum.
 Qui regis omnia, pelle tot impia, surge perimus,
 Nos Deus aspice, ne sine simplice lumine simus.
 Tot probra, tot mala, tot preme scandala qui regis astra.
 Parce jacentibus, influe stantibus, omnibus asta,
 Christe piissime, scandala reprime, facta remitte,
 Et bona construe, caetera dilue rex benedicte.
 Demonialibus haectenus artibus erue tentos,
 Rex sate virgine, ser cruce, sanguine, morte redemptos.
 Respice, respice nos patris vnice virgine nate.
 Da mala plangere, da bona sumere, da tua, da te.
 Aurea tempora, primaq; robora redde, rogamus.
 Nos modo dirige, postmodo collige, ne pereamus.

FINIS.

DE BABYLONE
OCCIDENTALI CARMI
NA EX ITALICIS F. PETRARO

che, nescio à quo, conversa.

Fiama dal ciel su le tue treccie pioua &c.

IN diros crimes è coelo decidat ignis
Execranda lues : quæ lymphæ & glande relictis
Extenuans inopes, prægrandis opimâq; facta es.
Ac tibi jucunda est tot iniqua patrare voluptas.
Oscelerum sedes, & nidus proditionum,
Vnde hæc cernuntur totum diffusa per orbem :
Ferclorum, Bacchiq; comes, lectiq; ministra,
In qua luxuries alta ceu regnat in arce.
Per conclaue senes, per turpe cubile cinedi
Ludent, & Satanae non desunt vndiq; folles,
Luxurie inflati, speculis, succensaq; flamma,
Non his delicijs olim nutrita fuisti,
Sed projecta Notæ, duris pede nuda salebris :
Nunc vivis tuus ut conscendat foetor olympum.

Fontana di dolore, albergo d' ira &c.

Fons ærurnarum, domus ire, plena furoris,
Errorum ludus, sectarum nobile templum :
Roma quidem fueras, nunc es Babylonia fallax,
Ex qua tot luctus gemitusq; feruntur in orbem:

O fons

Fraudum mater, carcer teterrimus ira,
 Carnificina boni, sed iniqui sedula nutrix;
 Viuorum infernus: miraculum insigne futurum,
 Si nunquam contra te CHRISTI sauiat ira.
 Casta in pauperie tua sunt fundamina jacta,
 Sed modo fundantes oppugnas cornibus altis.
 Quidnam frontis habes meretrix? quo niteris audax?
 Spes in adultèrijs, spes in tam diuite cista est.
 Non rediturus oblit iam Constantinus, iniquè
 Tam patiens mundus, quod tum tulit, inde fruatur.

AUCTOR LIBRI

GALLICI

cui titulus est

L'ESTAT DEL' EGLISE,

AVEC LE DISCOVRS DES TEMPS

depuis les Apostres, jusques au present,

Editi Geneve apud Bustathium Vignon, An. 1581.

p. 296. in hanc sententiam de illis

temporib. (Anni circiter

MCL) scribit.

HX scriptis S. Bernardi possumus
 cognoscere, quomodo is, eo tem-
 pore miserè jama tum corrupto,
 pugnaverit contra impietatem Paparum
 & Ecclesie

XIIO
& Ecclesiasticorum. Vide Sermonem
Bernardi 67. ubi eos appellat. Ministros
Antichristi. In libro ad Papam Eugenium,
& Sermone 33. super cantic. Sæpe dicit,
quod Prælati nihil differant à Pilato. Idem
exprobrat Eugenio, quod verbo Dei ne-
glecto lucri sui causa accumularet traditi-
ones humanas. Hugo Cardinalis in sua
postilla super S. Ioannem allegat, quod
Bernardus quodam in loco dicat. *videtur
ô bone Iesu quod tota Christianorum Unversitas contra
te conspiraverit: et illi in hac conjuratione primi sunt,
qui in Ecclesia tua obtinent primatum.* Idem Ber-
nardus sub finem vitæ suæ satis demons-
trat, quod veram doctrinam de iustifi-
catione peccatoris coram Deo per Iesum
Christum, perfectè habuerit cognitam.
Ad solum enim Christum suum habet
refugium, reiectis omnibus alijs sanctitas
tibus & iustitijs. Id quod Scripta ipsius
abundè de ipso testantur.

IDEM pag. 297.

Eodem tempore (Anno 1156.) vixit
Petrus de Blois seu Blesensis, qui suis
scriptis carpit scelerositatem Ecclesiasti-
corum.

corum. In quadam Epistola scripta ad cuius
jurdam Episcopi officialem, admonet eum,
ut exeat ex Babylone, detestans tyrannidem
Episcoporum & Officialium, quos nominat
Harpyias infernales, nihil aliud facientes
quam ut tondeant, deglubant & dilacerent
Ecclesiam Iesu Christi. Clerum saepe appellat
Syriam, Idumeam, vitulos Bethelenses,
idola Ægyptia, pinguedinem Samariae,
sacerdotes Baalis, & iudices legum iniquarum
fabros, & si qua sunt alia ejus generis nomina.
Idem de Roma dicit, Omnia ibi muneribus esse
subversa, omnia monachis argento interueniente
esse permissa, eosque annuis pensionibus
omnem carnis suae scelerositatem posse redimere.
Turpitudinem eius cantari ait in tabernaculis
Geth, et in plateis Ascalonis. Talis fuit princeps
Sodomæ, et discipuli penes ipsum sunt collocati
in cathedra pestilentiae &c. Talia scripta
notari debent (idem autor ibidem inquit)
propter suam excellentiam & raritatem

Interpres N. C.

In eodem argumento multus est Ioan. Saresberiensis Episcopus Carnotensis
(qui

(qui floruit temp. Adriani I v. Pontif.)
 in libris de Nugis Curialium, seu Policras-
 tico, in primis lib v i. c. 24. & lib. 8.
 c. 23. item in libro quem vocat
 Obiurgatorium Cleri.

LECTORI.

HÆc pauca, libello jam e-
 dito subungere placuit,
 tanquam ab ejus argu-
 mento non aliena, ne videlicet hæ
 pagellæ vacuæ tibi obtruderentur.
 Quod ut bonam in partem accipias
 rogamus.

Je 767ⁱ

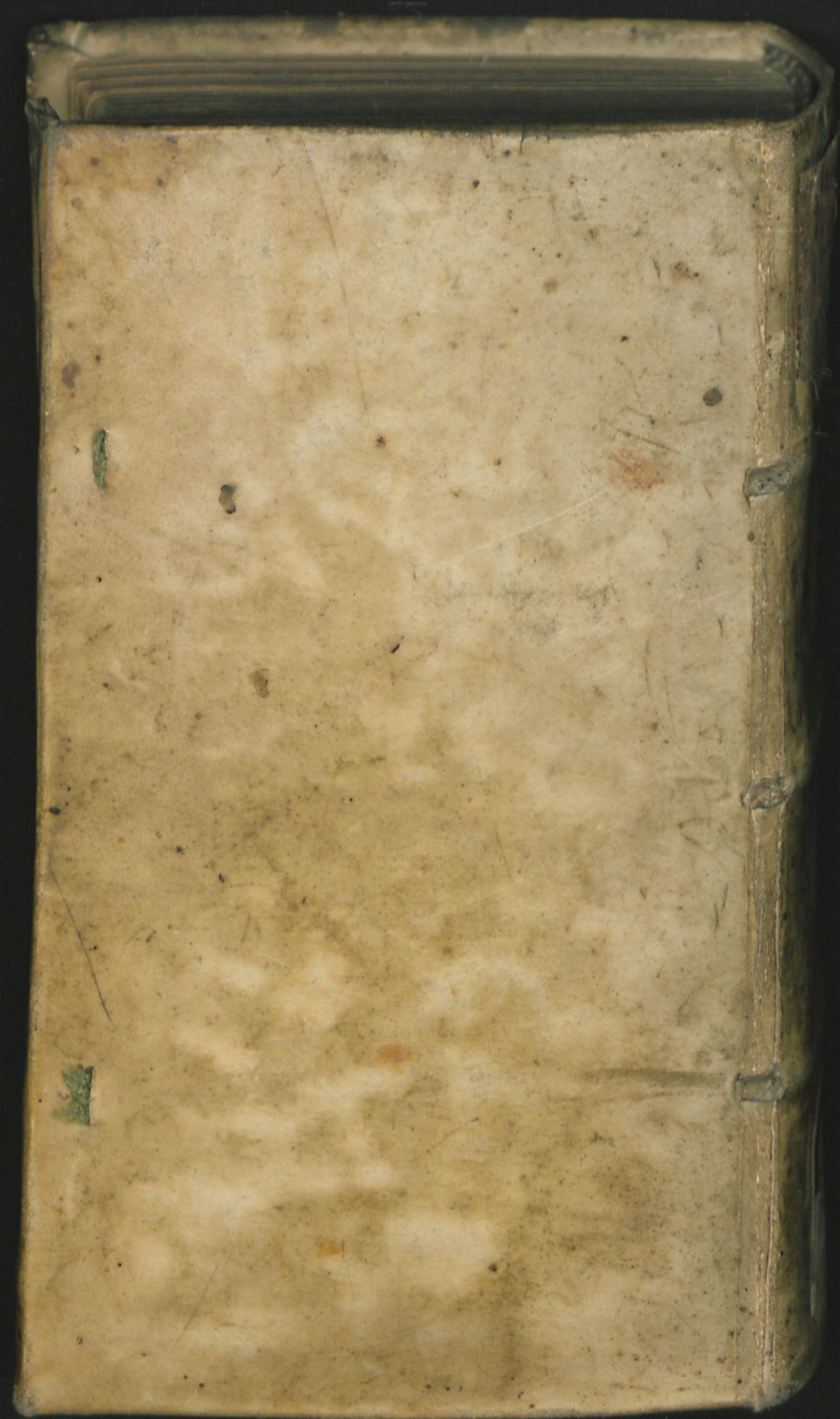
ULB Halle
003 750 086

3

sb.

VD 17

2

BERNARDI MORLANENSIS,

MONACHI ORDINIS CLV.
*niacensis, ad Petrum Cluniacensem
Abbatem, qui claruit Anno
1140.*

DE CONTEMPTU MUNDI, LIBRI TRES.

ARMINE RHYTHMICO
actylico ante 450 annos artificiosè & ac-
curatè admodum compositi, ex veteribus
membranis recens descripti, & nun-
quam antehac integrè excusi.

QUIBVS PRÆTER ALIA EIVS
scilicet scelera, aucupia quoq; Simoniaca, & cetera in-
quinamenta cleri & curiæ Romanæ jam tum gra-
phicè depicta sunt & exagitata. editi
jam studio.

NATHANIS CHYTRÆI.
Bremae apud heredes Arnoldi Westelij
ANNO 1597.

Th 482²